

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
DİYARBAKIR

Engin GEM tarafından yapılan bu çalışma , jürimiz tarafından **Biyoloji**
Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri

Başkan: Prof. Dr. Murat BİRİCİK (Danışman)

Üye : Doç. Dr. Ahmet KILIÇ

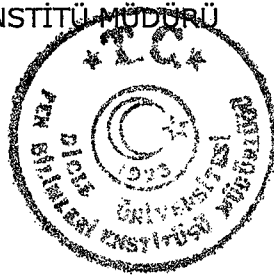
Üye : Doç. Dr. Ömer YAVUZ

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

20.09.2004

Prof. Dr. M. Çetin AYTEKİN

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
TEŞEKKÜR	ix
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	2
3. MATERYAL VE YÖNTEM	3
3.1. YÖNTEM.....	3
3.2. ÇALIŞMA ALANI.....	3
3.2.1. <i>Kabaklı Göleti</i>	3
3.2.2. <i>Dicle Nehri</i>	4
3.2.3. <i>Dereler</i>	4
3.2.4. <i>Korular</i>	4
3.2.5. <i>Tarım alanları</i>	5
3.2.6. <i>Yapılar</i>	6
BULGULAR	7
Batağanlar.....	7
Küçük Batağan.....	7
Bahri.....	7
Kara Boyunlu Batağan.....	7
Karabataklar.....	7
Karabatak.....	7
Pelikanlar.....	8
Tepeli Pelikan.....	8
Balıkçılar.....	8
Balaban.....	8
Küçük Balaban.....	8
Gece Balıkçılı.....	8
Alaca Balıkçıl.....	9
Siğir Balıkçılı.....	9
Küçük Ak Balıkçıl.....	9
Büyük Ak Balıkçıl.....	9
Gri Balıkçıl.....	9
Erguvanî Balıkçıl.....	10
Leylekler.....	10
Leylek.....	10
Aynaklar ve Kaşıkçılar.....	10
Çeltikçi.....	10
Ördekgiller.....	11
Küçük Kuğu.....	11
Ötücü Kuğu.....	11
Sakarca.....	11
Boz Kaz.....	11
Angit.....	11
Suna.....	11
Fiyu.....	12
Boz Ördek.....	12
Çamurcun.....	12
Yeşilbaş.....	12
Kilkuyruk.....	12
Çıkrıkçın.....	13
Kaşıkgaga.....	13
Macar Ördeği.....	13

Elmabaş Patka	13
Paspaş Patka	13
Tepeli Patka	14
Atmacagiller.....	14
Arı Şahini.....	14
Kara Çaylak.....	14
Yılan Kartalı.....	14
Saz Delicesi.....	14
Gökçe Delice	15
Atmaca	15
Şahin	15
Kızıl Şahin.....	15
Küçük Kartal	16
Doğanlar	16
Kerkenez	16
Ala Doğan.....	16
Delice Doğan.....	16
Ulu Doğan.....	17
Tavukgiller.....	17
Kınalı Keklik	17
Bıldırcın	17
Suyveleri.....	17
Su Kılavuzu	17
Benekli Suyelvesi	17
Bataklık Suyelvesi.....	18
Bıldırcın Kılavuzu.....	18
Su Tavuğu	18
Sakarmeke.....	18
Turnalar	19
Turna	19
Toylar	19
Toy	19
Kılıçgaga ve Uzunbacaklar.....	19
Uzunbacak	19
Bataklıkırlangıcıgiller.....	19
Bataklıkırlangıcı.....	19
Yağmurgiller	20
Halkalı Küçük Cılıbit.....	20
Mahmuzlu Kızkuşu	20
Kızkuşu.....	20
Çullukgiller.....	20
Döğüşkenkuş.....	20
Su Çulluğu	21
Çamurçulluğu	21
Kızılback	21
Bataklık Düdükçünü	21
Yeşil Düdükçün	21
Dere Düdükçünü	22
Martigiller	22
Büyük Karabaş Martı	22
Karabaş Martı	22
Van Gölü Martısı	22
Gülen Sumru	23
Sumru	23
Küçük Sumru	23
Ak Kanatlı Sumru.....	23
Güvercinler	23
Kaya Güvercini	23
Tahtalı.....	24
Kumru	24
Üveyik.....	24
Papağanlar	25
Yeşil Papağan	25
Guguklar	25

Guguk	25
Baykuşlar	25
Peçeli Baykuş	25
Çizgili İshakkuşu	25
İshakkuşu	26
Puhu	26
Kukumav	26
Alaca Baykuş	26
Kulaklı Orman Baykuşu	26
Çobanaldatanlar	27
Çobanaldatan	27
Ebabiller	27
Ebabil	27
Yalıçapkınları	27
İzmir Yalıçapkını	27
Yalıçapkını	27
Alaca Yalıçapkını	28
Arıkuşları	28
Arıkuşu	28
Gökkuzgunlar	30
Gökkuzgun	30
İbibikler	30
İbibik	30
Ağaçkakanlar	31
Boyunçeviren	31
Alaca Ağaçkakan	31
Toygarlar	31
Boğmaklı Toygar	31
Tepeli Toygar	31
Tarlakuşu	32
Kırlangıçlar	32
Kum Kırlangıcı	32
Kır Kırlangıcı	32
Ev Kırlangıcı	35
İncirkuşları ve Kuyruksallayanlar	35
Kır İncirkuşu	35
Ağaç İncirkuşu	35
Çayır İncirkuşu	35
Sarı Kuyruksallayan	35
Sarı Başlı Kuyruksallayan	36
Ak Kuyruksallayan	36
Çitkuşları	36
Çitkuşu	36
Ardıçgiller	36
Çalibülbülü	36
Kızılgerdan	37
Benekli Bülbül	37
Bülbül	37
Buğdaycıl	37
Taşbülbülü	37
Kara Kızılkuyruk	38
Kızılkuyruk	38
Çayır Taşkuşu	38
Taşkuşu	38
Boz Kuyrukkakan	38
Kuyrukkakan	39
Çöl Kuyrukkakanı	39
Ak Sırtlı Kuyrukkakan	39
Kızılca Kuyrukkakan	39
Karatavuk	39
Tarla Ardıcı	40
Öter Ardıç	40
Ökse Ardıcı	40
Ötleğengiller	40

Kamışbübülü.....	40
Dik Kuyruklu Ötleğen.....	40
Ağaç Kamışçını	41
Bataklık Kamışçını	41
Bıyıklı Kamışçını.....	41
Kindıra Kamışçını	41
Kuzey Kamışçını.....	41
Çalı Kamışçını	41
Saz Kamışçını	42
Büyük Kamışçını	42
Ak Mukallit.....	42
Pembe Göğüslü Ötleğen.....	42
Maskeli Ötleğen	42
Ak Gözlü Ötleğen	43
Çizgili Ötleğen	43
Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen.....	43
Ak Gerdanlı Ötleğen	43
Boz Ötleğen	43
Kara Başlı Ötleğen.....	43
Doğu Söğütbübülü.....	44
Orman Söğütbübülü	44
Çıvgın.....	44
Söğütbübülü	44
Sinekkapanlar	45
Benekli Sinekkapan	45
Küçük Sinekkapan.....	45
Alaca Sinekkapan.....	45
Kara Sinekkapan.....	45
Baştankaralar.....	45
Mavi Baştankara	45
Büyük Baştankara	46
Çulhakuşları	46
Çulhakuşu	46
Sarıasmalar	46
Sarıasma	46
Örümcekkuşları	46
Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu	46
Kara Alınlı Örümcekkuşu	47
Kızıl Başlı Örümcekkuşu	47
Maskeli Örümcekkuşu	47
Kargağiller	47
Saksağan	47
Küçük Karga.....	48
Ekın Kargası	49
Sığırcıklar	49
Sığırcık	49
Ala Sığırcık.....	49
Serçeler.....	49
Ev Serçesi	49
Söğüt Serçesi	50
Küçük Serçe.....	50
İspinozgiller	50
İspinoz	50
Dağ İspinozu	50
Küçük İskete	51
Florya.....	51
Saka	51
Kara Başlı İskete.....	51
Ketenkuşu.....	51
Boz Alamecek	52
Kocabaş.....	52
Çinteler	52
Sarı Çinte.....	52
Kaya Çintesi	52

Kirazkuşu	52
Küçük Çinte	53
Bataklık Çintesi	53
Kara Başlı Çinte	53
Tarla Çintesi.....	53
4. TARTIŞMA.....	54
5. KAYNAKÇA	58
6. BİLİMSEL ADLAR DİZİNİ	60
7. FOTOĞRAFLAR	63
ÖZGEÇMİŞ	

Özet

Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) kampusu içinde 2002–2004 yılları arasında yapılan yıl boyunca yapılan ornitolojik gözlemler, 2003 yılı sonbahar dönemi ile 2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları ve literatür kayıtlarının değerlendirilmesi sonucunda 47 aileden 189 kuş türünün alanda görüldüğü belirlenmiştir.

Bazı türlerdeki ekolojik ya da davranışsal gözlemler ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Çizgili ishakkuşu (*Otus brucei*), İzmir Yalıçapkını (*Halcyon smyrnensis*), Doğu Söğütbülbulü (*Phylloscopus orientalis*), Orman Söğütbülbulü (*Phylloscopus sibilatrix*) ve Küçük Çinte (*Emberiza pusilla*) alanda ilk kez belirlenmiş türlerdir.

Araştırma alanı kuşlar açısından önemli habitat çeşitliliğine sahiptir. Ancak, son yıllarda çeşitli etkilerle daralan bu habitatların bozulması, mevcut kuş çeşitliliğini olduğu gibi kampustaki doğal yaşamı tehdit eden en önemli etkidir.

Summary

In Dicle University campus, taking in to account the ornithological observations made between 2002 - 2004, bird ringing studies carried out between 2003 autumn and 2004 spring season and also literature records, 189 bird species from 47 families has been defined.

For some species detailed explanations about the ecological and behavioral observations were given.

Striated Scops Owl (*Otus brucei*), White-breasted Kingfisher (*Halcyon smyrnensis*), Eastern Bonelli's Warbler (*Phylloscopus orientalis*), Wood Warbler (*Phylloscopus sibilatrix*) and Little Bunting (*Emberiza pusilla*) recorded for the first time in the research area.

The research area has big importance for birds in terms of its habitat diversity. But the fragmentation of those habitats due to different reasons in the recent years acts as a big threat on the bird diversity and also the natural life in the university campus.

Teşekkür

Çalışmadaki katkıları için Dicle Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu (DicleKuş) üyelerine, temel ornitolojik bilgileri ve kuş gözlem tekniklerini öğreten Sayın Doç. Dr. Ahmet KILIÇ'a, tezde kullanılan kaynakların sağlanmasında yardımını esirgemeyen Sayın Arş. Gör. Dr. Recep KARAKAŞ'a, yazım sırasındaki yardımları için Gülsüm TANRIKULU'na, haritalar için Düzlem Harita Mühendislik Şirketi'ne, tez çalışması boyunca her konuda yardım ve desteğini aldığım danışmanım Sayın Prof.Dr. Murat BİRİCİK'e ve hep yanımda olan aileme teşekkür ederim.

1. Giriş

Dicle Üniversitesi kampus alanında çeşitli mevsimlerde gözlenen kuş türlerinin belirlenmesi, bu türlerin alandaki üreme durumlarının, karşı karşıya buldukları olası tehditlerin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulguların, her bir türe ilişkin çeşitli ornitolojik bilgilerimize (örneğin ekoloji, davranış, yayılış alanları vb) olduğu gibi, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi kuş faunasına ilişkin bilgilere katkıda bulunması beklenmektedir.

Güneydoğu Anadolu bölgesinin kuşları üzerindeki araştırmalar son yıllarda büyük ivme kazanmıştır. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren, bölgenin kuş türlerine ilişkin bilgilerimizde büyük artış sağlanmış, bu bilgilerin önemli bir kaynağını, başta sulak alanlar olmak üzere belirli yörelerde gerçekleştirilen ornitofauna çalışmaları oluşturmuştur. Bölgenin kuşlarına ilişkin tablo belirginleşmeye başladıkça, belirli alanların özelde kuşlar ve daha genel olarak doğal yaşam için taşıdığı önem ve bunun yanı sıra bölgenin sahip olduğu potansiyel de ortaya çıkmaktadır. Örneğin, yakın zamanlarda yapılan bir değerlendirmeye göre, yalnızca Diyarbakır ili sınırları içerisinde 221 kuş türünün gözlemlendiği saptanmıştır (KILIÇ ve ark. 2002). Benzer çalışmalar arttıkça bu tür bilgiler güncellenmekte, değişimler daha kolay ve daha kesin biçimde izlenerek değerlendirilebilmektedir.

Dicle Üniversitesi kampusu, çeşitli özellikleriyle bir ornitofauna araştırması için uygunluk göstermektedir. Yaklaşık 27.000 dönümlük alana yayılmış olan kampus, düzensiz kentleşmenin yoğun etkisi altındaki Diyarbakır şehir merkezine çok yakın olmasına karşın, çeşitli habitatlar içermesi ve yakınındaki yerleşim bölgelerinde ya da kırsal kesimlerdeki göre insan baskısına daha az maruz kalması dolayısıyla, özellikle göç dönemlerinde çok sayıda kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca, araştırmanın gerçekleştirildiği, gözlem kayıtlarının tutulduğu, işlendiği ve yazıldığı, gözlem gezileri için gerekli lojistik gereksinimlerin sağlandığı üniversite birimlerine yakınlığından dolayı araçla ulaşım gerektirmeyen alan, yıllar boyunca düzenli olarak nispeten kolayca izlenebilecek durumdadır.

Araştırma alanındaki kuşların mevcut durumunun çeşitli yönleriyle belirlenmesi, zamanla ortaya çıkan, nüfus yoğunluğu ve peyzaj değişiklikleri gibi etkiler altında oluşan değişimlerin izlenmesi için temel oluşturacaktır. Populasyon büyüklükleri gitgide azalan, nesli çeşitli ölçülerde yok olma tehlikesi altında bulunan kuş türleri başta olmak üzere, yöredeki kuş varlığının yaşatılması ve geliştirilmesi için atılacak adımlarda, uzun süreli ve ayrıntılı araştırma sonuçlarına gereksinim duyulmakta, kimi zaman küçük bir bulgu bile kritik önem taşıyabilmektedir.

Çalışmadan beklenen bir başka yarar, yörede eksikliği hissedilen doğa ve çevre sorunlarına karşı duyarlılığın artması için zemin oluşturmasıdır. Araştırma alanında ortaya çıkan kuş zenginliğinin, yalnızca konuyla uğraşan özel bir akademik çevrede değil, özellikle Dicle Üniversitesi ve Diyarbakır'daki orta öğretim kurumlarında öğrenim gören gençler olmak üzere, kuşlara amatörce ilgi duyan kişilerden oluşan ve gitgide genişleyen bir kitle üzerinde de ilgi uyandırması beklenmektedir. Böylece, somut bir örnek olarak kampus alanındaki gibi, sahip olduğu potansiyel ilk bakışta ayırt edilemeyen benzer küçük doğal alanların çeşitli yaşam biçimleri açısından ne denli önemli olabildiği ve korunması gerektiği daha rahat algılanacaktır. Bunun için araştırma sonuçlarının uygun kitle iletişim araçları yoluyla çeşitli kesimlere duyurulması gerekmektedir.

2. Önceki Çalışmalar

Türkiye kuşları, XIX. yüzyıl sonlarından itibaren yabancı ornitologların ülkenin çeşitli bölgelerine yaptıkları bilimsel gezilerle araştırılmaya başlanmış, özellikle 1970'lerin ortalarından itibaren Türk kuşbilimci ve gözlemcilerin bu alandaki araştırmalara katkısı artmıştır (KASPAREK & BİLGİN 1996).

KUMERLOEVE (1963, 1967, 1969) ve VIELLIARD (1968) özellikle bölgemizin de içinde bulunduğu çeşitli yörelerde yaptıkları gözlemlere ilişkin raporlar yayınlamışlardır. PARR (1981) Güneydoğu Anadolu bölgesinden önemli kayıtlar vermiş, MURPHY (1984), Doğu Anadolu'daki gözlemleri sırasında 299 kuş türünün varlığını saptamıştır. MYCOCK (1987) sonbahar dönemindeki gözlemlerinde Türkiye'nin çeşitli yerlerinde toplam 237 tür belirlemiş, bazı nadir türlerin gözlem kayıtları ile ilgili ayrıntılar vermiştir. EAMES, özellikle Doğu ve Güneydoğu (1990) ile Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerini (1991) kapsayan ornitolojik gezileri sonucunda, aralarında daha önce Türkiye'deki durumları tam olarak anlaşılamamış 23 türün de bulunduğu kuşlara ilişkin kayıtlar vermiştir.

Türkiye kuşları genel olarak, çeşitli yazarlar tarafından çeşitli zamanlarda ele alınmıştır. ERGENE'nin (1945) bu konudaki çalışması ilk Türkçe yapıt olma özelliğindedir. KIZIROĞLU, Türkiye'deki 426 türü genel özellikleri ve yayılış alanlarıyla tanıtmış (1989), ayrıca Türkiye kuşlarının kırmızı listesini yayınlamış (1993); KASPAREK (1992) ülkedeki 441 kuş türünü kapsayan bir liste sunmuştur. Türkiye kuşlarını tanıtan yapıtlar bu dönemde BİLGİN & AKÇAKAYA (1990) ve TURAN (1990) tarafından da yayınlanmıştır. KIRWAN (1995) Türkiye için nadir 35 türü ele alan bir çalışma yapmıştır. KASPAREK & BİLGİN (1996) 450 türün Türkiye'deki durumlarına ve yayılış alanlarına ilişkin temel bilgiler vermişlerdir. Son olarak KIRWAN ve ark. (1998) genel bir değerlendirme yaparak bazı türlerin Türkiye kuşları listesinden çıkarılmasının gerekçelerini tartışmış ve mevcut 453 türün durumu hakkında bilgiler sunmuşlardır. Ayrıca, belli yıllar arasındaki gözlem kayıtlarını esas alan Türkiye kuş raporlarında düzenli olarak, türlerin durumlarına ve dağılımlarına ilişkin güncel değerlendirmeler yapılmaktadır (BEAMAN 1986; MARTINS 1989; KIRWAN & MARTINS 1994, 2000; KIRWAN ve ark. 2003).

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki belli yörelerin kuş varlığını araştırmayı hedefleyen yakın tarihli araştırmalar vardır. BEYAZIT (1982), Malatya'daki Pınarbaşı gölünün ornitofaunasına ilişkin bilgiler vermiş; AYVAZ, Elazığ'daki Hazar (1982), Malatya'daki Pınarbaşı (1990) ve Ardahan'daki Çıldır gölleri (1991) ile Elazığ çevresindeki (1993) ornitolojik gözlemlerini yayınlamış; ADIZEL & KIZIROĞLU (1995) Van Gölü ve çevresini kapsayan çalışmalarında 112 kuş türünün biyolojisine ve populasyon yoğunluklarına ilişkin bilgiler vermişlerdir. Bölgesel araştırmalar özellikle sulak alanlar çevresindeki kuşlar üzerine yoğunlaşmış, Diyarbakır'daki Devegeçidi (KILIÇ 2001), Dicle (KARAKAŞ & KILIÇ 2001, 2004) ve Göksu (KARAKAŞ & KILIÇ 2002) baraj göllerinin ve Dicle nehrinin yukarı kesimlerinin (KILIÇ ve ark. 2004a) kuşları araştırılmıştır. Ayrıca, Diyarbakır'daki kuş türlerine ilişkin bir değerlendirme (KILIÇ ve ark. 2002) ile bölgenin bazı önemli türlerine ilişkin araştırmalar da (KILIÇ ve ark. 2003, 2004b; BİRİCİK & KARAKAŞ 2004) yayınlanmıştır. Son olarak, Güneydoğu Anadolu bölgesinin biyolojik çeşitliliği konusundaki kapsamlı araştırmada ağırlıklı bir yer tutan kuşlar hakkında güncel bilgiler elde edilmiştir (WELCH 2004).

Dicle Üniversitesi kampusu içinde yer alan Kabaklı Göleti ve çevresindeki kuşlar, BİRİCİK (1996) tarafından iki yıllık süre içinde araştırılmış ve 36 aileye ait 102 kuş türünün bu bölgedeki mevsimsel dağılımı gösterilmiştir. Söz konusu araştırmada elde edilen ve bu çalışma sırasında yeniden değerlendirilen veriler kampus alanındaki kuş türlerinin sayısı ve güncel durumlarına ilişkin önemli katkılar sağlamıştır.

3. Materyal ve Yöntem

3.1. Yöntem

Ornitolojik gözlemler 2002 ve 2003 yılı ile 2004 yılının yaklaşık ilk sekiz ayı boyunca Dicle Üniversitesi kampusunun hemen her yerinde, sürekli ama düzensiz aralıklarla gerçekleştirilmiştir. Tür sayı ve çeşitliliği açısından daha büyük potansiyele sahip olan özellikle sulak alanlarda ve merkeze yakın yerlerde daha sık gözlem yapılmış, buna karşılık kampus sınırlarına yakın uç noktalara daha az gidilmiştir. Üreme ve göç dönemlerinde gözlemler sıklaştırılmıştır.

Yaya olarak ve özellikle gün içinde, mevsime bağlı olarak 05:30 – 20:00 saatleri arasında değişen süreler boyunca yapılan gözlemler sırasında dürbün (7×50), teleskop (45-60×80) ve çeşitli tipte fotoğraf makineleri (genellikle ×200 mm teleobjektif takılı olarak) kullanılmıştır. Arazide gözlenen türlerin belirlenmesinde rehber kitaptan (HEINZEL ve ark. 2001) yararlanılmıştır. Tanımlanmasında güçlük çekilen türlerin görünümü, davranışları ve bulunduğu habitatla ilgili detaylı notlar alınmış ve daha sonra değerlendirilmiştir.

Belirli bir gün boyunca düzenli olarak yapılan gözlem gezileri sırasında defterde tutulan ya da rastlantısal olarak değişik zamanlarda kaydedilen veriler olabildiğince aynı gün içinde ya da en geç birkaç gün sonrasında bilgisayar dosyasına aktarılmış ve kayıtlar kontrol edilmiştir. Çalışma süresi boyunca, bütün türlere ait toplam 1200 dolayında gözlem kaydı elde edilmiştir.

Dicle Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu (DicleKuş) üyelerinin gözlemlere çok önemli katkıları olmuştur. Ayrıca, kampus içinde yer alan Kabaklı Göleti'nde daha önce yapılmış bir çalışmanın (Biricik 1996) yayınlanmış sonuçları bu çalışmada yeniden ele alınarak değerlendirilmiştir.

Kampus kuşlarının belirlenmesinde, Dicle Üniversitesi Araştırma Projesi Koordinatörlüğü tarafından desteklenen (DÜAPK-02.FF.81) "Ulusal Kuş Halkalama Programı - Dicle Üniversitesi çalışması" başlıklı araştırmanın ilk iki döneminde elde edilen bulgular da büyük yer tutmuştur.

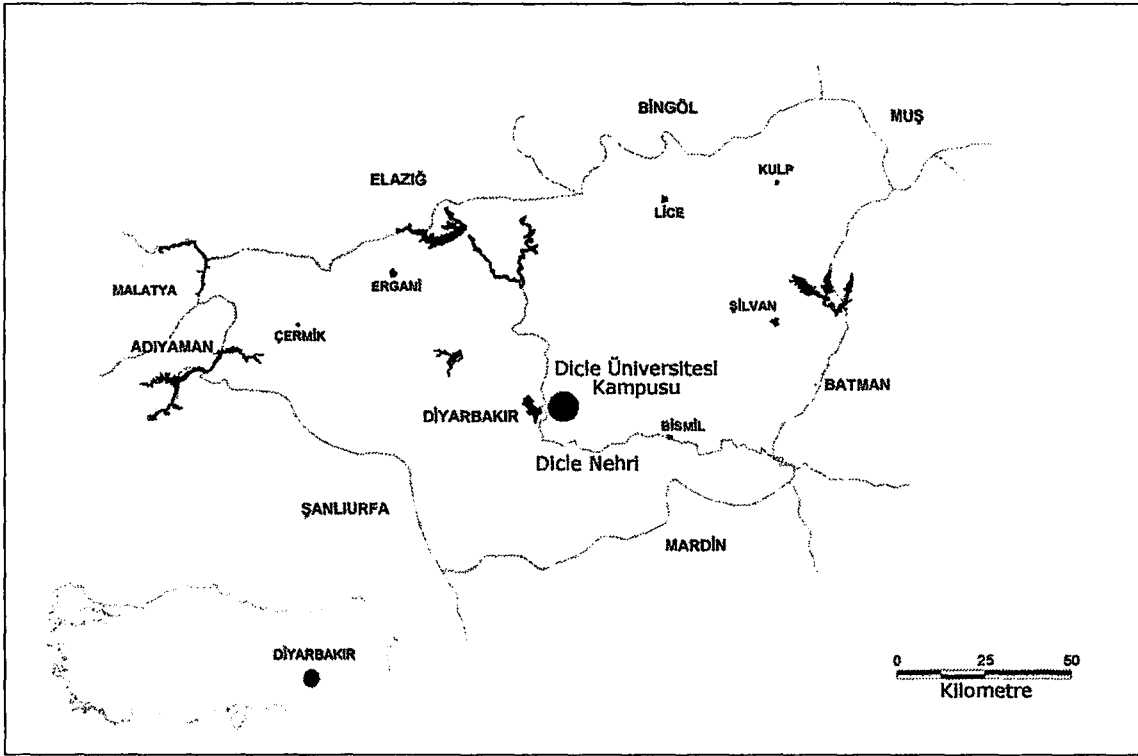
3.2. Çalışma Alanı

Dicle Üniversitesi kampusu, Diyarbakır şehir merkezinin (37° 55' N, 40° 16' E) doğusunda, Dicle Nehrinden başlayıp, batısında Kabasakal Köyünün, kuzeyinde Silvan yolunun, güneyinde eski Mardin yolunun ve tarihî On Gözlü Köprü'nün bulunduğu 27.000 dönümlük bir alanı kaplamaktadır (Şekil 1, 2). Denizden yükseklik 650 m dolayındadır. Alan, kamulaştırılarak Dicle Üniversitesi birimlerinin inşa edilmeye başlandığı 1966 yılından itibaren zaman içerisinde gittikçe artan oranlarda denetim altına alınmıştır.

Kampusta bulunan başlıca habitat tipleri, kuru ve sulu tarım alanları, ibre yapraklı, yayvan yapraklı ya da karışık korular ve Dicle Nehri ve buraya açılan derelerden oluşan akarsular ile bir durgun su göletidir (Şekil 3).

3.2.1. Kabaklı Göleti

Kampus alanının batısında yer alan Kabaklı Göleti 1976 yapılmaya başlandı ve 1982 yılında sulama amacıyla faaliyete açıldı. Son yıllarda, göleti besleyen kaynakların değiştirilmesi nedeniyle gölet alanı yaklaşık %40 oranında küçülmüş ve çevresindeki habitatlarda önemli değişiklikler olmuştur.

Şekil 1. Kampusun şehir haritasındaki yeri.

3.2.2. Dicle Nehri

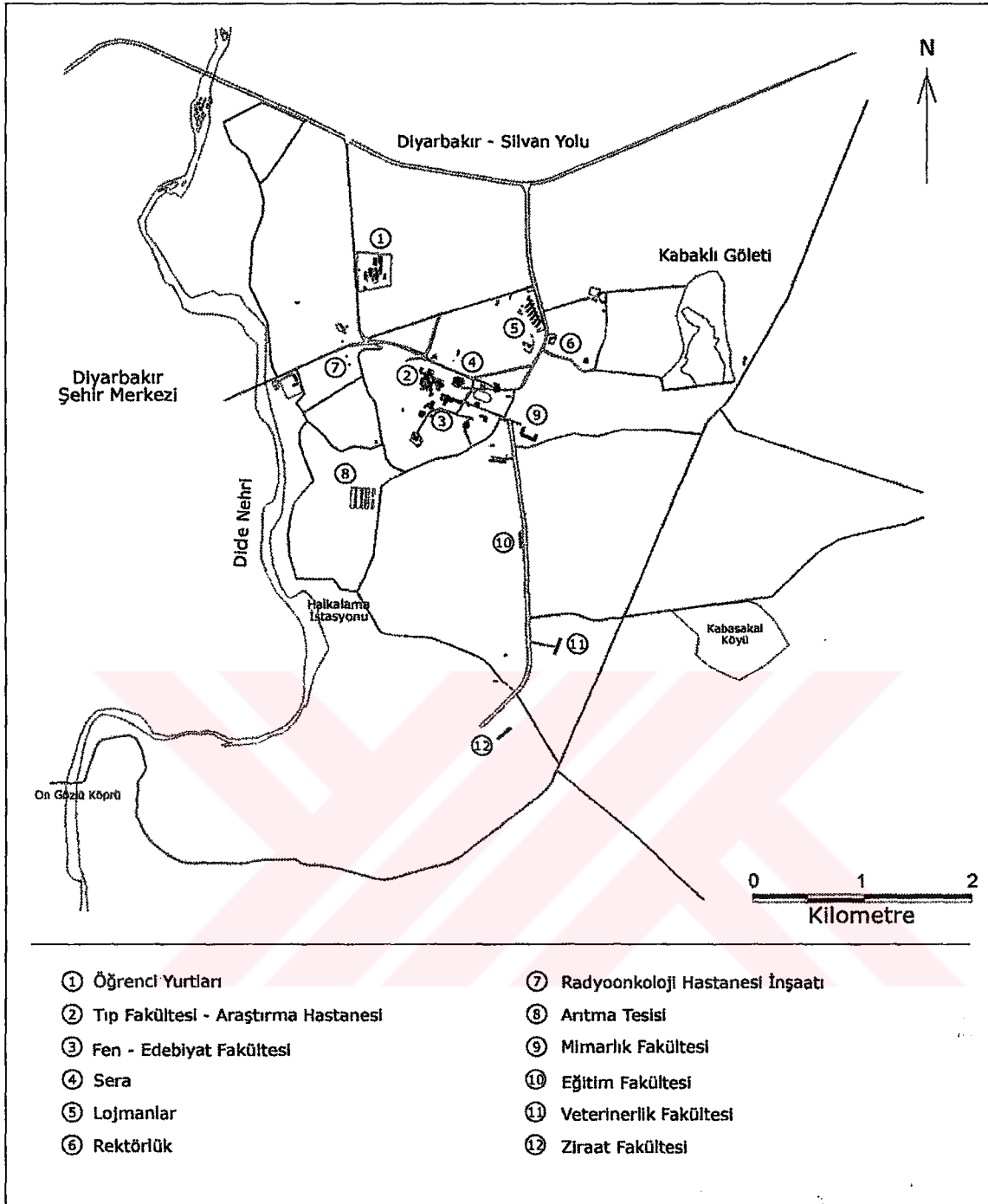
Nehrin 8 km'lik bölümü batıda kampusun kent merkezi ile sınırını oluşturur. Nehir yatağı genişlemiştir ve bazı noktalarda oldukça sığdır. Yaz aylarında su seviyesi düşerken kışın taşkın sularının etkisiyle bulanıklaşır. Nehrin bazı bölümlerinde balıkçılık yapılmaktadır. Şehre yakın kesimlerinde sebze bahçeleri bulunur. Hevsel Bahçeleri adıyla bilinen bölümde kavakçılık ve sebzeçilik yapılmaktadır. Nehir suyuna doğrudan verilen atık su miktarı, yeni devreye giren arıtma tesisi sayesinde azalmıştır.

3.2.3. Dereler

Kampus alanı içinde az sayıda dere bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı boyunca oluşan ağaçlıklarda Söğüt (*Salix sp.*) ve ılgın (*Tamarix sp.*) bu bölgelerdeki bitkileri oluşturmakta, ayrıca ığde (*Eleagnus sp.*) ve kavak (*Populus sp.*) gibi ağaçlara da rastlanmaktadır.

3.2.4. Korular

Kampusun bazı bölgelerinde plantasyonla üretilmiş ığne yapraklılar ve kavaklık koruları vardır. Koruluk alanlar kampus alanının %22'lik bir kısmını oluşturur. Yıl boyu yeşil kalması nedeniyle ağaçlandırma çalışmalarında özellikle tercih edilen kara çam (*Pinus nigra*), korular içinde en geniş alanları kaplamakta, ayrıca akasya (*Acacia sp.*), dişbudak (*Fraxinus sp.*), akçaağaç (*Acer sp.*), tespih ağacı (*Melia azederach*) ve ığde (*Eleagnus sp.*) ağaçları da vardır.

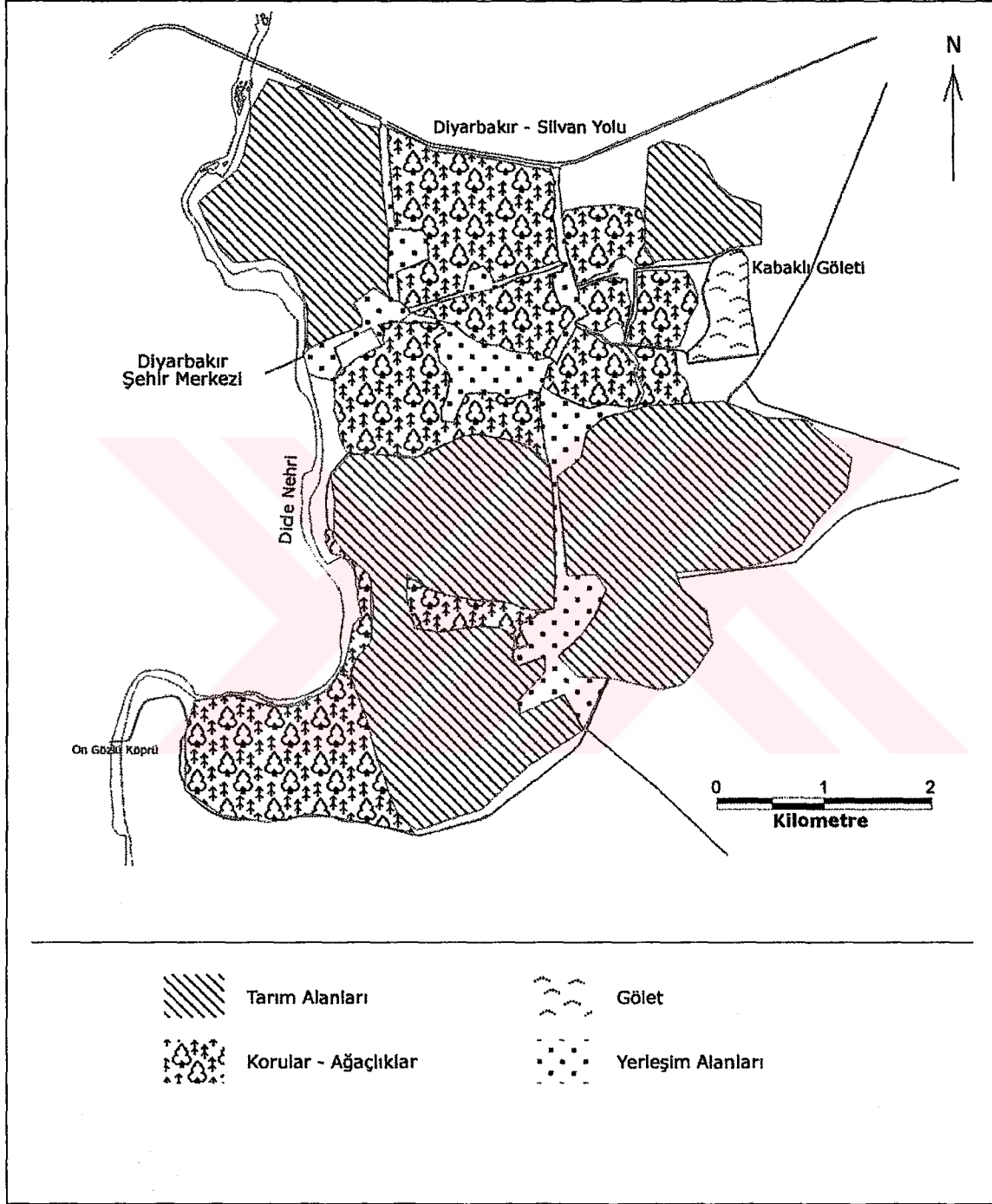
Şekil 2. Dicle Üniversitesi kampusunda genel görünüm.

3.2.5. Tarım alanları

Kampusun %44'lük bölümünde tarım alanları oluşturur. Bu alanlarda mevsimsel olarak buğday ve pamuk ekimi yapılmaktadır. Tarlalarda kullanılan kimyasal maddeler ve insan etkisi bu alanlarda kuş çeşitliliğinin az olmasına neden olmaktadır.

3.2.6. Yapılar

Kampus alanının %10'luk bir kısmını oluşturur. Yerleşim birimleri, araştırma hastanesi, fakülte binaları, spor tesisleri, sosyal tesisler, lojmanlar, yollar ve üniversiteye ait yönetsel yapılardan oluşmaktadır.

Şekil 3. Dicle Üniversitesi kampusundaki habitatlar.

Bulgular

Dicle Üniversitesi kampusunda 20 takım ve 47 aileden 189 kuş türü kaydedilmiştir.

Bu bölümdeki aile ve türlerin adlandırılmasında HEINZEL ve ark. (2001); tür üstündeki taksonların genel özellikleri konusunda CRAMP (1998) en çok yararlanılan kaynaklar olmuştur. Sadelik amacıyla yalnızca Türkçe adları verilen ailelerin ve türlerin bilimsel adları için 6. Bölümdeki **Bilimsel Adlar Dizinine** bakınız (s. 60).

Batağanlar

Küçük Batağan

Türkiye genelinde görülen yerli ve kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Derinliği bir metreden az olan sığ sularda bulunur. Yuvasını su üzerinde bitkiler veya ağaç kolları üzerine yapar. Böcekler, çeşitli larvalar ve yumuşakçalarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde daha önce bütün bir yıl boyunca çok sayıda (sonbahar aylarında en fazla 120 birey) görülebilirken, son yıllarda oldukça az sayıda gözlenebilmiştir. Mart ayı içinde gözlenen kuşların üreme dönemindeki görüntülerinde oldukları belirlenmiştir.

Bahri

Türkiye genelinde görülen yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Göllerde, göletlerde ve lagünlerde bulunur. Yuvasını suda sazlıklar ve diğer su bitkileri üzerinde yapar. Su yüzeyinden beş metreye varan derinliklere dalarak balıklarla ve sucul omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde önceki yıllarda yıl boyu her ay en az 11, en çok 80 birey saptanmıştır. Günümüzde ise aynı yerde ancak kış ve ilkbahar aylarında az sayıda (en fazla 10 birey) görülebilmektedir. 2003 yılı Nisan ayı başında ve 2004 yılı Mart ayının ikinci yarısındaki gözlemler sırasında, göl suları üzerinde sürekli bir arada gezinen, belirgin üreme renklerindeki iki bireyin birbirine karşı, başlarını karşılıklı indirip kaldırma biçimindeki kur yapma davranışları sergiledikleri gözlenmiştir.

Kara Boyunlu Batağan

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Bitkilerin yoğun olduğu sulak alanlarda, iç bölgelerdeki göllerde koloniler halinde, kışın büyük göllerde ve deniz kıyısında bulunur. Yuvasını sığ sularda sazlar üzerinde yapar. Böcekler, çeşitli larvalar ve yılın bazı dönemlerinde yumuşakçalarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 23 Aralık 1993 tarihinde bir birey görülmüştür.

Karabataklar

Karabatak

Türkiye genelinde görülen yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Göllerde, nehirlerde ve deltalarda bulunur. Yuvasını koloniler

halinde kayalara ya da su içindeki ağaçlarda yapar. Yüzeyden dalarak avladığı balıklarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 16 Mart 1994 tarihinde iki birey görülmüştür.

Pelikanlar

Tepeli Pelikan

Türkiye'de Ege ve İç Anadolu'da çok az sayılarda yerli, diğer bölgelerde kış göçmenidir. Göller, büyük nehirler ve deltalarda bulunur. Koloni halinde yuva yapar. Gagasının altındaki keseyi kullanarak balıkla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 10 Mayıs 1994 tarihinde bir birey görülmüştür.

Balıkçılar

Balaban

İç ve Doğu Anadolu'da çok az sayıda yerli, diğer bölgelerde transit göçer ya da kış göçmenidir. Geniş sazlıklar ve bataklıklarda bulunur. Göçlerini havanın soğumasına göre düzenler. Tüm Avrupa'da sayıları azalmaktadır. İri yapılı kahve renkli bir kuştur. Çoğu zaman sazlar arasında hiç kıpırdamadan durarak saklanır. Yuvasını sık sazlıkların arasında yapar. Balık, amfibi, kertenkele, böcek, küçük memeli hayvanlar ve küçük kuşlarla beslenir.

Dicle Nehri kıyılarına yakın sığ suları çevreleyen sazlıklarda ve sık bitkilerle kaplı dere kenarlarında Mart-Nisan aylarında görülmüştür. Su içinde ağır hareketlerle gezinirken çıkardığı kurbağalarınkine benzer gür sesin kurbağa avlaması ile ilgili olduğu sanılmaktadır.

Küçük Balaban

Türkiye genelinde yaz göçmeni ve transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Sayıları azalmaktadır. Yoğun bitki örtüsü bulunan bataklıklarda ve tatlı su kenarlarında bulunur. Yuvasını yoğun sazlıklar, çalılar ve söğüt ağaçlarında yapar. Balık, amfibi ve böceklerle beslenir.

Dicle Nehri kıyılarına yakın sığ suların ve derenin kenarlarındaki bitkilerin arasında, özellikle ilkbahar ve sonbahar göç dönemlerinde görülür. 2004 yılı Haziran ayında da, büyük olasılıkla çift durumunda bir arada bulunan ve birlikte hareket eden bir erkek ile bir dişi birey, üremeye uygun habitatta gözlenmiştir. 2003 yılı Eylül ayında, av kuşu olmamasına karşın, av tüfeğiyle vurulduktan sonra üniversite sosyal tesisleri yolu kenarına atılmış üç ölü bireye rastlanmıştır. 2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden 5 birey halkalanmıştır.

Gece Balıkçılı

Türkiye genelinde görülebilen yaz göçmeni ve transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Yoğun bitki örtüsü olan tatlı ve hafif tuzlu bataklık, sazlık, göl ve nehirlerde bulunur. Yuvasını ağaçlarda veya çalılarda yapar. Amfibiler, balıklar ve böceklerle beslenir.

Mart-Nisan aylarındaki ilkbahar ve Eylül-Ekim aylarındaki sonbahar göçleri sırasında, çam ağaçlarının tepeye yakın bölümlerinde, aralarında genç bireylerin de

bulunduğu 80'i aşan sayıda gece balıkçılığın grup halinde tüneyerek gün boyu dinlendikleri, akşamüstü saatlerinden itibaren de beslenmek üzere Dicle Nehrine, Kabaklı Göleti'ne ve olasılıkla daha uzak sulak alanlara gittikleri belirlenmiştir. Haftalarca aynı yerde her akşam gözlenen bu uçuşlar sırasında genellikle yerden 20 m kadar yüksekte, katar halinde birbiri ardınca yol alan kuşlar, kuzgununkini andıran yüksek sesler çıkardıkları belirlenmiştir.

Alaca Balıkçıl

Türkiye'de yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Islak çayırlar, sulak alanlar, deltalar ve küçük göllerde bulunur. Yuvasını söğüt ağacının sık yaprakları arasında, çalılarda veya çeşitli ağaçlarda yapar. Böcekler, amfibiler ve balıklarla beslenir.

İlkbahar göçü sırasında Mart ayı sonundan Mayıs ayına kadar ve sonbaharda Eylül ayında Kabaklı Göleti'nde, ayrıca Dicle Nehrine akan dere boyunda görülmüştür.

Sığır Balıkçılı

Türkiye genelinde düzensiz göçmendir. Nehir yakınlarında, gölcüklerde ve lagünlerde bulunur. Günün çoğunu sudan uzaktaki çayırlarda ve bozkırda geçirir. Çoğu zaman inek sürülerinin veya büyük memeli hayvanların yakınlarında görülür ve buralardaki böceklerle beslenir. Yuvasını sazlıklarda, çalılıklarda ve su içindeki alçak ağaçlarda yapar.

Nisan ayında Dicle Nehri yakınlarında, Mayıs ve Eylül aylarında Kabaklı Göleti'nde, bir arada en fazla üç birey gözlenmiştir.

Küçük Ak Balıkçıl

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Göller, lagünler ve nehir kenarlarında bulunur. Yuvasını su içindeki veya kenarındaki ağaçlarda yapar. Genel olarak küçük balıklarla, küçük amfibilerle ve karasal ya da sucul böceklerle beslenir.

Nisan ve Mayıs aylarındaki göç dönemlerinde çok az sayıda gözlenmiştir. Kampus içinde üremesi için uygun habitat yoktur.

Büyük Ak Balıkçıl

Türkiye genelinde kış göçmenidir, bazı bölgelerde üremesi olasıdır. Sulak alanların kenarında, sazlık alanlarda ve göllerde bulunur. Yuvasını geniş sazlıklarda yapar. Balık ve böceklerle beslenir, kurak mevsimlerde küçük memeli hayvanları ve karasal böcekleri de avlar.

Kabaklı Göleti'nde ve Dicle Nehrinde göçleri sırasında, Şubat ile Nisan ayları arasında az sayıda gözlenmiştir.

Gri Balıkçıl

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Geniş ve yavaş akan nehirler, göller, deltalar ve sazlık alanlarda bulunur. En yaygın görülen balıkçıl türüdür. Yuvasını 25 metreye kadar yükselen ağaçlarda yapar. Başlıca besini balık olmakla birlikte amfibiler ve yumuşakçalarla da beslenir.

Yıl boyunca Kabaklı Göleti ve Dicle Nehri civarında beslenirken ve bunlara komşu tarlalarda dinlenirken görülebilirler. 23.10.2002 tarihinde Kabaklı Göleti'nde aynı

anda 105 birey sayılmıştır. 2004 yılı Nisan ayında, Kabaklı Göleti'nde, gagaları üreme dönemine özgü turuncu renkteki üç bireyden ikisinin birbirine karşı, kur gösterileri olarak yorumlanan çeşitli davranışlar sergiledikleri, uçarak birbirlerini izledikleri, dönüşlü bir uçuşla suya iner gibi oldukları ve bu sırada kanatlarıyla birbirlerine dokundukları gözlenmiştir. Ancak, türün kampus içinde yuva yapabileceği alan bulunmadığından üremesi söz konusu değildir.

Erguvanî Balıkçıl

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer, Güneydoğu Anadolu'da yaz göçmenidir. Gri balıkçıdan daha zarif, küçük ve koyu renklidir. Sazların yoğun olduğu sulak alanlarda sazlar arasında bulunur. Yuvasını yoğun sazlıkların arasındaki ölü saz kümeleri üzerinde yapar. Yuvayı dişi seçer. Sabahın erken saatlerinde özellikle balık ve böceklerle beslenir.

İlkbaharda Nisan ve Mayıs, sonbaharda Eylül aylarında Dicle Nehri kıyılarına yakın sular ile dere kenarlarında ve Kabaklı Göleti'nde görülmüştür. 04.04.2003 tarihinde, parçalanarak atılmış bir ölü bireye rastlanmıştır. Kampus içinde bu türe ait üreme saptanmamıştır.

Leylekler

Leylek

Türkiye'nin Doğu Karadeniz bölgesi dışında hemen hemen tüm bölgelerinde kuluçka yapan yaz göçmenidir. Kışı Afrika'da geçirir, ilkbahar ve sonbaharda özellikle İstanbul Boğazı ve Belen'de (İskenderun) büyük göç sürüleri gözlenir. Sulak alanların ve sulu tarım yapılan arazilerin yakınlarında kurbağa, yılan solucan gibi canlılarla beslenir, çoğunlukla elektrik direkleri, cami kubbeleri, bacalar ve ağaçların üzerinde yuva yapar.

2003 yılında, ilkbahar göçüyle gelen ilk leylek kampus içinde 24 Şubat tarihinde görülmüştür. Önceki yıllara ait gözlemlere göre bu türe Eylül ayına kadar yaz boyunca düzenli olarak rastlanmaktadır. Kampus içinde hâlen kullanılmakta olan yuva yoktur, ancak önceki yıllarda kullanılmış olduğu bilinen yuvalara alt kalıntılar bulunmaktadır. Kent merkezinde uzun yıllar düzenli olarak kullanıldığı bilinen yuvalardan bir bölümünün de son yıllarda terk edilmiş olduğu görülmektedir. Örneğin, uzun yıllardır Ulu Cami'nin kubbesi üzerindeki yuvada düzenli olarak kuluçka yapan leyleklerin, 2004 yılı Mart ve Nisan ayları içinde de düzenli olarak kullandıkları yuvayı daha sonra, büyük olasılıkla kuluçkaya başlamadan, terk ettikleri belirlenmiştir. Şehir içinde kalan çok az sayıdaki mevcut yuvalarda kuluçka yapan bireyler genellikle Dicle Nehrinin şehre yakın kesimlerinde beslenmekte, kampus içinde, özellikle sabahın çok erken saatlerinde besin ararken gözlenmektedir. Kabaklı Göleti, göleti besleyen dere ve yakınlarındaki küçük su birikintilerinde de besin bulmaya çalışan leyleklerin uzun uçuşlarla şehir yönünde yol aldıkları düzenli olarak gözlenebilmektedir.

Aynaklar ve Kaşıkçılar

Çeltikçi

Türkiye için yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Taşkın düzlükleri, göller, lagünler, sulama yapılan tarlalar, pirinç tarlaları ve nehirlerde bulunur. Yuvasını sudaki ağaç

veya çalılarda yapar. Böcek ve larvalarıyla, kurtlar ve solucanlarla, yumuşakçalarla, amfibilerle ve balıklarla beslenir.

2004 yılı Nisan ayında, birey sayıları 40'ı bulan gruplar halinde Dicle Nehri üzerinde uçarken gözlenmiştir.

Ördek giller

Küçük Kuğu

Türkiye'de nadir görülen kış göçmenidir. Kutuplara yakın bölgelerde, buzun olmadığı dönemde tundralarda ürer. Suyun 1 m altındaki derinliklerde su bitkileriyle beslenir.

17 ve 19 Mart 1993 tarihlerinde Kabaklı Göleti'nde 3 birey gözlenmiştir.

Ötücü Kuğu

Türkiye için nadir kış göçmenidir. Göller, bataklıklar, saz yatakları ve lagünlerde bulunur. Yuvasını suya yakın küçük adacıklarda ve burunlarda yapar. Su bitkileriyle beslenir.

16 Şubat 1993 tarihinde Kabaklı Göleti'nde bir birey gözlenmiştir.

Sakarca

Türkiye genelinde görülebilen kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Büyük sayılarda İç Anadolu'da görülür. Yuvasını küçük tepelerde yapar. Çayırılık alanlarda otlanarak beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 5 Şubat 1993 tarihinde 2 ve 25 Mart 1994 tarihinde 6 birey gözlenmiştir.

Boz Kaz

Türkiye genelinde görülebilen yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Islak çayırlar, göller, saz yatakları, otlak alanlarda bulunur. Yuvasını yerde veya ağaç ve çalı altlarında yapar. Yerde veya su yüzeyindeki bitkilerle beslenir.

15, 17 ve 19 Mart 1993 tarihlerinde Kabaklı Göleti'nde gözlenen gruptaki birey sayısı sırasıyla 14, 24 ve 50 olarak belirlenmiştir.

Angıt

Türkiye genelinde yerlidir. Göller, nehirler, tuzlu lagünler ve kıyı şeritlerinde bulunur. Yuvasını kumlu alanlardaki oyuklara yapar. Beslenmesi çeşitlilik göstermekle birlikte daha çok bitkiselidir.

1993 yılı Mart ayında ve 1994 yılı Ocak ve Mart aylarında sayıları 7'yi bulan bu türden, Kabaklı Göleti'nde 2003 yılı Mart ayında 2 birey gözlenmiştir.

Suna

Karadeniz dışında, Türkiye genelinde yerli ya da transit göçerdir. Göllerde ve lagünlerde bulunur. Yuvasını yerde, 8 metreye ulaşabilen derinliklerdeki oyuklarda yapar. Omurgalı hayvanlar, böcekler ve yumuşakçalarla beslenir.

14 Mart 2003 tarihinde Kabaklı Göleti'nde dinlenme halindeki bir birey gözlenmiştir.

Fiyu

Türkiye genelinde kış ya da yaz göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Sığ, açık ötrofik veya oligotrofik tatlı sularda bulunur. Yuvasını yerde, sık bitki örtüsü arasında yapar. Ot, yaprak ve bitki kökleriyle beslenir.

Bu türün 1993 ve 1994 yıllarında kış boyunca gözlenebildiği Kabaklı Göleti'nde 2003 ve 2004 yıllarında yalnızca göç dönemi olan Mart ve Nisan aylarında düzenli olarak, en fazla 25 birey saptanmıştır.

Boz Ördek

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde az sayılarda bulunan, yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Sulak alanlar, göller, deltalar ve lagünlerde bulunur. Yuvasını suya yakın alanlarda yerde yapar. Su altındaki ve bazen su yüzeyindeki bitkilerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 1994, 2003 ve 2004 yılları Mart aylarında, her defasında bir arada beslenen 2-4 birey gözlenmiştir.

Çamurcun

Türkiye genelinde kış göçmeni ya da yerli; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Gölet, lagün, göl ve nehirlerde, sığ sularda bulunur. Yuvasını sık bitkiler arasında yerde yapar. Yavaş yürüyerek gagasıyla çamurun içinden çıkardığı bitkisel ya da hayvansal besinlerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde Ekim - Nisan ayları arasında birey sayısı 65'i bulan kalabalık gruplar halinde düzenli olarak gözlenebilmektedir.

Yeşilbaş

Türkiye genelinde görülebilen yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Tatlı sular, hafif tuzlu sular ve lagünlerde bulunur. Yuva yeri çok çeşitlidir. Beslenme biçimi de çeşitlilik gösterir ve mevsime ya da besin durumuna göre değişir. Yiyeceğini su yüzeyi üzerinden süzerek toplar.

Kabaklı Göleti'nde kış aylarında ve özellikle Mart ayı içinde gözlenmektedir. Ancak 1992-1994 yıllarında düzenli olarak gözlenen ve birey sayıları 45'i bulan gruplara son yıllarda rastlanamamıştır.

Kalkuyruk

Türkiye genelinde kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Sulak alanlar, çayırlar ve bozkırlarda bulunur. Yuvasını yerde alçak boylu bitki örtüsü arasında yapar. Çeşitli bitki ve hayvanlarla beslenir. Uzun boynu, beslenmede diğer ördek türlerine göre daha avantajlı olmasını sağlar.

Kabaklı Göleti'nde, çeşitli yıllarda yalnızca Mart ayının ikinci yarısında gözlenmiş olan bu türün bir defada belirlenen en büyük birey sayısı 1993 yılında 30 iken bu sayı 2003 yılında yalnızca 1 ve 2004 yılında 3 olmuştur.

Çıkrıkçın

Türkiye genelinde çoğunlukla yaz göçmeni ve bazı kesimlerde kış göçmeni veya transit göçerdir. Tatlı sular, çayırlar, taşkın ovaları ve göletlerde bulunur. Yuvasını yerde, sık bitki örtüsü arasında yapar. Başı su altındayken bitki ve hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde Mart ve Nisan aylarında düzenli olarak, birey sayıları yaklaşık 100'ü bulan büyük gruplar gözlenmiştir. Ayrıca Nisan ve Mayıs aylarında dere kenarlarında, olasılıkla çift durumundaki bireylere rastlanmıştır.

Kaşıkğaga

Türkiye genelinde kış göçmenidir. Ötrofik göllerde ve açık sulak alanlarda sazlıklarda bulunur. Yuvasını yerde çayırlar ve çalılıklar arasında yapar. Özellikle kabuklu planktonlar olmak üzere küçük yumuşakçalarla, böcek larvalarıyla ve bitki tohumlarıyla beslenir. Su yüzeyinden gagasını her iki yana doğru sallayarak besin toplar. Gagasının büyüklüğü ve erkeğinin yeşil, beyaz, kırmızı renkleriyle hemen ayırt edilebilen bir ördek türüdür.

Kabaklı Göleti'nde Ocak-Nisan ayları arasında kalabalık gruplar halinde düzenli olarak gözlenmektedir. Mart ayındaki sayılarının yaklaşık olarak 1993 yılında 400'e, 2003 yılında 230'a ulaştığı belirlenmiştir.

Macar Ördeği

Türkiye'de İç Anadolu'daki sulak alanlarda yaygın, güney sahilinin bazı bölgelerinde kısmî göçmendir. Doğu Anadolu'da ve diğer bölgelerde az sayıda bulunur. Vegetasyonun yoğun olduğu ve uzun bitkilerin bulunduğu küçük göllerde bulunur. Yuvasını yerde sık bitki örtüsü arasında yapar. Bitkilerle beslenir.

Tek bir erkek birey 15-29 Mart 1993 tarihleri arasında sürekli olarak Kabaklı Göleti'nde görülmüştür.

Elmabaş Patka

Türkiye genelinde transit göçer ya da kış göçmeni; İç Anadolu ve Doğu Anadolu'nun sulak alanlarında küçük sayılarda yerlidir. Derinliği birkaç metre olan ve seyrek vejetasyonlu açık sulara bulunur. Yuvasını yerde sık bitki örtüsü arasında, suya yakın yerlerde yapar. Genellikle bitki parçaları ve tohumlarıyla, habitat ve mevsime bağlı olarak hayvansal besinlerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde Aralık ile Nisan ayları arasında düzenli olarak, sayıları 25'i bulan bireyin oluşturduğu gruplar gözlenmektedir. Burada 1993 yılı Mart ayındaki en yüksek birey sayısı yaklaşık 150 olmuştur. Ayrıca 1992 yılı Mayıs-Temmuz ayları arasında en az 2 birey sürekli olarak aynı yerde görülmüştür.

Paspaş Patka

Türkiye genelinde yaz göçmeni, kış göçmeni ya da yerli; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Nesli küresel ölçekte tehlike altındadır. Sığ, tatlı ve acı göllerde, bataklıklarda bulunur. Yuvasını suya yakın yerlerde, sık bitki örtüsü içinde veya sazlıklar arasında yapar. Ağırıklı olarak bitkisel beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 1994 yılı Ocak ve Mart aylarında sırasıyla 2 ve 1 birey, 19 Mart 2004 tarihinde ise 6 birey gözlenmiştir.

Tepeli Patka

Türkiye genelinde kış göçmenidir. Göllerde ve göletlerde bulunur. Yuvasını suda veya yerde, çalılık veya çayırıklarda yapar. Su yüzeyinden ve su tabanından bitkisel olarak beslenir.

Kabaklı Gölet'i'nde 1992-93 yılları kış aylarındaki düzenli gözlemler sırasında kayıtlara hiç geçmemiş olan bu tür, 1993-94 yılları kışında, Aralık-Mart ayları arasında çok düzenli ve sürekli olarak gözlenmiş, gruptaki birey sayısının 1994 yılı Mart ayında 54'e ulaştığı belirlenmiştir. Aynı yerde son yıllardaki kayıtlar ise, 2003 yılı Mart ayı sonu ve Nisan ayı başında bir arada gözlenmiş 2 erkek ve 3 dişi birey ile sınırlıdır.

Atmacagiller

Arı Şahini

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. 1500-2000 m yüksekliklerde küçük sulak alan içeren açık ormanlık alanlarda ve yüksek ağaçların bulunduğu ormanlarda görülür. Yuvasını büyük ağaç dallarında yapar. Zarkanatlılarla (özellikle arılar), bahar aylarında ise böcekler, amfibiler, sürüngenler ve küçük memeli hayvanlarla beslenir.

Özellikle Nisan ve Mayıs aylarındaki ilkbahar göçü sırasında kampusun çeşitli yerlerinde ve kent merkezinin üzerinde çok çeşitli yüksekliklerde süzülen en fazla 8 bireylik gruplar ya da tek bireyler gözlenmiştir. Sonbahar göçü sırasında ise yalnızca Kasım ayında bir bireye ait kayıt tutulmuştur.

Kara Çaylak

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer olan bu tür, Güneydoğu Anadolu'da yüksek sayılarda kışlar. Göller, nehirler ve sulak yakınlarında bulunur. Yuvasını yerde 8-10 m yükseklikte ağaç dallarında yapar. Leş yiyerek ya da avlanarak beslenir. Havada yavaşça süzülerek aradığı avını ustaca bir dalışla kapar.

Özellikle Mart ve Nisan aylarındaki ilkbahar göçü sırasında sayıları büyük olasılıkla yüzlerle ifade edilebilecek büyüklükteki grupların Dicle vadisi üzerinden geçiş yaptıkları ve kimi zaman küçük gruplar halinde bu bölgedeki ağaçlarda geceledikleri ya da dinlendikleri ve göç sırasında çoğunluğunu şahinlerin oluşturduğu gruplara katıldıkları belirlenmiştir. Yılın diğer zamanlarında ise Ağustos ile Ekim ayları arasında tek bireylere rastlanmıştır.

Yılan Kartalı

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Dağlık bölgelerde ve dağınık ağaçlı geniş bozkırlarda bulunur. Yuvasını ağaçların üzerinde yapar. Sürüngenlerle, özellikle yılanlarla beslenir.

30 Eylül 2003 ve 1 Nisan 2004 tarihlerinde uçuş halinde birer birey gözlenmiştir.

Saz Delicesi

Türkiye'de İç Anadolu'nun aşağı kesimlerinde yerli, geri kalan bölgelerde yaz ve kış göçmenidir. Ovalarda, tatlı veya hafif tuzlu su civarındaki uzun boylu sazlıklarda bulunur. Yavaş akan nehirlerin ve göllerin yakınlarını da tercih eder. Yuvasını yerde

sık sazlıklar arasında yapar. Özellikle yerde ve sazlarda yaşayan hayvanlarla beslenir.

Eylül ve özellikle Mart-Mayıs ayları arasında Dicle Nehri ve Kabaklı Göleti civarında gözlenmiştir.

Gökçe Delice

Türkiye genelinde kış göçmenidir. Sazlık, sık vejetasyonlu sığ göllerde ve çalılık düz veya tepelik alanlarda, kış aylarında açık arazilerde bulunur. Yuvasını yerde yapar. Genellikle erişkin, genç veya henüz yuvadan ayrılmamış ötücü kuşlarla ve küçük memeli hayvanlarla beslenir.

Kampusun çeşitli bölgelerinde Ağustos-Nisan ayları arasında tek bireyler halinde, özellikle tarlaların üzerinde alçaktan uçarken gözlenmiştir. Ayrıca, 3 Ekim 2003 tarihinde Dicle vadisi üzerinde gözlenen çok kalabalık şahin grubu içinde güneye doğru göçen bir erkek birey de ayırt edilmiştir.

Atmaca

Türkiye'de Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yerli, diğer bölgelerde kış göçmeni ya da transit göçerdır. Ormanlık ve dağlık alanlarda bulunur. Yuvasını ağaç dallarında yapar. Ötücü kuşlarla beslenir. Küçük kuş sürülerine ani saldırılar yaparak avlanır.

Tek bireyler halinde Mart, Nisan ve Eylül aylarında, özellikle Dicle Nehrine yakın bölgelerde gözlenmiştir. 2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden 3 birey halkalanmıştır.

Şahin

Türkiye'de Karadeniz ve Marmara bölgelerinde yerli, diğer bölgelerde kış göçmenidir. Açık alanlara, tarlalara ve sazlıklara yakın ormanlık alanlarda bulunur. Yuvasını ağaçta, kayalıklarda veya eğimli bozkırlarda yapar. Küçük memeli hayvanlar başta olmak üzere kuşlar, amfibiler, sürüngenler, büyük böcekler ve solucanlarla beslenir.

İlkbaharda özellikle Mart ayının ikinci yarısında ve Nisan ayı başlarında, sonbaharda ise Eylül sonu ile Ekim ayı başlarında Dicle vadisi boyunca göç eden ve birey sayıları bini aşabilen gruplar düzenli olarak gözlenmektedir. Bu sırada zaman zaman daha küçük grupların da havada süzülerek dairesel uçuşlarla yükseldikleri ya da çok sayıda şahinin yüksekçe noktalarda uzun süre tüneyerek dinlendikleri gözlenmiştir. Alttürü saptanabilen bütün şahinlerin, Avrupa'nın doğusunda yayılış gösterdiği bilinen *vulpinus* alttürüne ait olduğu belirlenmiştir. 2003 yılı ilkbahar göçü sırasında küçük bir gruptan bir şahinin Kabaklı Göleti yakınlarında bir kerkenez tarafından kovularak uzaklaştırılmaya çalışıldığı da gözlemler arasındadır. Sonbahar ile ilkbahar göçlerinin izlendiği dönemler arasında kalan zamanlarda da kampusun çok çeşitli yerlerinde şahinlere rastlanmaktadır. Diyarbakır genelinde, bütün yırtıcı kuşlar için uygulanan kesin yasağa karşın, daha çok göç döneminde olmak üzere şahinlerin çeşitli kişilerce zaman zaman tuzakla yakalandıkları veya tüfekte vuruldukları, yaralı kuşların kanat ve kuyruk teleklerinin çekilerek alıkonuldukları ve satılmaya çalışıldıkları belirlenmiştir.

Kızıl Şahin

Türkiye'de Karadeniz bölgesinde kış göçmeni, diğer bölgelerde yerlidir. Ovalar, bozkırlar, yarı çöl ve çöllerde suya ulaşabilecekleri bölgelerde bulunur. Yuvasını

çalılıkların sakladığı kayalıklarda yapar. Küçük memeli hayvanlar başta olmak üzere, sürüngenler ve büyük böceklerle beslenir.

İlkbahar ve sonbahar dönemlerinde biraz daha fazla sayıda olmak üzere kampusun çeşitli yerlerinde tek bireyler yıl boyunca gözlenmektedir. Şahinlerdeki gibi kalabalık göç gruplarına rastlanmamıştır.

Küçük Kartal

Türkiye’de Karadeniz ve Marmara bölgelerinde ürer, diğer bölgelerde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Tepelik, dağlık bölgelerde, ormanlarda bulunur. Yuvasını ağaçlarda, nadiren de uçurumlarda yapar. Küçük ve orta boylu kuşlar, küçük memeli hayvanlar ve kertenkelelerle beslenir.

Kampustaki tek kayıt, 4 Ekim 2003 tarihinde Dicle vadisi üzerinde süzülerek güney yönünde uçarken görülen bir bireye ilişkindir.

Doğanlar

Kerkenez

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Çalılık ve fundalıklarda, çayırlarda, geniş vejetasyonlu sulak alanlarda ve tarlalarda bulunur. Genellikle ağaçlarda, kargalara ait eski yuvaları kullanır; ayrıca binalarda, duvar oyuklarında yuvalandığı da bilinmektedir. Başta tarla fareleri olmak üzere küçük memeli hayvanlar ve kuşlarla beslenir.

Kampus içinde hemen her yerde yıl boyunca tek bireyler halinde görülebilmektedir. Yüksek binaların çatı, dam, duvar ve saçaklarında ve ağaçlarda yuvalanan bu türün 2002 yılı Mayıs ayında, bir karaçam üzerindeki olasılıkla saksaganlar tarafından yapılmış eski bir yuvada kuluçka yaparak beş yavru büyüttüğü, ancak bunu izleyen yıllarda bu yuvanın bir daha kullanılmadığı belirlenmiştir. Aralıklarla izlenen söz konusu yuvadan bilinmeyen bir nedenle aşağı düşmüş, henüz uçamayacak durumdaki iki yavru itfaiye merdiveni yardımıyla yeniden yuvaya bırakılmıştır.

Ala Doğan

Türkiye genelinde transit göçerdir. Açık nehir vadileri, bozkırlar, çayırlar ve ağaçlık arazilerde bulunur. Ağaç oyuklarında ve kargalara ait eski yuvalarda kuluçka yapar. Böceklerle beslenir.

Dicle vadisinde 17 ve 24 Nisan 2004 tarihlerinde 8, 16 ve 3 bireyden oluşan üç ayrı grup dinlenirken gözlenmiştir.

Delice Doğan

Türkiye genelinde yaz göçmenidir. Göllerin ve ağaçların bulunduğu sürülebilir alanlar ve dağlık ormanlarda bulunur. Yuvasını diğer kuş türlerinin eski yuvalarına yapar. Genellikle kuşlarla ve böceklerle beslenir.

2002 ve 2003 yılı Nisan aylarında bir arada gözlenen önce 2 ve sonra biri genç olmak üzere 3 bireyin yanı sıra, 2004 yılı Haziran ayında, çift olması olası 2 bireyin en az iki hafta süreyle, yuvalanmalarına uygun habitat özellikleri gösteren Dicle vadisindeki seyrek ağaçlı bölgede kaldıkları izlenmiştir. Bunlardan birinin, yavaş yavaş yükselerek yüzlerce metre ilerlediği süre boyunca, sürekli yakın çevresinde bulunan beş kır kırlangıcı tarafından izlenmesi, böylece belki de onlar tarafından bölgeden uzaklaştırılmaya çalışılması, anılmaya değer ilginç bir gözlem

oluşturmaktadır. Bu sırada delice doğanın, avlamış olduğu herhangi bir avı (bir kır kırlangıcı?) beraberinde taşıyıp taşımadığı belirlenememiştir.

Ulu Doğan

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçerdir. Açık ve seyrek ağaçlı bozkırlarda, ormanlarda veya tepelere yakın çayırda, nehirlerin yakınında açık alanlarda, yüksek ovalarda ve yarı çöllerde bulunur. Yuvasını yüksek kayalıklarda veya yüksek ağaçların tepelerinde yapar. Başta kemirgenler olmak üzere küçük memeli hayvanlarla ve kuşlarla beslenir.

2003 yılı Nisan ayında yüksekten uçuş halinde gözlenen bir birey, türün kampustaki tek kaydını oluşturmaktadır.

Tavukgiller

Kınalı Keklik

Orta Karadeniz'in bazı kesimleri dışında, Türkiye genelinde yerlidir. Yarı çöl, çöl, kayalık yamaçlarda kar sınırına kadar, ovalardan 3000 metreye kadar olan yüksekliklerde bulunur. Buğdaygillerle ve yabancı otların tohumlarıyla beslenir. Kayalar üzerindeki bitkilerin üzerinde veya oyuklarda yuva yapar.

Kampus alanında nadiren görülmektedir. Yalnızca 1994 yılı Mayıs ayında ve 2004 yılı Mart ayında gözlenen birer bireye ilişkin kayıt tutulmuştur.

Bıldırcın

Türkiye genelinde transit göçer, Akdeniz bölgesinin bazı yerlerinde yaz göçmenidir. Tarım alanları, çayırlar, bozkır ve yarı çöllerde bulunur. Yuvasını yerde yapar. Özellikle tahıllardan yere dökülmüş tohumlarla ve omurgasız hayvanlarla beslenir.

Özellikle Nisan ayındaki ilkbahar ile Ağustos ayı sonlarından Ekim ayına kadar olan sonbahar göç dönemlerinde buğday ve pamuk tarlalarında gözlenen bu tür, yasak olmasına karşın kampus içinde çokça avlanmaktadır. 2003 yılı sonbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden bir birey halkalanmıştır.

Suyelveleri

Su Kılavuzu

Türkiye'de Ege, Akdeniz, Doğu Karadeniz'in bir kısmı ve Van Gölü civarında yerli, diğer bölgelerde kış göçmenidir. Uzun boylu ve sık vejetasyonun bulunduğu tatlı sularda bulunur. Yuvasını yerde, yoğun bitkilerin içinde yapar. Suyu yakın yerlerdeki veya su içindeki hayvanlarla ve bitkilerle beslenir.

2004 yılı Nisan ayında, sık bitkilerle kaplı dere kıyılarında önce sesi duyulmuş, daha sonra bir birey gözlenmiştir.

Benekli Suyelvesi

Türkiye için durumu tam olarak bilinmemektedir. Göç dönemlerinde az sayılarda, tüm yurttaki sulak alanlarda görülmektedir. Tatlı sularda, sık bitkilerin arasında

bulunur, beslenmek için açık alanları tercih eder. Yuvasını suya yakın yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Sucul omurgasız hayvanlarla ve su bitkileriyle beslenir.

2004 yılı Nisan ayı boyunca, bitkilerin yoğun olduğu dere kenarlarında düzenli olarak gözlenmiş, aynı anda en fazla dört birey saptanmıştır. Aynı dönemdeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden 3 birey halkalanmıştır.

Bataklık Suyelgesi

Türkiye için durumu tam olarak bilinmemektedir. Göç dönemlerinde az sayılarda, tüm bölgelerde görülmektedir. Tatlı sularda, büyük göller ve nehirler veya su basar ağaçlık alanlarda bulunur. Yuvasını su yakınındaki yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Genellikle küçük omurgasız hayvanlarla ve sucul bitkilerin tohumlarıyla beslenir.

2004 yılı Nisan ayı boyunca, Benekli Suyelgesinin de görüldüğü habitatta düzenli olarak, ancak en fazla bir birey gözlenmiştir.

Bıldırcın Kılavuzu

Türkiye için durumu tam olarak bilinmemekte; göç dönemlerinde az sayıda ama yaygın olarak görülmektedir. Nesli küresel ölçekte tehlike altındadır. Sık ve yüksek otlarla kaplı çayırarda, sazlık göllerde ve ovalarda bulunur. Yuvasını yerde, yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Küçük omurgasız hayvanlarla birlikte bitki parçalarıyla, özellikle tohumla beslenir.

2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden bir birey halkalanmıştır.

Su Tavuğu

Türkiye genelinde yerli ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Yoğun bitkilerin bulunduğu küçük göller, nehirler ve derelerde bulunur. Çeşitli hayvansal ve bitkisel besinlerle beslenir. Yuvasını su üzerinde yükselen bitkilerin arasında ya da kuru kalmış bölgelerde yapar.

Yılın çok çeşitli zamanlarında çeşitli dereler boyunca, sazlık ve bitkilerin yoğun olduğu yerlerde gözlenmekte ya da sesleri duyulmaktadır. Kampus içinde az sayıda ürediği sanılmaktadır.

Sakarmeke

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Göller, barajlar, göletler, kanal gibi derin ve açık sularda bulunur. Yuvasını genellikle sığ sularda, yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Genellikle bitkisel beslenir, suyun yüzeyinden veya altından algleri ve bitki parçalarını toplar, sık sık karaya çıkar.

Kabaklı Göleti'nde 1992-1994 yıllarında sürekli ve çok düzenli olarak yıl boyu gözlenen ve kışın, özellikle Aralık ayı içerisinde sayıları 230'u bulan bu tür, bölgedeki diğer sulak alanlarda yaygın olmasına karşın, kampusta son yıllarda yalnızca Mart ayında, en fazla 15 birey olarak gözlenmiş, bunun dışında Nisan ve Mayıs aylarında 1 ya da 2 bireyin gölette kaldığı saptanmıştır.

Turnalar

Turna

Türkiye genelinde yaygın, İç Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz kıyıları ile Güneydoğu Anadolu'da sazlık sulak alanlarda kısmî göçmen ya da yerli, diğer bölgelerde transit göçerdir. Göç dönemlerinde büyük gruplar gözlenir. Taşkın ovaları, deltalar, sığ sulak alanlar ve bataklıklarda bulunur. Yuvasını yerde, ulaşılması zor yerlerde yapar. Kur yapma davranışları bir dansı andırır. Özellikle kök, yumru, meyve, yaprak, tohum gibi bitkisel besinlerle ve omurgasız hayvanlar, kurbağalar, böcekler, kertenkeleler ve küçük memeli hayvanlarla beslenir.

Kampus üzerinden uçuşları sırasında gözlenen bu türe yerde hiç rastlanmamıştır. 2003 yılı Nisan ayında 4 bireyden oluşan bir grup, 2004 yılı Mart ayında tek bir birey ve başka bir gözlem sırasında birlikte uçan iki birey kaydedilmiştir.

Toylar

Toy

Türkiye'de İç ve Doğu Anadolu'da yerli, güneydeki bazı bölgelerde kış göçmenidir. Nesli dünya ölçeğinde tehlike altındadır. Türü tehdit eden etkenlerin başında aşırı otlatma, tarımsal değişimler, kaçak avcılık ve tarım ilaçlarının aşırı ve yanlış kullanımı gelmektedir. Ovalar, nehir vadileri, bozkırlar ve ağaçsız geniş tarım alanlarında sürüler halinde bulunur. Yuvasını yerde, otlarla yapar. Filiz, yaprak, çiçek, tohum gibi bitkisel besinlerle ve omurgasız hayvanlarla, arada sırada küçük omurgalılarla beslenir. Kur sırasında erkekler tüylerini kabartarak oldukça çarpıcı bir görünüm alır.

2004 yılı Mart ayında bir birey, Nisan ayında ise çift oldukları sanılan bir erkek ile bir dişi birey birlikte uçuş halinde gözlenmiştir.

Kılıçgaga ve Uzunbacaklar

Uzunbacak

Türkiye genelinde yaz ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Sığ göller, nehirler, lagünler, deltalarda bulunur. Yuvasını sığ sularla kaplı alanlarda, yerde yapar. Özellikle sucul böcekler olmak üzere omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 1992 yılında, tür için üreme dönemi olan Haziran ve Temmuz aylarında da kaydedilmiş olan bu türe, aynı yerde yalnızca 2003 yılı Nisan ayı başında, 3 erkek ve 3 dişi olmak üzere 6 bireyden oluşan grup halinde rastlanmış ayrıca 2004 yılı Mart ayı sonunda Dicle Nehri kıyısındaki sığ sularda bir birey gözlenmiştir.

Bataklıkırlangıcıgiller

Bataklıkırlangıcı

Türkiye genelinde yaz göçmeni ve yaygın transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Seyrek vejetasyonlu kuru çamur düzlüklerinde bulunur.

Yuvasını göllerdeki adalara, suya yakın ve açık olarak yerde yapar. Havada avladığı böceklerle beslenir.

Güneydoğu Anadolu'daki çeşitli sulak alanlarda daha büyük sayılarda görülebilen bu türe ait kauptadaki tek kayıt Kabaklı Göleti'nde, 7 Eylül 1993 tarihinde tutulmuştur.

Yağmurcungiller

Halkalı Küçük Cılıbit

Türkiye genelinde yaz göçmenidir. Siğ veya yavaş akan tatlı sularda bazen de lagünlerde bulunur. Yuvasını yerde ya da bitkilerin az olduğu yerlerde, nadiren sudan uzakta ve adalarda yapar. Genellikle böceklerle, örümceklerle ve küçük omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 1993 yılı yaz aylarında, Nisan ayından başlayarak Ekim ayına kadar düzenli olarak, en fazla 12 birey sayısı ile kaydedilmiş olan bu tür, 2004 yılı Nisan ayında Dicle Nehri civarında daha az sayıda, ancak sürekli olarak gözlenmiştir. Ayrıca 23 Mayıs 2004 tarihinde, büyük olasılıkla eş durumundaki iki halkalı küçük cılıbitin, yuvalanmaya çok elverişli habitatta sergiledikleri "alarm" sesleri çıkararak aynı bölgede uçuşma davranışları o civarda yüksek olasılıkla yuva bulunduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Mahmuzlu Kızkuşu

Türkiye genelinde İç Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yaz göçmenidir. Suya yakın açık sazlıklar, göller, lagünler, nehir kıyıları ve deltalarda bulunur. Yuvasını suya yakın yerlerde açıkta yapar. Özellikle böcek ve olasılıkla omurgasız hayvanlarla beslenir. Avını izler ve hızlı hareketlerle yakalar.

Güneydoğu Anadolu'daki sulak alanlarda daha çok sayıda görülebilen bu tür, kaupta yalnızca 23 Mart 1994 tarihinde Kabaklı Göleti'nde, 18 ve 20 Nisan 2004 tarihlerinde Dicle Nehri kenarında, birer birey olmak üzere kaydedilmiştir.

Kızkuşu

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Nemli, düz ve hafif engebeli sulak alanlar, tarlalar, çayırlar ve bataklıklarda bulunur. Yuvasını yerde, açıkta yapar. Yer üstünde yaşayan omurgasız hayvanlarla beslenir. Beslenirken, yürüyerek veya koşarak birden durur, avını araştırır ve ayaklarını bükmeden gövdesini ileri doğru uzatarak avını kapar.

Kabaklı Göleti çevresinde 1992-1994 yıllarında Eylül ile Mart ayları arasında düzenli olarak görülen ve 1994 yılı Ocak ayında birey sayıları 900'ü bulan kalabalık sürüler son yıllarda gözlenememektedir. Aynı alanda yalnızca son üç yılın Aralık ve Ocak aylarında en fazla 7 birey kaydedilmiştir.

Çullukgiller

Dögüşkenkuş

Türkiye genelinde transit göçer, bazı bölgelerde kış göçmenidir. Bataklıklar, ıslak çayırlar, deltalar ve küçük göllerde bulunur. Yuvasını yerde saz ve otlardan yapar. Üreme döneminde boynundaki ve başındaki tüyler renklenir. Genellikle omurgasız hayvanlarla, böcek larvalarıyla ve bitkilerle beslenir.

2004 yılı Nisan ayı başında Dicle Nehri yakınlarında en fazla 15 birey görülmüştür.

Su Çulluğu

Türkiye için kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Organik madde bakımından zengin bataklıklarda ve ıslak çayırlarda bulunur. Yuvasını kısa bitki örtüsü içinde, yerde gizlenmiş olarak yapar. Omurgasız hayvanlarla beslenir.

1993-1994 yıllarında Eylül ile Mart ayları arasındaki dönemde Kabaklı Göleti'nde düzenli olarak gözlenen ve Ocak ayındaki sayıları en fazla 32 olarak saptanan bu türün, 2004 yılı Mart ve Nisan aylarında, Kabaklı Göleti ve Dicle Nehri civarında, aynı anda en fazla 12 bireyine rastlanmıştır. (2003 yılı Mart ayında Kabaklı Göleti'nde gözlenen 22 bireyden oluşan "çulluk" grubu için kesin tür tanısı yapılamamıştır.)

Çamurçulluğu

Türkiye için kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Sazlık sulak alanlar ve çayırlarda bulunur. Yuvasını yerde bitkilerle yapar. Genellikle omurgasız hayvanlarla, kış ve göç döneminde ise bitkilerle beslenir.

1992 yılı Ekim ayında 16 bireyin kaydedildiği Kabaklı Göleti'nde son yıllarda bu türe rastlanmamış, yalnızca 2004 yılı Nisan ayında Dicle Nehri yakınlarında bir birey görülmüştür.

Kızılbacak

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu'da kış göçmenidir. Tatlı su kenarındaki otlaklarda, ıslak çayırlarda, göllerde, nehir vadilerinde ve kıyı bataklıklarında bulunur. Yuvasını yerde yapar. Kabuklular, yumuşakçalar, çok ayaklı solucanlar ve toprak solucanlarıyla beslenir.

1993 yılı Mart ayında Kabaklı Göleti'nde gözlenen gruptaki birey sayısı yaklaşık 400 olarak saptanmış olan bu türden, son yıllarda yalnızca birer birey, 2003 yılı Mart ayında ve 2004 yılı Ocak ayında aynı yerde gözlenmiştir.

Bataklık Düdükünü

Türkiye genelinde transit göçerdir. Ovalarda, nehir düzlüklerinde, açık sulak alanlarda, göllerde ve lagünlerde bulunur. Yuvasını yerde, kısa bitkilerin arasında yapar. Böcekler, kabuklular ve yumuşakçalar gibi omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti'nde, geçiş dönemleri olan Mart ve Nisan ile Eylül aylarında, 1 ile 4 arasında değişen sayıda bireyler halinde ve düzensiz aralıklarla görülmektedir.

Yeşil Düdükün

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu'da kış göçmenidir. Bataklık, sazlık ve su basar ağaçlık alanlarda bulunur. Kışın genellikle dereler, göletler ve tatlı su kenarlarında görülür. Yuvasını orman içi bataklıklarda yapar. Omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kabaklı Göleti çevresinde ve kampus içindeki diğer sulak alanlarda Kasım ayından Mayıs ayına kadar tek tek ya da sayıları 9'a varan gruplar halinde düzenli olarak gözlenmektedir.

Dere Ddkn

Türkiye genelinde yaz ve kiş göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu'da yerlidir. Göller, nehirler ve dereler gibi açık tatlı sularda bulunur. Genellikle yalnız dolaşır. Yuvasını düzlükte veya eğimli alanlarda yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Yürüyen veya uçan böceklerle beslenir.

1993-1994 yıllarında Kabaklı Göleti çevresinde, en fazla Mart ayında olmak üzere yılın hemen her döneminde düzenli olarak gözlenirken, son yıllarda bu türe aynı yerde ya da Dicle Nehri ve civarındaki sulak alanlarda ancak az sayıda ve çeşitli mevsimlerde düzensiz aralıklarla rastlanmaktadır.

Martıgiller

Martılar

Büyük Karabaş Martı

Türkiye genelinde kiş göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kiş göçmenidir. Tuzlu ve acı sularda yuva yapar, deniz kıyısında ve i göllerde kişlar. Yuvasını yerde, açıkta yapar. Özellikle balıklar, memeli hayvanlar ve böceklerle beslenir.

Kiş aylarında Güneydoğu Anadolu'daki çeşitli sulak alanlarda, diğer martı türlerine göre daha az sayıda rastlanan bu türden 5 birey 2001 yılı Aralık ayında Kabaklı Göleti çevresinde gözlenmiştir.

Karabaş Martı

Türkiye genelinde yerli ya da kiş göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Göller, nehirler, lagünler ve deltalarda, sığ ve durgun sularda bulunur. Yuvasını yerde yapar. Özellikle böcek ve toprak solucanları gibi hayvanlarla beslenir, ancak bitkisel besinleri ve evsel-endüstriyel atıkları da yer.

Kiş ve özellikle ilkbahar aylarında artan sayılarda olmak üzere yıl boyunca, Dicle Nehri zerinde, Kabaklı Göleti'nde ve açık çöp alanlarında görülmektedir. Üreme mevsimi dışında gözlenen kalabalık gruplardaki birey sayısının Mart ve Nisan aylarında 800' bulunduğu belirlenmiştir. şubat ayı başından itibaren bazı bireylerde, üreme dönemine özgü yüz "maskesinin" geliştiği görülmektedir.

Van Gölü Martısı

Türkiye genelinde yerlidir. Tuz Gölü'nde, Van Gölü'nde ve Doğu Anadolu'nun yüksek göllerinde rer. Yuvasını yerde taşlar ve otlarla yapar. Avlanarak, leş yiyerek ve korsanlık yaparak beslenir.

Dicle Nehri civarında ve Kabaklı Göleti'nde Ekim-Nisan ayları arasında tek bireyler halinde gözlenerek kaydedilmiştir. Bir bölgede en fazla 9 bireye, 2004 yılı Nisan ayında rastlanmiştir.

Sumrular

Gülen Sumru

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Göl yakınlarındaki açıklıklar, sazlıklar, sulama yapılan tarlalarda ve dağ göllerinde bulunur. Yuvasını yerde ve açıkta yapar. Çeşitli omurgalı ve omurgasız hayvanlarla beslenir.

1992 yılı Temmuz ayında Kabaklı Göleti'nde, 2004 yılı Nisan ayında Dicle Nehri üzerinde "gülerek" uçan bireyler gözlenmiştir.

Sumru

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Deniz kıyısı, göller ve nehirlerde bulunur. Yuvasını yerde, bitkilerin yakınında veya içinde, açıkta yapar. Deniz balıklarıyla, bazen de kabuklularla beslenir.

1992 yılı Temmuz ayında Kabaklı Göleti'nde 8 birey gözlenmiştir.

Küçük Sumru

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Karadeniz kıyıları dışında, İç Anadolu ve Doğu Anadolu başta olmak üzere diğer bölgelerde oldukça yaygındır. Deniz kıyısı ve nehirlerdeki kumlu ve çakıllı sahillerde bulunur. Yuvası yerde ve açıktır. Küçük balıklar, omurgasız hayvanlar, özellikle kabuklular ve böceklerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 1992-1994 yılları yaz aylarında düzenli olarak gözlenmiş ve 7 Eylül 1993 tarihinde sayıları 45 bireye ulaşan grup olarak kaydedilmiş olan bu türden, son yıllarda yalnızca 2004 yılı Mayıs ayı başında Dicle Nehri civarında 2 bireye rastlanmıştır.

Ak Kanatlı Sumru

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Bataklıklar, çayırlar, göller ve büyük nehirlerin kenarlarında bulunur. Yuvasını bitkilerin yoğun olduğu yerlerde yapar. Sucul ve karasal omurgasız hayvanlarla, bazen balık ve amfibilerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde geçmiş yıllarda Nisan ayından Eylül ayına kadar düzenli olarak, birey sayısı 80'e ulaşan gruplar halinde gözlenirken, son yıllarda aynı yerde yalnızca 9 Mayıs 2003 tarihinde 70 bireyden oluşan bir grup ile 12 Mayıs 2004 tarihinde 7 birey kaydedilmiştir.

Güvercinler

Kaya Güvercini

Türkiye genelinde yerlidir. Yuvasını kaya oyuklarına ve mağaralara yapar. Tahıl, bakla ve yabancı otlarla beslenir.

Kampusun hemen her yerinde, yıl boyunca rastlanmakta, yaz aylarında tek bireyler ya da birkaç bireyden oluşan küçük gruplar halinde, özellikle Kasım ayı başından Mart ayına kadarki dönemde ise 1000'i aşkın bireyden oluşan kalabalık sürüler

halinde gözlenmektedir. Açık arazilerde yan yana sıralanmış kuşların geniş cephe uçuşlarının birbiri ardına izlendiği kış aylarında, kampusta uygulanan av yasağına karşın zaman zaman çeşitli kuşların güvercinleri bu sırada kolayca çok miktarda avladıkları görülmektedir. Kampus içinde ürettiğine ilişkin herhangi bir kayıt bulunmamakla birlikte, örneğin üniversitenin çok yakınındaki Karaçalı köyünde olduğu gibi, yörede "boranhana" adıyla anılan ve bu kuşların kuluçka yapması için özel olarak inşa edilmiş geleneksel kerpiç evlerde yabancı güvercinlerin yavru yetiştirdikleri bilinmektedir. "Boran" adıyla bilinen bu kuşların dışkı güvercin evlerinin içinde zeminden toplanmakta ve özellikle ünlü Diyarbakır karpuzunun yetiştirildiği bostanlarda gübre olarak kullanılmaktadır.

Tahtalı

Türkiye genelinde yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Ormanlarda, özellikle ibrelili ormanlarda ürer, ağaç dallarında yuva yapar, kışın açık arazide bulunur. Taze yaprak, çiçek, meyve ve tohumla beslenir.

En azından 1994 yılına kadar kampus içinde bulduklarına ilişkin herhangi bir kayıt bulunmayan bu türe son yıllarda yıl boyunca çok sayıda rastlanmaktadır. Üreme dönemi dışında, uçuş ya da dinlenme halinde düzenli olarak gözlenen kalabalık gruplardaki birey sayısı 200'ü aşabilmektedir. Kampusta gerçekleştirilen ağaçlandırma çalışmalarında gitgide daha geniş alanları kaplamış bulunan karaçam koruluklarında zamanla büyüyerek yükselen ve sıklaşan ağaçlar bu türün alanda ortaya çıkmış ve çoğalmış olmasının en önemli nedenidir. Genel olarak av kuşları arasında sayılmasına karşın bu güvercinlerin kampusta avlandığına ilişkin herhangi bir gözlem bulunmamaktadır. Ağaçlandırma alanlarının korunmasına bağlı olarak bu kuşlar da dolaylı olarak korunmuş olmaktadır. Geniş bir alanda, yüksek çamlar üzerinde yuva yaptıkları ve yavru yetiştirdikleri belirlenmiştir.

Kumru

Türkiye genelinde yerlidir. Tarlaların etrafında ve kasabalarda, ağaç yoğunluğunun yeterli olduğu park ve bahçelerde bulunur. Tamamen açık alanlardan uzak durur. Ağaçlar veya çalılar arasında yuva yapar. Tahıl, otların meyve ve tohumlarıyla beslenir.

Özellikle binalara yakın ağaçlandırılmış alanlarda bu türün gitgide artan sayıda gözlenmesi, kampusta son on yılda yaşanan habitat değişiklikleri açısından ilgi çekici bir gösterge oluşturmaktadır. Yıl boyunca görülmekte, uygun yerlerde düzenli kuluçka yapmaktadır. Daha Temmuz ayı içinde, yuvadan yeni ayrılmış bireylerle birlikte oluşmaya başladığı gözlenen gruplar üreme dönemi dışında kalan zamanlarda sürekli olarak gözlenmektedir.

Üveyik

Türkiye genelinde yaz göçmeni ve transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Açık ovalarda, yaprak döken ağaçlarda, tarım alanlarında bulunur. Ağaçlar veya çalılar arasında yuva yapar. Ot ve tahılların meyve ve tohumlarıyla beslenir.

Nisandan Ekim ayına kadarki dönemde zaman zaman, genellikle çiftler halinde açık arazide görülmekte, olasılıkla kampus içinde de üremektedir. Yasak olmasına karşın avlanmaktadır.

Papağanlar

Yeşil Papağan

Tropikal Asya ve Afrika kökenlidir. Önceleri doğal olarak bulunmamalarına karşın, olasılıkla tropikal ülkelerden getirilen ve kafeslerden kaçan kuşlar son yıllarda Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'nin çok çeşitli yerlerinde de çoğalarak yayılmıştır. Çevresi ağaçlı küçük yerleşimlerde ve kentlerde bulunur, ağaç ya da duvar oyuklarında yuva yapar. Özellikle kışın küçük gruplar oluşturur. Meyve ve tohumla beslenir (PERRINS 1992).

En fazla 8 bireyden oluşan bir grup 1995 yılı Şubat ayının ilk günlerinde tespih ağacı (*Melia azederach*) meyveleriyle beslenirken gözlenmiş, yaklaşık bir hafta süreyle aynı bölgede kalan gruba daha sonra rastlanmamıştır (BİRİCİK 1995). 1996-1997 yılları arasında kampus içinde 6-7 bireylik gruplar gözlenmiştir (KILIÇ 2004). Daha sonraki yıllarda da zaman zaman kampusun çeşitli yerlerinde rastlandıkları üniversite mensupları tarafından bildirilmişse de bu haberler gözlemlerle doğrulanmamıştır.

Guguklar

Guguk

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Tundra, turbalık, orman, tarım alanları, parklar ve bataklıklarda bulunur. Küçük ötücülerin kuluçka parazitidir. Böcek ve tırtıllarla beslenir.

1993 yılı Nisan ayında 1, Mayıs ayında 4 birey gözlenmiş, ayrıca 2003 yılı Nisan ayında, olasılıkla güçsüz kaldığı için bazı kişilerce yakalanmış bir kuşun yeniden doğaya salınması sağlanmıştır.

Baykuşlar

Peçeli Baykuş

Türkiye için yerlidir. Genellikle ovalar, çalılıkların olduğu tarlalar ve alçak uçuşta fare arayabileceği alanlarda bulunur. Ağaçlardaki veya bina içindeki oyuklarda yuva yapar. Küçük memeli hayvanlarla beslenir.

Dere kenarlarındaki ağaçlarda ve çam koruluklarında, aynı yerlerde sürekli olmak üzere yılın çeşitli zamanlarında gözlenmektedir. Birçok kez bina içlerinde bulunarak yakalanmış bireyler yeniden doğaya salınmıştır. Kampus içinde yuva yeri bilinmemekle birlikte yakındaki köylerde yavru yetiştirdiği belirlenmiştir.

Çizgili İshakkuşu

Türkiye'de yalnızca Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir tür olup yaz göçmeni olduğu tahmin edilmektedir. Bozkırlar, tarlalar, sürülmüş meyve bahçeleri ve geniş nehir yakınlarındaki ağaçlıklarda bulunur. Yuvasını ağaçlarda, kum duvarlarında veya yapılarındaki oyuklarda yapar. Böcekler, küçük memeli hayvanlar, kuşlar ve kertenkelelerle beslenir.

2003 yılı sonbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden bir birey halkalanmıştır.

İshakkuşu

Türkiye genelinde Ege bölgesi ve Akdeniz kıyılarında yaygın yaz göçmenidir; aynı zamanda göç döneminde de gözlenir. Yaprak döken ve açık ormanlık alanlarda, koruluklarda, tarım alanlarında, şehir parklarında, büyük bahçelerde ve ağaçlık alçak dağlarda bulunur. Yuvasını ağaçlar, binalar veya duvarlardaki oyuklara yapar. Böcekler ve omurgasız hayvanlarla beslenir.

Doğrudan gözlem kayıtları çok sınırlı olmakla birlikte, yaz aylarında akşam saatlerinden itibaren sesi kampusun birçok yerinde ve düzenli olarak duyulmaktadır. Mayıs ve Haziran aylarında bu seslerin artması üreme etkinlikleriyle ilgilidir. 2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden 3 birey halkalanmıştır.

Puhu

Türkiye için yerlidir. İnsan yerleşimlerinin seyrek olduğu, ulaşmanın zor olduğu, güvenle yuva yapıp tüneyebilecekleri, çatlakların ve aşınmaların olduğu kayalık, mağaralık alanlarda bulunur. Yuvasını genellikle kaya çatlaklarında, mağaralarda ve ağaç oyuklarında yapar. Geceleri, fareden tavşana kadar değişen büyüklükteki memeli hayvanları ve alakargadan yeşilbaşa kadar değişen büyüklükteki kuşları avlar.

Kampusta düzenli gözlenen bir tür değildir; yalnızca 22 Ocak 2002 günü gündüz saatlerinde bir binanın pencereleri üstündeki çıkıntıda duran bir birey gözlenmiştir.

Kukumav

Karadeniz kıyıları dışında, Türkiye genelinde yerlidir. Tarlalar, çalılıklar, kayalıklar, bahçeler, parklar ve ağaçlık alanların olduğu açık kırlarda bulunur. Yuvasını ağaçta, yapıların içinde, duvarlarda veya yerde yapar. Küçük memeli hayvanlar, kuşlar, amfibiler ve böceklerle beslenir.

Çok çeşitli yerlerde, özellikle elektrik direkleri ve binaların üzerinde tüneyen bireyler, gündüz saatlerinde de oldukça yaygın olarak yıl boyunca ve genellikle aynı yerlerde sürekli olarak gözlenmektedir. Şubat ile nisan ayları arasındaki dönemde gündüz saatlerinde yüksek sesleri duyulmaktadır. Kampus içinde kuluçka yapan türlerdendir.

Alaca Baykuş

Türkiye için yerlidir. Ormanlarda, ağaçlık tarlalarda, geniş yapraklı yaşlı ağaçların üzerinde, insanlara yakın park ve bahçelerde bulunur. Ağaçlar veya yapılardaki oyukların içinde yuva yapar. Fareler ve böceklerle beslenir. Tünediği yükseltiler üzerinde avını izleyerek yakalar.

22 Mayıs 2002 günü gündüz saatlerinde dere kenarındaki sıkça ağaçlık alanda bir birey gözlenmiştir.

Kulaklı Orman Baykuşu

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmenidir. Kozalaklı ağaçların olduğu ormanlarda, tarlaların arasındaki çalılıklarda, parklardaki çam ağaçlarında bulunur. Yuvasını saksağan veya karga gibi türlerin eski yuvalarına yapar. Küçük memeli hayvanlarla, özellikle farelerle beslenir.

Özellikle çam koruluklarında yıl boyu gözlenen, kampusun en yaygın baykuş türlerindedir. Üreme mevsimi dışındaki grupları ve ayrıca Mayıs ayı içinde, yuvadan yeni ayrılmış dört yavru bireyden oluşan grup gözlenmiştir.

Çobanaldatanlar

Çobanaldatan

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu'da yaz göçmenidir. Seyrek kozalaklı ağaçlar, seyrek ormanlar, orman kenarları ve açıklıkları, kırlar, bozkır ve yarı çöllerde bulunur. Yerde yuva yapar. Güve ve kınkanatlılar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

Daha çok Mart-Mayıs arasındaki dönemde akşam saatlerinde, bir defasında olası çift halinde gözlenmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 3; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 6 birey halkalanmıştır.

Ebabiller

Ebabil

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Açık arazilerde ve yerleşim yerlerinde bulunur. Yuvasını çatı saçaklarında, yapılarıdaki oyuklarda, taş ocağı veya yarlardaki çatlaklarda ya da ağaçlarda yapar. Uçan böceklerle ve örümceklerle beslenir. Bacaklarının çok kısa olması nedeniyle yere inmez, gündüz ve gece boyunca havada kalır; üreme döneminde yuvada, diğer zamanlarda havada uyur.

Mart ayından itibaren yaz aylarında Özellikle Dicle Nehri yakınlarında büyük gruplar halinde beslenme uçuşları yaparken gözlenmektedir. Diyarbakır şehir merkezinde, yuvaların yoğun olarak bulunduğu surların yakınlarında yüzlerce bireyin sabah ve akşam saatlerinde yüksek sesler çıkararak uçuştuğu görülür.

Yalıçapkınları

İzmir Yalıçapkını

Türkiye'de nadir olarak görülür; Akdeniz ve Ege bölgelerinde, kıyı şeridinde az sayıda üreyen yerli türdür; Güneydoğu Anadolu bölgesinde nadir kayıtları vardır, ancak durumu tam olarak bilinmemektedir. Ovalar, bahçeler, sulak tarım arazileri, bataklık ve deniz kıyılarında bulunur. Nehir kıyılarında bulunan kum duvarlardaki veya kayalıklardaki oyuklara yuva yapar. Balık, amfibi, sürüngen ve böceklerle beslenir.

Bir birey 23 Mayıs 2004 tarihinde, Dicle Nehri'ne yakın bir su kaynağının oluşturduğu, çevresi sazlık bir gölcükte gözlenmiştir.

Yalıçapkını

Türkiye genelinde yerli, yaz göçmeni ya da transit göçerdir; Güneydoğu Anadolu bölgesi için yerlidir. Dereler, nehirler kanalları, göller ve göletlerde bulunur. Yuvasını nehir kıyısında, kum duvarlardaki oyuklarda yapar. Tatlı su balıklarıyla beslenir.

Dicle Nehri'nde ve derelerin nehre yakın kısımlarında yıl boyunca tek bireyler halinde dinlenirken ya da avlanırken gözlenebilmektedir. Bu türe ait yuva

saptanamamıştır. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 5; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 11 birey halkalanmıştır.

Alaca Yalıçapkını

Türkiye’de yerlidir. Büyük akarsularda, Fırat ve Dicle Nehirleri ile kollarında az sayıda bulunur. Nehirler, kanallar, sazlıklarda görülür. Yuvasını suya yakın veya kuru alanda kum duvarlardaki tünellerde yapar. Tatlı su balıklarıyla beslenir.

1992-1994 yıllarında Kabaklı Göleti’nde aralıklarla yıl boyu gözlenmiş olan bu türe aynı yerde son yıllarda rastlanmamıştır. Yalnızca Dicle Nehri’nde 2004 yılı Nisan ayında üç ayrı günde gözlenen en fazla 2 (olasılıkla çift) birey kaydedilmiştir.

Arıkuşları

Arıkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Ilıman iklimlerde ekili alanlar, engebeli araziler, çayırılık, çalılık, düzensiz ağaçların olduğu alanlar ve nehir kenarlarındaki kum duvarları yakınında bulunur. Yuvasını eğimli alanlarda, doğal veya yapay kum duvarlarında kazdıkları, sonunda oda bulunan tüneller içinde yapar. Arılar başta olmak üzere, zarkanatlılar gibi uçan böceklerle beslenir.

Kampusun uygun yerlerinde genellikle koloniler halinde yuvalanmaktadır. İlkbahar göçüyle gelen ilk arıkuşları 2002 yılında 27 Nisan, 2003 yılında 6 Nisan ve 2004 yılında 8 Nisan ve 14 Nisan tarihlerinde kaydedilmiştir. Sonbahar göçü sırasında ise, göç etmekte olan gruplara Ekim ayında da rastlanmaktadır.

Bir arıkuşu çiftine ait bir yuva, ilk kullanılmaya başlandığı 2003 yılı üreme döneminde ve 2004 yılında izlenmiştir: 1994 yılına kadar kullanılmakta olan birçok arıkuşu yuvasının bulunduğu bir toprak yamaç, yakınlarında yeni yapıların inşa edilmesiyle bunu izleyen yıllarda artık kullanılmamış, ancak yamacın önündeki alanda dikilmiş fidanların büyümesinden sonra, 2003 yılı Mayıs ayının ilk çeyreği içinde 6-8 bireyden oluşan bir grubun yaklaşık on gün boyunca çoğunlukla civarda bulunduğu, eski yuva oyuklarının henüz durduğu bu alanda uzunca zaman geçirdiği gözlenmiştir. Ancak sonraki günlerde bu gruptan yalnızca bir çiftin, önceden açılmış bir oyuğu kullanmaya başladıkları, bu sırada zaman zaman yuva içindeki toprağın kazılarak dışarı atıldığı görülmüştür. Kuşların çok sessiz olduğu ve yuvaya giriş ve çıkışların nadiren görüldüğü kuluçka süresinde ve yavru bakımının ilk dönemlerinde, rahatsız edici herhangi bir etkide bulunmamak için yuva kontrolü yapılmadığından, kuluçkanın ne zaman başladığı, yavruların ne zaman çıktığı kesin tarihlerle belirlenememiştir. Ancak, yuvaya yiyecek taşımanın Temmuz ayının ikinci yarısında iyice sıklaştığı, bu sırada ana ve baba kuşların sık sık çıkardıkları seslerle varlıklarını çevrelerine duyurdukları gözlenmiştir. Temmuzun son haftasında zaman zaman yuva girişine kadar çıkarak çevrelerini gözleyen yavrular ay sonunda yuvayı birer birer terk ederek önce yuva önündeki söğüt ve akasya ağaçlarının dallarında bir süre, yuva yakınlarındaki açık alanda avlanan ana ve babalarınca beslenmeye devam etmiş, birkaç gün içinde de o bölgeden ayrılmışlardır.

2004 yılında, 8 Nisan günü sabahın erken saatlerinden itibaren, büyük olasılıkla aynı arıkuşu çiftinin, söz konusu yuva girişi önündeki ağacın dalları üzerinde görüldüğü, birbiri ardına zaman zaman toprak yamaca geçerek buradaki bazı oyukların girişinde durdukları, toprağı gagalarıyla yokladıkları gözlenmiştir. Bu durum daha sonra, bir önceki yıl kullanılmış yuva etrafında, kimi zaman sıklaşarak hemen hemen tüm Mayıs ayı boyunca devam etmiş, 23 Mayıs’ta yuva içindeki toprağın dışarı atıldığı saptanmıştır. Mayıs ayı sonunda ya da Haziran ayı başında

başlamış olması gereken kuluçka sırasında genellikle sakin bir hal alan yuva çevresinde, Haziran ayının ilk günlerinde yalnızca bir bireyin zaman zaman ağaç dallarında tüneyerek çevreyi gözetlediği görülmüş, daha sonraki dönemde ise şu kayıtlar tutulmuştur:

23.07.2004

Geçen süre içinde her iki eş tarafından yuvaya düzenli olarak yiyecek taşındığı, zaman zaman eşlerden biri uzaklaşırken diğerinin içeri girdiği gözleniyor. Temmuz ayı ortalarından itibaren en az bir yavru yuvanın girişine kadar çıkıyor, etrafı gözlüyor ve sonra geri çekiliyor. Bir yetişkin arıkuşu yuvanın önündeki söğüt ağacının üst dallarında bekleyerek bir yandan avlayacağı böcekleri saptıyor, alçak uçuşla avlayıp yuvaya getiriyor ve girişteki yavruya veriyor, bir yandan da yakındaki (örneğin yolda yürüyen kişiler gibi) olası tehlikeler üzerine birden sıkışan ötüşleriyle yavrunun yuva içine çekilmesine neden oluyorlar.

07:45-08:00 söğüt dalının üstünde ilk kez ana ya da baba arıkuşunun hemen yakınında bir yavru görülüyor. Aynı zamanda yuva girişinde de ikinci bir yavru etrafa bakınıyor.

19:00 Yuva önünde bulunan söğüt ağacının yapraksız dallarında iki yavru, sürekli yanlarından havalanarak yakın çevrede kendileri için avlanan bir ergin tarafından besleniyor. Gagasında avla gelen ana/baba, yavrulara yakın dallardan birine konup avını öldürürken yavrulardan biri ya da her ikisi ona yaklaşıyor ve daha yakın olanı avı alıyor.

24.07.04

08:30-11:30 Söğüt üzerindeki üç yavru bir yetişkin tarafından aralıklarla beslenirken dördüncü (ve beşinci?) bir yavru yuva girişinden etrafı gözlüyor, özellikle ana/baba görünmediği zamanlarda yüksekçe sayılabilecek sesler çıkarıyor. Zaman zaman etrafında uçan karasinekleri ve gezinen iri karıncaları "merakla" izleyen bu yavru da aynı birey tarafından belli aralıklarla besleniyor. Gözlem süresince yuva çevresinde aynı anda ikinci bir yetişkine rastlanmıyor. Ağaç üzerindeki yavruların avlandıkları görülmüyor, ancak yakınlarından geçen biri olduğunda havalanıp süzülerek uzaklaşıyor ve gözden kayboluyorlar, ancak kısa süre içinde tekrar ortaya çıkmaları, daha gerideki akasyaların sık yapraklı dalları arasında gizlendiklerini düşündürüyor.

25.07.04

08:00-09:30 Yuvada bir yavru (daha) var. Yuva girişine çıkarak yüksek sayılabilecek sesler çıkarıyor ve gözlem süresi içinde birkaç kez bir yetişkin tarafından besleniyor. Yakın çevrede diğer yavrular ya da başka ergin arıkuşu görülmüyor, sesleri duyulmuyor.

15:00 Yuvadaki yavruya bir yetişkin yiyecek veriyor.

26.07.04

07:00-08:00 Yuvada hâlâ bir yavru var; sesler çıkarıyor ve bir yetişkin tarafından besleniyor. Bir ara söğüt dalında iki yavru ile hemen yakından avlanıp onları besleyen bir yetişkin görülüyor, bir süre sonra ikinci bir yetişkin onlara katılıyor ve bu sırada gözlenebilir durumda olan yuvadaki yavru ile birlikte toplam beş kuş aynı anda gözlenmiş oluyor. Yavrulardan biri avlanıp dala dönüyor, avını öldürüp yiyor.

17:00-20:00 Yuva çevresinde herhangi bir arıkuşuna rastlanmıyor.

27.07.04

Aralıklarla gözlem yapılan gün içinde artık yuva çevresinde arıkuşu etkinliği görülüyor.

09.08.04

Aradan geçen iki hafta boyunca her günün sabah ve akşam saatlerinde yapılan gözlemlerde yuva çevresinde hiçbir arıkuşu etkinliğine rastlanmıyor. Ancak bugün, 07:30-08:15 arasında, dört genç ile bir yetiştikten oluşan arıkuşu ailesi bir anda yuva önündeki söğüt ağacının birbirine çok yakın dalları üzerinde ötüşürken görülüyor. Gözlem süresi boyunca belli aralıklarla, gerek yetiştikin gerekse genç kuşlar açık alanda avlanıyorlar. Yetiştikin kuş yakaladığı avla dala döndüğünde gençler ötüşerek çevresini sarıyor, ondan yiyeceği almak için yarışıyorlar. Birçok kez, üç ya da dört kuşun birlikte, daldan aşağı süzülerek yuva girişi önünde uçuştukları gözleniyor; ancak içlerinden hiçbirini içeri girmiyor.

Ayrıca, yuva dışında yavru beslemenin gözlemlendiği 23 Temmuz günü ve ertesi gün boyunca, yakındaki bir başka bölgede, elektrik teli üzerinde sürekli duran dört arıkuşundan en az bir yetiştikin ile aynı yuvadan ayrılmış oldukları anlaşılan yavrular gözlenmiştir. Sazlıklı bir dere üzerinde avlanan yetiştikin yavrulardan birine yiyecek verdiği, yavruların da zaman zaman kendilerinin avlandıkları, ancak avlanma uçuşları sırasında yetiştikinlerin benzer uçuşları sırasında olduğu gibi düz bir uçuş rotası çizmek yerine daha çok yön değiştirerek "zikzaklarla" uçtukları, bir başka deyişle avlarının peşinden giderken daha fazla manevra yaptıkları, birinin alçaktan uçuş sırasında kuru otlardan birine çarpıp sendelediği görülmüştür.

Aynı dönemde kampusun çok çeşitli yerlerinde, ötüşerek birbirlerinden onlarca metre uzaklıklarda süzülen beş-altı bireylik arıkuşu gruplarından her birinin bir aile oldukları düşünülmektedir. Olasılıkla bu aileler daha sonraki haftalarda bir araya gelerek daha geniş grupları oluşturmakta, bunlar da büyük göç gruplarına dönüşmektedir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde 2 birey halkalanmıştır.

Gökkuzgunlar

Gökkuzgun

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Sıcak iklimlerde seyrek ağaçlı, çalılık kırlarda, sürülü tarlalarda, orman kenarlarında ve nehir boylarındaki kum duvarlarında bulunur. Yuvasını nehir kenarındaki kum duvarlarında veya yapılarıdaki oyuklarda yapar. Orta ve büyük boylu böceklerle beslenir.

Nisan ayından itibaren yaygın olarak gözlenmekte, birçok uygun yerde kuluçka yapmaktadır.

İbibikler

İbibik

Türkiye genelinde yaz göçmeni, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Kumluk, kayalık, tarla kenarları, orman

açıklıkları, bağlar, meyve bahçeleri ve çayırıklarda bulunur. Yuvasını ağaçlardaki, yapılardaki veya yerdeki oyuklara yapar. Büyük böcekler ve larvalarıyla beslenir.

Mart ayından itibaren çok çeşitli yerlerde düzenli olarak kaydedilmiş; Nisan ayında birey sayıları 11'e varan gruplar halinde gözlenmiştir. Haziran ayı içinde gözlenmiş olan 3-4 bireylik gruplarda olasılıkla yuvadan yeni ayrılmış yavrular da bulunmaktadır. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar ve 2004 yılı ilkbahar döneminde ikişer birey halkalanmıştır.

Ağaçkakanlar

Boyunçeviren

Türkiye'de Karadeniz bölgesindeki ormanlık alanlarda az sayılarda ürer, diğer bölgelerde transit geçerdik; kış aylarında da az sayıda kaydı vardır. Göçmen tek ağaçkakanıdır. Çalılıklar, orman içi açık alanlar ve çayırıklarda bulunur. Yuvasını ağaçlar, yapılar veya kum duvarlardaki doğal veya yapay oyuklarda yapar. Karıncalar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

2004 yılı Nisan ayındaki arazi gözlemleri sırasında dere kenarındaki ağaçlı alanlarda kaydedilmiş, ayrıca 2003 yılı sonbahar döneminde 6; 2004 yılı ilkbahar döneminde 5 birey halkalanmıştır.

Alaca Ağaçkakan

Türkiye genelinde yerlidir. Ağaçlı ovalar, sürülmüş alanlar, meyve bahçeleri, parklar, ağaç sıraları ve bağlarda bulunur. Ağaçlarda açtığı oyuklara yuva yapar. Örümcekler, böcekler ve meyvelerle beslenir.

Güneydoğu Anadolu'daki uygun habitatlarda oldukça yaygın olan bu tür kampustaki çeşitli alanlarda 2002 yılı kış aylarında kaydedilmiştir.

Toygarlar

Boğmaklı Toygar

Karadeniz kıyıları dışında, Türkiye genelinde yerlidir. Çayırklar, sürülmüş alanlar, çalılı bozkırlar, kurak taşlı arazilerde bulunur. Yuvasını yerde, otların arasında yapar. Yazın büyük böceklerle, kışın tohum ve otların sürgünleriyle beslenir.

Tarlalarda ve sürülmemiş alanlarda yıl boyunca görülebilmektedir. Üremesi olasıdır.

Tepeli Toygar

Türkiye genelinde yerlidir. Açık, kuru arazilerde, yol kenarlarında, vejetasyonun az olduğu bölgelerde bulunur. Yuvasını yerde, açıkta veya bitkilerin arasında yapar. Tohum, yaprak ve böceklerle beslenir.

Açık alanlarda, çöp ve molozların döküldüğü yerlerde ve yol kenarlarında yıl boyunca çok sayıda görülmektedir. Büyük olasılıkla kampus içinde de üremektedir. Kışın toprak yüzeyinin tamamen karla kaplandığı zamanlarda, çeşitli nedenlerle karın örtmediği çok küçük toprak yüzeylerde bir araya toplanan tepeli toygarların burada beslenmeye çalıştıkları gözlenmiştir.

Tarlakuşu

Türkiye genelinde yerli ya da yaz göçmenidir. Ağaçsız açık araziler, sürülmüş alanlar, çayırlar, çalılıklarda bulunur. Yuvasını yerde, açıkta veya bitkilerin arasında yapar. Yaz aylarında özellikle böceklerle, kışın yabancı otlarla, bahar aylarında ise tahıllarla ve yabancı otların tohumlarıyla beslenir.

Çoğunlukla, sürülü tarlalarda, Nisan-Mayıs ve Ekim-Kasım aylarında gözlenmiştir.

Kırlangıçlar

Kum Kırlangıcı

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Tatlı su kenarlarındaki açık arazilerde, nehirler ve kum ocaklarındaki kum ve çakıl yarılarında koloniler halinde bulunur. Yuvasını kum duvarlarına açtığı ortalama 65 cm uzunluğundaki tünellerde yapar. Havada uçan böceklerle beslenir.

Dicle nehri kenarında 1990'lı yılların başlarına dek aktif durumda olan ve yüzlerce yuva oyuğundan oluşan üreme kolonisi, özellikle nehirden tarım alanlarına su çekmek amacıyla traktörlü ya da elektrikli dinamo ve motorların kurulması ve çalıştırılması, bunların başında bekleyen kişilerin inşa ettikleri kulübeler, buralara yollar açılması gibi gürültü yapıcı ya da doğrudan tahrip edici çeşitli insan etkinliklerinin artması yüzünden, daha sonraki yıllarda terk edilmiştir. Kampusta başka herhangi bir yerde yuvalanma alanı bulunmamasına karşın, Mart ayından itibaren yaz boyunca, aynı anda 100'ü aşkın bireyin Dicle Nehri üzerinde avlanma uçuşları yaptığı gözlenebilmektedir. 2003 yılı sonbahar döneminde 19; 2004 yılı ilkbahar döneminde 7 birey halkalanmıştır.

Kır Kırlangıcı

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Açık kırlarda, sürülmüş tarlalarda, küçük yerleşimlerde bulunur. Yuvasını dik bir yüzeyde raf şeklinde çamurdan yapar. Uçmakta olan böcekleri avlayarak beslenir.

Birçok binanın içlerinde ya da korunaklı yerlerinde yaygın olarak yuvalanmaktadır. Kampusta, ilkbahar göçüyle gelen ilk kır kırlangıçları 2002 yılında 24 Şubat, 2003 yılında 14 Mart ve 2004 yılında 13 Mart tarihlerinde kaydedilmiştir.

Bir kır kırlangıcı yuvası, ilk inşa edildiği 2001 yılı üreme döneminden sonraki üç yıl boyunca izlenmiş, kuluçka ve yavru bakımı ile ilgili önemli davranışlar kaydedilmiştir (Şekil 4): Gözlenen tüm kuluçka dönemlerinin her birinde yuvaya, ardışık günlerin her birinde bir tane olmak üzere toplam dört yumurta yapıldığı, dördüncü yumurtanın yapılmasından sonra başlayan kuluçka sonunda 2002 yılında üç, 2003 yılında ve 2004 yılındaki ilk kuluçkada dört yavrunun çıktığı ve tümünün yuvadan ayrılabilir duruma geldiği belirlenmiştir. (2003 yılındaki yavru bakımı sonuna kadar izlenememiş olmakla birlikte daha sonraki dönemde yuvanın herhangi bir hasar görmemiş olması, yavru kaybına ilişkin iz bulunmaması gibi ipuçları dikkate alınarak büyük olasılıkla yavruların uçabilecek duruma ulaştıkları ve yuvadan ayrıldıkları sonucuna varılmıştır.) 2004 yılındaki başarılı ilk kuluçkanın ardından aynı yuvaya yapılan yumurtalar ise, kuluçka süresi sonlanmadan, anlaşılamayan bir nedenle kaybedilmiş, bunun üzerine birden kesilen üreme etkinlikleri, iki gün sonra söz konusu yuvanın çok yakınında başlatılan yeni bir yuva inşa etme çabalarına dönüşmüş, ancak bu girişim uzun süre devam etmeyerek yanda bırakılmıştır.

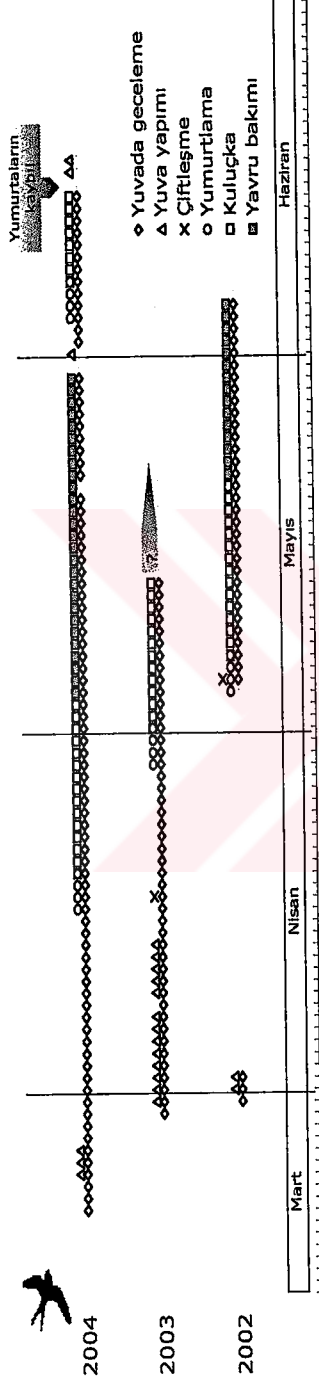
Üreme dönemi boyunca yuva içinde ya da yakınında bir arada geceleleyen çiftin, yuvanın bulunduğu yapının dışında, ancak yuvaya yalnızca birkaç metre uzaklıkta,

pencere kenarında ya da telefon telleri üzerinde çiftleştigi gözlenmiştir. Bu bölgeye, diğer kırlangıçların yanı sıra başka türden kuşların, örneğin erkek ya da dişi serçelerin de yaklaştırılmadığı, üzerlerine doğru yapılan hızlı "pike" uçuşlarıyla uzaklaştırıldıkları, bu tür saldırıların görüldüğü yerler ile yuvanın bulunduğu kapalı mekâna bina dışından giriş noktası arasındaki mesafenin 6 metre dolayında olabildiği saptanmıştır. Yavruların çıkmasının ardından yumurta kabuklarının ana ya da baba tarafından taşınarak genellikle bina dışına götürüldüğü, bazen ise yuvanın hemen dışına atılmış olduğu, ayrıca yavruların zarımsı bir tabakayla sarılı dışıklarının aynı şekilde yuvadan uzaklaştırıldığı da gözlemler arasındadır.

Üreme etkinliklerinin genel olarak sona ermiş bulunduğu Temmuz ayı boyunca ve Ağustos ayı başlarında kır kırlangıçlarında gözlenmiş olan ilginç bir davranış, sıklıkla gölgede 40°C'yi aşan hava sıcaklıklarının yaşandığı öğle, öğle öncesi ve sonrası saatlerinde, sayıları 10'u aşan ve aralarında yuvadan yeni ayrılmış yavruların da bulunduğu kır kırlangıçlarının, zaman zaman kanat uçları yere değecekmişçesine alçaktan, trafiğin çok seyrek olduğu, ağaçlı alanlar arasından geçen düzgün asfalt yollar boyunca uçmaları ve bunu dönüşleriyle sürekli tekrarlamalarıdır. Bu sırada belirgin bir avlanmanın gözlenmemesi bu "stereotipik" iki yönlü uçuşları kayda değer hale getirmektedir.

Özellikle göç döneminde kır kırlangıçlarının, sulak alanlara yakın yerlerde, güneşin battığı saatlerde çok kalabalık gruplar halinde toplu uçuşlar sergiledikleri ve buralardaki ağaçların ya da sazların üzerinde geceledikleri görülmektedir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 107; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 397 birey halkalanmış, ayrıca daha önce Macaristan'da halkalanmış olan iki birey yeniden yakalanmıştır.

Şekil 4. Bir yuvadaki kır kırlangıcı çiftinde bazı üreme davranışlarının gözlemlendiği günler. Ayrıntılı bilgi metin içindedir.

Ev Kırlangıcı

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Küçük yerleşimlerde, kırlarda, yerleşim olmayan yerlerde kaya duvarlarında bulunur. Yuvasını yapıların dışına otlar ve tüylerle birlikte çamurdan yapar.

Kampusta bilinen kuluçka kolonisi yoktur. 2004 yılı Nisan ayında Dicle Nehri yakınlarında en fazla 50 bireyden oluşan grupların uçuşları gözlenmiştir.

İncirkuşları ve Kuyruksallayanlar

Kır İncirkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Kurak kumlu veya seyrek bitkili bozkırlarda, kumullar, kırlar ve tarım arazilerinde bulunur. Yuvasını yerde bitkilerin altındaki oyuklara yapar. Böceklerle beslenir.

Kabaklı Göleti'nde 25 Ağustos 1993 tarihinde görülen 10 bireye ilişkin kayıt vardır.

Ağaç İncirkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Açık ormanlık alanlar, çalılıklar, seyrek ağaçların olduğu arazilerde bulunur. Yuvasını yerde, açıkta veya yarı kapalı şekilde yapar. Böceklerle ve bitkilerle beslenir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 8; 2004 yılı ilkbaharında bir birey halkalanmış, ayrıca bu dönemde arazide de gözlenmiştir.

Çayır İncirkuşu

Türkiye genelinde kış göçmeni ya da transit göçerdir; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Çayırlarda, ağaçsız ve tarım yapılmayan açık arazilerde, bataklıklarda bulunur. Yuvasını yerde bitkilerle yapar. Çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

2002 yılı Kasım ayında gözlenmiştir. Ağaç incirkuşuna çok benzeyen bu tür, gözünün üzerindeki belirgin sürmesi, gaga altında başlayıp geriye doğru uzanan açık renkli şerit ve göğüs bölgesindeki beneklerin daha büyük ve daha fazla olmasıyla ayırt edilmektedir.

Sarı Kuyruksallayan

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Ovalarda, sazlıklarda, sulak çayırlarda, göl, nehir ve dere kenarlarında bulunur. Yuvasını yerdeki bitki öbeklerine yapar. Küçük omurgasız hayvanlarla beslenir. Yürüyerek, koşarak veya uçarak avlanır.

Kampusun çok çeşitli yerlerindeki sulak alanlarda özellikle ilkbahar ve sonbahar aylarında tek bireylerin yanı sıra birey sayıları 30'u bulan gruplar kaydedilmiştir.

Sarı Başlı Kuyruksallayan

Türkiye'nin Karadeniz kıyılarında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Bazı sulak alanlarda, örneğin Konya havzasında 1998 yılında ürediği bilinmektedir. Sulak çayırlar, ormanlardaki açık alanlar, çalılıklar ve nehir kıyılarındaki sulu kumullarda bulunur. Yuvasını yerde, kum içindeki oyuklarda veya yoğun bitki örtüsü altında yapar.

2002 yılı Nisan ayında Dicle Nehri kıyısındaki aynı alanda en azından üç gün boyunca 2 erkek ve 2 dişi birey, ak ve sarı kuyruksallayanlarla bir arada gözlenmiştir.

Ak Kuyruksallayan

Türkiye genelinde yerli, yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Tarım arazilerinde, açık arazilerde, su kenarlarında, çiftliklerde ve köylerde bulunur. Yuvasını doğal veya yapay yapılarda oyuklara yapar. Küçük omurgasız hayvanlarla beslenir.

Dere ve nehir boyları, durgun sular ve birikintilerde olduğu gibi suya uzak yerlerde de yıl boyunca genellikle tek olarak görülmektedir; ancak 2004 yılı Nisan ayı başlarında Dicle Nehri kenarında gözlenen gruptaki birey sayısının 40'ı bulunduğu belirlenmiştir.

Çitkuşları

Çitkuşu

Türkiye genelinde yerlidir. Ağaç altı vejetasyonun yoğun olduğu ormanlarda, çalılıklarda, orman içi açıklıklarda ve bahçelerde bulunur. Yuvasını yere yakın oyuklara, çatlaklara, ağaçlara ve yapılara yapar. Özellikle kınkanatlılar olmak üzere böcekler ve örümceklerle beslenir.

Küçük ve çok hareketli olmasıyla dikkat çeken bu türden bir birey ağaçlı alan kenarında 2002 yılı Mart ayında gözlenmiş, 2004 yılı ilkbahar kuş halkalama döneminde ise bir birey halkalanmıştır.

Ardıçgiller

Çalibülbülü

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Çalılıklarda, meyve bahçelerinde ve yerleşim yerlerinde bulunur. Yuvasını ağaç gövdesine yakın yerlerde, çalılarda veya alçak ağaçlarda yapar. Böceklerle ve toprak solucanlarıyla beslenir.

Mayıs ayı başlarından itibaren yaz boyunca çok çeşitli alanlarda sık rastlanan bu tür Kasım ayına değin görülebilmektedir. Mayistaki şakımaları daha sonra kesilir, ancak çıkardıkları kendilerine özgü sesler sürekli duyulur. Haziran ayı içerisinde sürekli olarak görüldükleri, tünedikleri yüksekçe yerlerden çevreyi gözetleyerek avlandıkları, kum banyosu yaptıkları belli yerler çoğu zaman yakınlarda yuvanın bulunduğunu gösterir. Temmuz ayında 4-5 bireylik aile grupları bir arada görülür. Bu dönemde, çoğunlukla dik tuttıkları kuyruklarının erginlerinki gibi kırmızımsı renkli olmasına karşın genellikle daha soluk renkli tüyleriyle ve davranışlarıyla kolayca ayırt edilebilen, yuvadan yeni ayrılmış yavruların, serçelerinkini andıran

davranışlarla, olasılıkla ana ya da baba olan yetişkinlerden yiyecek dilendikleri gözlenmiştir.

Mayıs ayı sonlarında, ağaçlandırılmış bir alanda yüksek otlar arasında belirlenmiş olan bir yuva yeri, daha sonra bu alanın sürülmesi sonucu büyük olasılıkla kuluçka döneminde yok edilmiştir.

Kızılgardan

Türkiye genelinde yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Ağaçlıklar, yoğun çalılıklar, açık araziler, bahçeler, parklar ve yerleşim yeri yakınlarında bulunur. Yuvasını ağaç gövdesindeki oyuklara, ağaç kökleri içine ve kaya çatlaklarına yapar. Kınkanatlılar ve karıncalar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

Kasımdan Nisan ayına kadar olan dönemde ağaçlık alanlarda düzenli olarak gözlenmektedir. 2004 yılı ilkbahar döneminde bu türden 5 birey halkalanmıştır.

Benekli Bülbül

Türkiye’de transit göçerdir. Tatlı su kenarlarındaki nemli çalılıklarda, fındık ağaçlarında, sık ağaçlı parklarda ve bahçelerde bulunur. Yuvasını yerde kuru dalların, köklerin ve yaprakların altında yapar. Böceklerle ve meyvelerle beslenir.

Benekli Bülbül, 2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında 60 bireyle en fazla halkalanan türler arasında yer almıştır.

Bülbül

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Yaprak döken ormanlar, çalılıklar, bahçeler ve dere boylarında bulunur. Yuvasını yere, yoğun çalılıkların içine yapar. Üreme döneminde kınkanatlılar ve karıncalar başta olmak üzere karasal omurgasız hayvanlarla, yaz sonunda ise küçük meyvelerle beslenir.

27 Mart 2002 tarihinde dere yakınlarında, ağaçların yoğun olduğu bir bölgede gözlenmiştir. 2004 yılı ilkbahar döneminde 10 birey halkalanmıştır.

Buğdaycıl

Türkiye genelinde yaz göçmeni, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Tatlı su yakınlarındaki bataklık ve sazlıklarda, yaylalarda huş ağacı ormanlarında ve çalılıklarda bulunur. Yuvasını yoğun çalılıklar içinde yerde yapar. Karasal omurgasız hayvanlarla, özellikle böceklerle, sonbaharda meyve ve tohumlarla beslenir.

Özellikle Mart ve Nisan aylarındaki ilkbahar göçü sırasında, bu dönemde toprak üzerinde henüz yeni yükselmeye başlayan yeşil bitkilerden oluşan buğday tarlaları civarında çok sayıda gözlenmektedir. Sonbaharda da çok rastlanan bir kuştur; toplam 230 bireyle, 2003 yılının bu döneminde halkalanan yaklaşık her üç bireyden biri Buğdaycıl olmuştur. 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 69 birey halkalanmıştır.

Taşbübülü

Türkiye’de İç ve Doğu Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde üreyen yaz göçmenidir. Eğimli ve çalılıklarla kaplı taşlık arazilerde, kurak kayalıklarda ve seyrek ağaçlıklarda bulunur. Yuvasını çalılıkların veya ağaçların alt kısımlarında, ağaç

gövdesinde veya ağaç üzerindeki çatlaklarda yapar. Üreme döneminde böceklerle, sonbaharda meyvelerle beslenir.

1993 yılı Ağustos ayında bir birey Kabaklı Göleti civarında gözlenmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde 7 birey halkalanmıştır.

Kara Kızılkuyruk

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçerdir. Kayalık yamaçlar, yarılar, seyrek çalılıklar ve yerleşim yerlerinde bulunur. Yuvasını mağaralar veya yapılarıdaki çıkıntılarda, oyuklarda yapar. Küçük ve orta boylu omurgasız hayvanlarla ve meyvelerle beslenir.

Genellikle ağaçsız ya da küçük çalılıkların bulunduğu yerlerde Kasım ayından Mart ayına kadar tek bireyler halinde düzenli olarak gözlenmektedir.

Kızılkuyruk

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Ormanlarda, kayalık tepeler, parklar, dere boyundaki seyrek yaşlı ağaçlar, meyve bahçeleri ve bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaçlarda, kayalık veya yapılarıdaki oyuklarda yapar. Büyük böcekler ve örümceklerle beslenir.

Özellikle Mart ve Nisan ile Ekim ve Kasım aylarında düzenli olarak gözlenmektedir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 38; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 15 birey halkalanmıştır.

Çayır Taşkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni; Güneydoğu Anadolu'da yaz göçmenidir. Sürülmemiş açık alanlarda, bataklıklarda ve engebeli su basar çayırlarda bulunur. Yuvasını yerde, bitkiler arasında iyi gizlenmiş olarak yapar. Çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

2003 yılı sonbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında 2; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise bir birey halkalanmıştır.

Taşkuşu

Türkiye genelinde yerli ya da yaz göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Sulak ve kuru çayırlar, vejetasyonun az olduğu açık araziler, alçak çalılıklar ve tarlalarda bulunur. Yuvasını yerde ya da çalılıkların yere yakın kısımlarında yapar. Orta ve küçük boylu böceklerle, diğer omurgasız hayvanlarla ve aynı zamanda meyvelerle beslenir.

Yaz ayları dışında kalan dönemde, daha çok sulak alanlara yakın yerlerde gözlenmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 3 Taşkuşu halkalanmıştır.

Boz Kuyrukkakan

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Bozkır, yarı çöllere, taşlık boş araziler ve yamaçlarda ürer. Yuvasını kemirgenlerin, bazen de arıkusunun açtığı oyuklara yapar. Karıncalar ve kınkanatlılar başta olmak üzere omurgasız hayvanlarla beslenir.

Güneydoğu Anadolu'da yaz aylarında en sık rastlanan kuyrukkakandır. Açık arazide, moloz yığınları gibi yüksekçe noktalarda görülmektedir; kampus içinde de kuluçka yapması olasıdır.

Kuyrukkakan

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Ağaçlık ve taşlık araziler, tarla kenarlarındaki duvarlar, kayalık yamaçlar, otlaklar, kumullar ve çalılıklarda bulunur. Yuvasını duvar oyuklarında, kayalar arasında veya yıkılmış yapılarda yapar. Özellikle böcekler olmak üzere aynı zamanda örümcekler, kabuklular ve diğer omurgasız hayvanlarla beslenir.

Özellikle geçmiş yıllarda, göç dönemleri olan Nisan ve Mayıs ile Eylül ve Ekim aylarında, sonbaharda 14'e ulaşan sayılarda kaydedilmiştir.

Çöl Kuyrukkakanı

Türkiye genelinde nadir yaz göçmenidir. Yarı çöller, kayalıklar, bozkırlar, seyrek ağaçlı açık arazilerde bulunur. Yuvasını yerde, oyuklarda veya kayalar arasına yapar. Kınkatlılar, karıncalar ve larvalar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

Kabaklı Göleti civarında 1994 yılı Nisan ayında 2, Mayıs ve Eylül aylarında 1'er birey gözlenmiştir.

Ak Sırtlı Kuyrukkakan

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da yerli; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Bitki örtüsünün az olduğu taşlık kurak araziler, tarlalar, kayalık yamaçlar ve yarı çöllerde bulunur. Yuvasını kayalıklardaki oyuklar, kaya araları ve nadiren kemirgen oyuklarına yapar. Kınkatlılar ve karıncalar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

Az sayıda olmak üzere yıl boyunca gözlenmektedir; bölgede kış aylarında da görülebilen tek kuyrukkakan türüdür.

Kızılca Kuyrukkakan

Türkiye'de Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde az sayıda ve dağınık bir yayılış gösteren yaz göçmenidir. Dağların bozkıra sınır olduğu bölgelerde, düşük vejetasyonlu eğimli alanlarda bulunur. Yuvasını kayalar arasına, kayalardaki veya yapılardaki oyuklara yapar. Kınkatlılar, karıncalar ve kelebek larvalarıyla beslenir.

Tek kaydı 12 Nisan 1993 tarihinde Kabaklı Göleti civarında görülen bir bireye ilişkindir.

Karatavuk

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kış göçmenidir. Ormanlık, çalılık, parklar, bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaç gövdelerinde, ince dalların olduğu çalılıklarda yapar. Böcekler ve toprak solucanlarıyla, sonbahar ve kış aylarında meyveyle beslenir.

Ağaçlık alanlarda, genellikle sürekli belli yerlerde olmak üzere tek bireyler ya da birkaç bireyden oluşan kümeler Kasım ile Nisan ayları arasındaki dönemde düzenli olarak gözlenmektedir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde 2 birey halkalanmıştır.

Tarla Ardıcı

Türkiye genelinde kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kış göçmenidir. Seyrek ibrelili ve yaprak döken ormanlar, ağaçlıklar, parklar, bahçeler, tarım arazileri ve açık arazilerde bulunur. Yuvasını ağaç dallarının çatal yaptığı yerlere yapar. Çeşitli omurgasız hayvanlarla ve meyvelerle beslenir.

1993 yılı Nisan ayında ve Mayıs ayı başında Kabaklı Göleti civarında birer; 2000 yılı Şubat ayında 3 birey kaydedilmiştir.

Öter Ardıc

Türkiye genelinde yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Gür ormanlık alanlar, parklar ve bol vejetasyonlu bahçelerde bulunur. Ağaçlarda ve çalılıklarda yuva yapar. Özellikle toprak solucanları olmak üzere çeşitli omurgasız hayvanlarla ve meyvelerle beslenir.

İlkbahara doğru artan sayılarda olmak üzere Kasımdan Nisan ayı başına kadar düzenli olarak, tek tek ya da birey sayısı 10'u bulan gruplar halinde yerde beslenirken ya da ağaçların üzerinde dinlenirken gözlenmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde 7 birey halkalanmıştır.

Ökse Ardıcı

Türkiye genelinde yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kış göçmenidir. Karışık ve ibrelili ormanlar, büyük bahçeler, çalılıklar ve meyve bahçelerinde bulunur.

2003 yılı Ocak ayı başında ağaçlık bir alanda 2 birey görülmüştür.

Ötleğengiller

Kamışbülbulü

Türkiye genelinde yerli ya da yaz göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Sulak alanlarda, sık ormanlıklarda ve su boylarındaki nemli çalılıklarda bulunur. Yuvasını yoğun bitkilerin içinde yapar. Özellikle böcekler olmak üzere, omurgasız hayvanlarla beslenir.

Şubat ve Nisan ile Ekim ve Kasım ayları arasındaki dönemlerde çok çeşitli yerlerdeki uygun habitatlarda tek bireyler halinde kaydedilmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 2; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 4 birey halkalanmıştır.

Dik Kuyruklu Ötleğen

Türkiye'de Güneydoğu Anadolu'da ve Akdeniz kıyılarında görülen yerli türdür. Çalılıklar, uzun otlar, tarlalar, yol ve su boylarındaki alçak çalılıklarda, sulak veya kurak habitatlarda bulunur. Yuvasını ot, çalı ve benzeri alçak boylu bitkilerin arasında yapar. Ağaç yapraklarından veya yerden topladığı böceklerle beslenir.

Ekim ayından Aralık ayı başına kadar olan sonbahar döneminde ve özellikle Mart ile Mayıs başı arasındaki ilkbahar döneminde sulak alanlara yakın sürülmemiş alanlarda düzenli olarak çok sayıda gözlenmektedir. Kuş halkalama çalışması yapılan dönemlerde, halkalama istasyonu çevresindeki uygun habitatta bol miktarda bulunmalarına karşın, küçük ve zarif yapılarından dolayı ağlara yakalanmadıklarından halkalanan kuşlar listesinde yer almamaktadır.

Ağaç Kamışçını

Türkiye’de transit göçerdir. Göç dönemlerinde suya yakın bölgelerdeki nemli çalılık ve ağaçlıklarda görülebilen nadir bir türdür. Bataklık çalılarında, tatlı su boylarında ve ormanlarda bulunur. Yuvasını yerde veya sık çalılarda yere yakın yapar. Uçan ya da uçmayan böceklerle beslenir.

2003 yılı sonbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden bir birey halkalanmıştır.

Bataklık Kamışçını

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Bataklıklar, uzun sazlıklar ve suya yakın sık bitkilerle kaplı alanlarda bulunur. Yuvasını su bitkileri üzerine veya yerde yapar. Böcekler, çeşitli larvalar ve salyangozlarla beslenir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde bu türden 5; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 8 birey halkalanmıştır.

Bıyıklı Kamışçını

Türkiye genelinde yaz ve kış göçmeni ya da transit göçerdir. Göl kıyıları ve bataklıklardaki yoğun ve yüksek sazlıklarda bulunur. Yuvasını sazlıklar arasında alçakta yapar. Böceklerle ve salyangozlarla beslenir.

2004 yılı ilkbahar döneminde bir birey halkalanmıştır.

Kındıra Kamışçını

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaz göçmenidir. Su kenarlarında, bataklıklarda, sazlıklarda, sık bitkilerin ve çalılıkların arasında bulunur. Yuvasını çeşitli uzun otlar veya kısa çalılarda yapar. Özellikle böceklerle, üreme mevsimi dışında meyvelerle beslenir. Arazide gözlenmesi güç olan bu türden, 2003 yılı sonbahar döneminde 2; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 16 birey halkalanmıştır.

Kuzey Kamışçını

Türkiye için nadir gözlenen transit göçerdir. Türkiye’de şu ana kadar yayınlanmış iki kaydı vardır. Tatlı su kenarlarındaki yoğun çalılıklarda, orman içi açıklıklarda ve bakımsız bahçelerde bulunur. Yuvasını yoğun sazlıklarda, çalılıklarda ve küçük ağaçlarda yapar. Böcekler, örümcekler ve salyangozlarla beslenir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde bir birey halkalanmıştır.

Çalı Kamışçını

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Tatlı su kenarlarındaki yoğun çalılıklarda, ısırgan otunun ve diğer otsu bitkilerin sık olduğu alanlarda bulunur. Yuvasını yoğun ve yüksek bitki örtüsü içinde yapar. Böceklerle ve örümceklerle beslenir.

2003 yılı sonbahar döneminde bu türden 12 birey halkalanmıştır.

Saz Kamışçını

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaz göçmenidir. Su boyları ve sulak alanların çevresindeki sazlıklarda bulunur. Yuvasını su üstündeki bitkilerin üzerinde, özellikle çalılıklarda yapar. Böcekler, örümcekler ve bazı salyangozlarla beslenir.

Özellikle ilkbahar ve sonbahar dönemlerinde olmak üzere yaz boyunca, daha çok dere ve nehir yakınlarındaki sık bitkilerin arasından sesleri duyulmaktadır. Halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 68; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 9 Saz Kamışçını halkalanmıştır.

Büyük Kamışçın

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaz göçmenidir. Bataklıklar, açık su kenarları ve sazlıklarda bulunur. Yuvasını sazlıklarda yapar. Böcekler, bazı örümcekler, salyangozlar, küçük omurgasız hayvanlar ve meyvelerle beslenir.

İlkbahar ve sonbahardaki geçiş dönemlerinde, dere ve nehir yakınlarındaki sık bitkilerin arasından gür sesleri duyulmaktadır. 2003 yılı sonbahar döneminde 5; 2004 yılı ilkbahar döneminde 20 birey halkalanmıştır.

Ak Mukallit

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaz göçmenidir. Çalılık, ağaçlı arazilerde, bahçelerde ve sürülmüş tarlalarda bulunur. Yuvasını ağaçlarda, çalılıklarda ve sarmaşıklarda yapar. Böceklerle, yaz sonunda meyvelerle beslenir.

Özellikle Mayıs ve Haziran aylarında çok çeşitli yerlerdeki ağaççıkların arasında yaygın olarak gözlenmektedir.

Pembe Göğüslü Ötleğen

Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde üreyen yaz göçmenidir. Orman altı bitkilerinin bulunduğu ormanlar, su kenarlarındaki çalılıklar, bahçeler ve parklarda bulunur. Yuvasını çalılık veya uzun otlaklarda, yerden yüksekte yapar. Başta omurgasız hayvanlar olmak üzere, sonbaharda meyvelerle, kışın tohumla beslenir.

2004 yılı Nisan ayında su kenarındaki ağaççıkların üzerinde şakıyan 3 birey kaydedilmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 1; 2004 yılı ilkbahar döneminde 17 birey halkalanmıştır.

Maskeli Ötleğen

Türkiye'nin kuzeybatısında yaz göçmeni; Ege ve Akdeniz bölgelerinde yerli ya da kış göçmenidir. Kurak ve kayalık yamaçlardaki maki çalılıklarda, sık bitki örtüsü olan açık ormanlarda bulunur. Yuvasını alçak çalılıklarda, uzun otlarda ve böğürtlenler arasında yapar. Özellikle böceklerle, sonbahar ve kış aylarında meyvelerle beslenir.

2004 yılı Nisan ayı içinde gözlenmiş, bu dönemde ayrıca bir birey halkalanmıştır.

Ak Gözlü Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Yaprak döken ormanlarda, yüksek ağaçların arasındaki çalılarda, taşlı yamaçlarda, çam ağaçları üzerinde ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını ağaç ve çalıların dalları üzerinde yapar. Özellikle çeşitli omurgasız hayvanlar ve meyvelerle beslenir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2004 yılı ilkbahar döneminde bir Ak Gözlü Ötleğen halkalanmıştır.

Çizgili Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Açık arazilerdeki seyrek ağaçlı çalılıklarda, orman kenarındaki çayırlarda, parklarda ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını genç ağaçlarda ve çalılıklarda yapar. Özellikle omurgasız hayvanlarla, yaz sonu ve sonbaharda meyveyle beslenir.

2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında 2 birey halkalanmıştır.

Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Genç çam ağaçları, çalılıklar ve tarım alanlarında bulunur. Yuvasını çalılarda ve küçük ağaçlarda yapar. Özellikle çeşitli omurgasız hayvanlarla, yaz sonunda ve sonbaharda meyveyle beslenir.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 4; 2004 yılı ilkbahar döneminde 14 birey halkalanmıştır.

Ak Gerdanlı Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Orman açıklıkları ve kenarlarında, kırlarda, bahçelerde böğürtlen ve meşe çalılıklarında bulunur. Yuvasını kısa çalılar veya uzun otların arasında yapar. Üreme döneminde böcekler ve larvalarıyla, sonbahar göçünde ve kışın yumuşak meyvelerle beslenir.

Nisan ve Mayıs aylarında kısa boylu ağaçların dalları arasında, az sayıda gözlenmiş, buna karşılık 2003 yılı sonbahar döneminde 25; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 103 birey halkalanmıştır.

Boz Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Yaşlı karışık ve yaprak döken ormanlarda, açık alanlarda, yüksek ağaçlı bahçelerde ve orman kenarındaki açıklıklarda bulunur. Yuvasını alçak çalılıklarda veya boylu otların arasında yapar. Üreme döneminde böceklerle, diğer zamanlarda meyveyle beslenir.

Arazide gözlem kaydı bulunmayan Boz Ötleğenin, 2003 yılı sonbahar döneminde 30; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 10 bireyi halkalanmıştır.

Kara Başlı Ötleğen

Türkiye genelinde yaz göçmeni, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Orman altı bitkilerinin yoğun olduğu ormanlar, çalılıklar, parklar ve yerleşim yerleri yakınlarında bulunur. Yuvasını kısa çalılıklarda

ve ağaçlarda yapar. Üreme döneminde böceklerle, diğer zamanlarda meyveyle beslenir.

Kasım ayı içinde gözlenen bir birey dışında genellikle Mart ve Nisan aylarında kaydedilmiştir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 14; 2004 yılı ilkbahar döneminde 15 Kara Başlı Ötleğen halkalanmıştır.

Doğu Söğütbülülü

Türkiye’de transit göçerdir. Makilik yamaçlar ve tepelerde, çam ve meşe koruluklarında, orman altı vejetasyonun olduğu açık ormanlık alanlarda bulunur. Yuvasını yerde bitkiler arasında yapar. Böceklerle ve diğer bazı omurgasız hayvanlarla beslenir.

2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında bir birey halkalanmıştır. Güncel Türkiye kuş listesinde (KIRWAN ve ark. 1998) henüz adı bulunmamakla birlikte bu tür Türkiye için yeni değildir: Boz Çıvgın (*Phylloscopus bonelli*) üzerindeki yeni moleküler çalışmalar bu türün *bonelli* ve *orientalis* alttürleri arasındaki farkın, ayrı türler olarak ayrılmasını gerektirecek ölçüde büyük olduğunu ortaya koymaktadır (KIRWAN ve ark. 1998). Ortadoğu’da yaygın populasyon birçok kaynakta *Ph. orientalis* olarak adlandırılmaktadır (örn.: URL 1, URL 2).

Orman Söğütbülülü

Türkiye genelinde transit göçerdir. Kapalı gölgeli ormanlar, özellikle kayın ormanlarında bulunur. Yuvasını yerde, bitki örtüsü içinde yapar. Böceklerle ve çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

2004 yılı ilkbahar dönemindeki kuş halkalama çalışmaları sırasında 3 birey halkalanmıştır.

Çıvgın

Türkiye genelinde yaz göçmenidir. Ormanlık, bahçeler, seyrek ağaçlı ve çalılık arazilerde bulunur. Yuvasını yere yakın uzun otların, ağaçların ve çalıkların üzerinde yapar. Böceklerle, sonbaharda ve kışın meyveyle beslenir.

Özellikle göç dönemlerinde, şehir merkezindeki parklar ve küçük su birikintileri de dahil olmak üzere çok çeşitli habitatlarda yaygın olarak görülmektedir. 2003 yılı sonbahar döneminde 9; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 190 Çıvgın halkalanmıştır.

Söğütbülülü

Türkiye genelinde transit göçerdir. Ormanlar, ağaçlıklar, dağınık ağaçlı araziler, çalılık ve bahçelerde bulunur. Yuvasını, ağaç ve çalıkların kökleri yakınındaki bitkilerin arasında, yerde yapar. Böcekler ve örümceklerle, sonbaharda meyvelerle beslenir.

Mart ile Mayıs ve Ekim ile Kasım ayları arasındaki dönemlerde yaygın olarak gözlenmektedir. Halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 52 birey halkalanmış; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise toplam 785 bireyle en fazla halkalanan tür olmuştur.

Sinekkapanlar

Benekli Sinekkapan

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde transit göçerdir. Orman kenarları, akarsu boylarında, ağaçlıklar, parklar ve bahçelerde bulunur. Yuvalarını doğal veya yapay çıkıntılarda, veya duvardaki oyuklarda yaparlar. Uçan böcekler ve meyvelerle beslenir.

Bir bölgedeki sayıları 10' u bulan bireylere ait gözlem kayıtları 2002 ve 2004 yılı Mayıs ayları içerisinde tutulmuştur. Daha önceki yıllarda, en yüksek sayıları yine Mayıs ayı içerisinde olmak üzere Nisan, Ağustos ve Ekim aylarında da gözlenmiştir. 2004 yılı ilkbahar döneminde 30 birey halkalanmıştır.

Küçük Sinekkapan

Türkiye'de Karadeniz kıyılarına yakın bölgelerde yaz göçmeni, diğer yerlerde transit göçerdir. Orman altı bitkilerinin yoğun olduğu yüksek ağaçlı ormanlarda, suya yakın açıklıklarda ve çalılıklarda bulunur. Yuvasını ağaç veya duvarlardaki oyuklara yapar. Böcekler ve diğer omurgasız hayvanlarla, bazen de meyveyle beslenir.

2002 yılı Kasım ayı sonu ile Aralık ayı başı arasındaki dönemde birbirinden farklı yerlerde ve ayrı ayrı gözlem günlerinde toplam 3 birey kaydedilmiştir.

Alaca Sinekkapan

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Ormanlar, parklar, bahçeler ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını doğal veya yapay ağaç oyuklarında yapar. Uçan böceklerle beslenir.

Çok çeşitli yerlerdeki ağaçlık alanlarda Mart ve Nisan aylarında düzenli olarak gözlenmektedir. 2004 yılı ilkbahar döneminde 2 birey halkalanmıştır.

Kara Sinekkapan

Türkiye genelinde transit göçerdir. Karışık açık ormanlarda, parklarda ve bahçelerde bulunur. Yuvasını oyuklara, özellikle ağaçkakan yuvalarına ve çürümüş dalların koptuğu yerlere yapar. Uçmakta olan ya da yerdeki böceklerle beslenir.

Arazi gözlemleri sırasında yalnızca 1993 yılı Ekim ayında Kabaklı Göleti civarında ve 2002 yılı Mart ayında dere yakınlarındaki ağaçlık bölgede gözlenen birer birey kaydedilmiş, ayrıca 2004 yılı ilkbahar döneminde bir birey halkalanmıştır.

Baştankaralar

Mavi Baştankara

Türkiye genelinde yerlidir. Karışık ormanlarda, koruluklarda, park ve bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaçlardaki veya duvarlardaki oyuklara yapar. Özellikle böcekler ve örümceklerle, üreme dönemi dışında meyveyle beslenir.

Yalnızca Kasım ile Nisan arasındaki dönemde, başta mavi olmak üzere çok çeşitli ağaçların üzerinde beslenirken gözlenmiştir. 2002 yılı Ocak ve Mart aylarında kaydedilen belirgin artışın, sert geçen kış koşullarına bağlı olarak güneye ya da daha alçak rakımlara inen popülasyonlarla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Büyük Baştankara

Türkiye genelinde yerlidir. Her türlü ağaçlıklarda, orman, park ve bahçeler ile yerleşim yerlerinde, insanların yakınında bulunur. Yuvasını ağaçlarda oyuklara, uygun ağaç bulamadığında duvarlarda veya inşa edilmiş diğer yapılarda yapar. Çeşitli böcekler ve örümceklerle, kış aylarında meyve ve tohumla beslenir.

Çok çeşitli ağaçların üzerinde özellikle Ekimden Nisan ayına kadar olan dönemde çok sayıda rastlanmaktadır; ayrıca Mayıs ayında, yuvalanmaları için uygun habitat özelliği gösteren yerlerde öterken gözlenen az sayıda bireyin kuluçka yaptığı sanılmaktadır. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 5 birey halkalanmıştır. 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 2 birey daha halkalanmış, ayrıca bir önceki dönemde halkalanmış bir birey aynı yerde yeniden yakalanmıştır; bu gözlem, en azından bazı bireylerin kış boyunca belli yerlerde kalıcı olabildiklerini göstermektedir.

Çulhakuşları

Çulhakuşu

Türkiye genelinde yerli, yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Nehir, göl ve delta kıyılarında, etrafında çalılıklar ve söğütler bulunan bataklıklarda bulunur. Yuvasını sazların veya ince ağaç dallarının arasında, bitkileri ve yün gibi hayvansal maddeleri örerek büyük bir kese şeklinde yapar. Böcekler ve örümceklerle, üreme dönemi dışında bitkilerle beslenir.

Dicle Nehri yakınlarındaki sazlık alanlarda 2004 yılı Nisan ayı boyunca, puf sazlarının tepesindeki tohumlarla beslenen en fazla 5 bireyden oluşan gruplar gözlenmiş, ayrıca bu dönemde 2 birey halkalanmıştır.

Sarıasmalar

Sarıasma

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Nehir ve göl yakınlarında, yaprak döken ormanlar, seyrek ağaçlı açık araziler, tarla yakınlarındaki korularda, kavaklıklarda ve büyük parklarda bulunur. Yuvasını yüksek ağaçlarda dalların çatallandığı bölümlerde yapar. Büyük tırtıllar, kınkanatlılar gibi böceklerle, sonbahar ve kış aylarında meyvelerle beslenir.

Özellikle sık ağaçlı dere boylarında olmak üzere seyrek ağaçlı yerlerde de, yalnızca Mayıs ayları içerisinde, bir ya da birkaç birey gözlenmiş ya da sesleri duyulmuştur. Ancak, ağaçların yoğun olduğu gözden uzak alanlarda yuvalanıyor olması mümkündür.

Örümcekkuşları

Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz göçmenidir. Çalılık açık araziler, sürülü tarlalar, çam yamaçları ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını yoğun ormanlarda dikenli çalılar arasında yapar. Özellikle böcekler olmak üzere diğer omurgasızlar, küçük memeliler, kuşlar ve sürüngenlerle beslenirler.

Nisan ile Haziran ayı arasında kalan dönemde açık ya da ağaçlı arazide sık rastlanan bir türdür; yaz aylarında kaydedilmemiştir, ancak sonbahar göçü sırasında yeniden görülmektedir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde 23; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 61 birey halkalanmıştır.

Kara Alınlı Örümcekkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde transit göçerdir. Sürülü açık alanlar, meyve bahçeleri, seyrek çalılık ve ağaçlıklarda bulunur. Yuvasını yerden yüksekte, ağaçların yan dallarına yapar. Kınkanatlılar başta olmak üzere böceklerle beslenir.

2002, 2003 ve 2004 yıllarında yalnızca Mayıs aylarında gözlenmiştir.

Kızıl Başlı Örümcekkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Açık alanların bulunduğu ormanlar, seyrek ağaçlar, sürülü tarlalar ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını özellikle meyve ve zeytin ağaçlarında, yoğun çalılıklarda yapar. Böceklerle ve diğer omurgasız hayvanlarla beslenir.

Özellikle Nisan ayında yaygın olarak gözlenmektedir. Temmuz ayı içerisinde en az bir bireyin sürekli olarak gözleendiği korulukta bu türe ait yuva bulunduğu sanılmaktadır. 2004 yılı ilkbahar döneminde 11 Kızıl Başlı Örümcekkuşu halkalanmıştır.

Maskeli Örümcekkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Ağaçsız alanların bulunduğu ormanlarda, yüksek çalılıklarda ve bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaçlarda yan dalların çıktığı yerlerde ve dikenli çalılarda yapar. Çekirgeler ve kınkanatlılar başta olmak üzere böceklerle, kertenkelelerle ve küçük ötücü kuşlarla beslenir.

15 Mayıs 2004 tarihinde gün boyunca aynı ağaçlık alanda, özellikle bir söğüt üzerinde durduğu ve aralıklarla sürekli avlanma uçuşları yaptığı gözlenen bir bireyin, bunu izleyen günlerde söz konusu alanı terk ettiği belirlenmiştir.

Kargagiller

Saksağan

Türkiye genelinde yerlidir. Tarla kenarlarında, seyrek ağaçlık ve çalılık açık arazilerde, şehirlerde park ve bahçelerde bulunur. Ağaçların üzerinde ince ağaç dallarıyla yaptığı geniş ve çatılı yuvayı sadece bir kez kullanır. Omurgasız hayvanlar, böcekler, meyve ve tohumlar başta olmak üzere leş ve atıklar gibi daha birçok çeşitli besinlerle beslenir.

Siyah-beyaz renkleri, uzun kuyruğu ve sesiyle hemen ayırt edilen bu tür, yıl boyunca görülen en yaygın türlerdendir. Kış aylarında tek bireylerin yanı sıra çoğunlukla çöp alanlarında beslenirken gözlenen irili ufaklı gruplar Şubat ayı başında çözülür ve eşler durumunda ayrılan kuşlar yuvalanmaya uygun yerlerde sıklıkla bulunmaya başlar, henüz yapraklanmamış ağaç dallarının ana gövdeye yakın yerlerine girip çıkarak çeşitli sesler çıkarır, böylece yuvanın yapılacağı yeri birlikte belirlerler. Ayın sonuna doğru, yuva yapımında kullanılan dal parçaları buraya taşınmaya başlanır. Yuva yapma işlemi Mart ayı boyunca sürer. Bu sırada,

kuru ve ince dallar gagayla çekilerek ağaçlardan koparılabilir. Bir gözlem sırasında, üzerinde yuva bulunmayan oldukça yüksek bir elektrik direği üzerinde gözlenen bir çiftten, gagasında bir dal parçası tutmakta olan kuşun bunu düşürdüğü, hemen ardından kendisinin de yere indiği, otların arasındaki aynı dalı alıp dik bir uçuşla direğe döndüğü izlenmiştir. Nisan ayı başında, birbirlerinden ayrı olmak üzere bazı çiftlerin, çok sayıda yuvanın bulunduğu ağaçların arasındaki açıklıklarda, dakikalarca yerde buldukları, bu süre boyunca erkek bireyin dışının yakın çevresinde kanatlarını iki yana açarak sektiği ve çeşitli sesler çıkardığı izlenmiş, ancak bu kur yapma davranışlarıyla bağlantılı herhangi bir çiftleşme gözlenmemiştir. Genel olarak Nisan ayında, ağaçların yapraklanarak yuvaları gizlemeye başlamasıyla birlikte başlayan kuluçka Mayıs ayı başında da sürebilmekte, bu ayın ortalarında, yuva yakınlarında yerde ya da ağaç dallarında, yuvadan yeni ayrılmış çok sayıda yavruya rastlanabilmektedir. Yetişkin ve yavruardan oluşan gruplar Temmuz ayında oluşturulmaktadır. Yaz sonu ve sonbaharda, günbatımına yakın zamanlarda, kampus içinde bulunan ve olasılıkla daha uzaklardan "akın akın" gelen en az 200 bireyin Dicle Nehrine yakın kavaklıklarda ağaçların dalları arasında toplandıkları ve burada geceledikleri gözlenmektedir.

Çok çeşitli besinlerle beslenen Saksığanlar zaman zaman açıkta bırakılmış yiyecek maddelerini "çaldıkları" ve sebze bahçelerine zarar verdikleri gerekçesiyle av tüfeğiyle vurulmaktadır.

Kuş halkalama çalışmaları sırasında bu türden, 2003 yılı sonbahar döneminde 4; 2004 yılı ilkbahar döneminde 3 birey halkalanmıştır.

Saksığanlarda gözlenmiş olan davranışların ilgi çekici bir bölümü türler arası rekabete ilişkindir. Bu çerçevede, çeşitli hayvan türleriyle gözlenen etkileşimlere şu örnekler verilebilir:

- Şubat ayı ortalarında, havanın soğuk olduğu bir gün, yerde gezinerek yiyecek toplayan bir Öter Ardıç, hızla üzerine doğru uçan bir Saksığan tarafından kovuluyor.
- Şubat ayı sonunda, bir Saksığan, yuvaların bulunduğu ağaçlığa yakın alan üzerinde yaklaşık beş dakika boyunca sürekli uçarak izlediği bir Peçeli Baykuşun o bölgeye konusunu engelliyor.
- Ocak ayı içinde, bir köpek tarafından kovalanan bir Kedi, kaçarak bahçe kenarındaki akasya ağacına tırmanıyor; bunun üzerine yakınlardaki birkaç ağaçtan yüksek sesler çıkarak aynı yere uçan toplam 4 Saksığan daldan dala atlayarak Kediye doğru hızla ilerliyor ve böylece onu ağaçtan inerek uzaklaşmaya zorluyorlar.
- Nisan ayı başında, birbirlerine karşı kur yapma davranışları sergileyen Saksığan çifti, daha sonra, yakınlarına kadar gelen bir Şahinin peşinden uçarak onu uzaklaştırıyorlar.
- Saksığanların ayrıca zaman zaman, çeşitli dönemlerde Kerkenezleri belli yerlerden kovalamaya çalıştıkları da gözlemler arasında bulunmaktadır.

Küçük Karga

Türkiye genelinde yerlidir. Yerleşim yerlerinde parklarda, mera ve tarlalarda bulunur. Küçük koloniler halinde çatılarda, minarelerde ve eski yapılardaki oyuklarda, kaya ve ağaç kovuklarında yuva yapar. Omurgasız hayvanlar, tohumlar ve yiyecek artıklarıyla beslenir.

Güneydoğu Anadolu bölgesinde özellikle kış aylarında yaygın olmasına karşın kampus içinde düzenli gözlenen bir tür olmayıp yalnızca az sayıda bireysel kayıtları vardır.

Ekin Kargası

Türkiye genelinde yerlidir. Tarım alanları, bozkırlardaki ağaç kümeleri, kavaklıklar ve küçük korularda, kışın açık arazilerde ve yerleşim yerlerinde bulunur. Yuvasını yüksek ağaçların tepelerinde yapar. Başta kınkanatlılar ve toprak solucanları olmak üzere omurgasız hayvanlarla ve bitkilerle beslenir.

Bölgede özellikle kış aylarında yaygın olarak Küçük Karga ile karışık çok kalabalık sürüler oluşturan bu tür de gözlem alanında düzenli olarak kaydedilmemiştir; yalnızca Eylül ve Nisan aylarında küçük gruplar halinde gözlenmiştir.

Sığırcıklar

Sığırcık

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Ormanlar, seyrek ağaçlı açık araziler, tarım alanları, parklar, bahçeler ve yerleşim yerlerinde, üreme dönemi dışında tarlalarda, çayırarda ve sulak alanlarda bulunur. Yuvasını ağaçlarda, yarlarda, yapılarda, elektrik direklerinde yapar. Bahar aylarında hayvansal besinler ağırlıklı olmak üzere bitkilerle de beslenir.

Düzenli kaydı bulunmayan bu türün, kış boyunca bölgedeki açık alanlarda gözlenen çok kalabalık gruplarından biri Nisan ayında kampus içinde de gözlenmiştir.

Ala Sığırcık

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Kurak bozkırlar, kayalık alçak tepeler, tarlalar, ağaçlıklar, çalılıklar ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını genel olarak kayalıklarda veya duvarlarda, köprü ve çatı altlarında yapar. Kalabalık sürüler halinde hareket eder.

Her yıl düzenli olarak Mayıs ayı ortalarından başlayarak Haziran ayında, birey sayıları 200'e ulaşabilen irili ufaklı göçebe gruplar halinde yer değiştirdikleri, bu dönemde daha çok dut ağaçları üzerinde birikerek bu ağacın meyveleriyle beslendikleri gözlenmektedir.

Serçeler

Ev Serçesi

Türkiye genelinde yerlidir. Yerleşim yerlerinde yaşar, diğer alanlarda nadiren görülür. Yuvasını yapılarıdaki oyuklarda, bazen de çalılarda yapar. Genel olarak bitkisel, üreme döneminde hayvansal besinlerle beslenir.

İnsanların bulunduğu her yerde, yılın bütün dönemlerinde çok sayıda, küçük ya da çok kalabalık olabilen gruplar halinde görülen bu kuşlar, hava koşullarının uygun olduğu bütün dönemlerde, büyük çeşitlilik gösteren insan yapısı yerlerde kuluçkalar yapmaktadır. Aynı şekilde büyük çeşitlilik gösteren beslenme alanlarının başında çöp dökülen yerler ve yol kenarları gelmektedir. Kuş halkalama çalışmaları sırasında, 2003 yılı sonbahar döneminde bu türden 5; 2004 yılı ilkbahar döneminde ise 10 birey halkalanmıştır.

Söğüt Serçesi

Türkiye genelinde yaz göçmeni, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Nehir kenarlarında, sazlıklarda, sulak tarım arazilerinde ve küçük yerleşimlerde büyük koloniler halinde bulunur. Yuvasını ağaçlarda, çalılıklarda, direklerde, Leylek yuvalarının altında, genellikle Ev Serçesinininkilerle bir arada yapar. Bitkisel besinlerle ve çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Tutulmuş olan az sayıdaki kayıt, karniyer içinde büyük olasılıkla çok daha yaygın olarak bulunması ve kuluçka yapıyor olması gereken bu türün gerçek durumunu yansıtmamaktadır. 2003 yılı sonbahar dönemindeki halkalama çalışmaları sırasında 4 Söğüt Serçesi halkalanmıştır.

Küçük Serçe

Türkiye’de yalnızca Güneydoğu Anadolu’da ve Doğu Akdeniz’de üreyen yaz göçmenidir. Kurak ovalar, çalılıklar, tarım arazilerinde, nehir yakınındaki sık kavaklıklar ve söğütlerde bulunur. Yuvasını suya yakın yerlerde ağaç dallarında, 1-10 m yükseklikte yapar. Tohumlarla ve otlarla beslenir.

Mart ve Nisan aylarında Dicle vadisindeki yüksek çalılarda ve ağaçlık alanlarda sık sık yer değiştirdiği gözlenen gruplarda 50 dolayında birey bulunabilmektedir. Karniyadaki varlığının ilk kez belirlendiği 2003 yılı sonbahar döneminde bir Küçük Serçe halkalanmış; 2004 yılı ilkbahar döneminde halkalanan birey sayısı 83’e çıkmıştır.

İspinozgiller

İspinoz

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yerlidir. Ormanlar, korular, çalılıklar, tarlalar, park ve bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaç veya çalılarda, dalların çatallaştığı bölümlerde yapar. Genellikle tohumlarla bitkisel olarak, üreme döneminde ise çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Ekim ayından Mart ayına kadar olan dönemde sayıları 100’ü aşabilen bireyin dağınık gruplar halinde, çeşitli ağaçlı alanlarda ya da yerde beslendikleri, Şubat ayı ortalarından itibaren erkek bireylerde üreme dönemi görünümünün belirginleşmeye başladığı gözlenmekte, Mart ayında ise çıkarılan seslerin farklı bir nitelik aldığı belirlenerek ötüşleri duyulmaktadır. 2004 yılı ilkbaharındaki halkalama döneminde bir birey halkalanmıştır.

Dağ İspinozu

Türkiye genelinde kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Karışık ormanlar, huş ve çam ormanlarında, tarlalarda ve açık arazilerde bulunur. Yuvasını oldukça yüksek ağaçlarda, genellikle kozalaklı ağaçlarda yapar. Tohum ve meyvelerle, yaz aylarında çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Daha önceki yıllara ait gözlemlerin yanı sıra 2002 yılı Aralık ayı sonları ile aynı yılın ve 2004’ün Şubat aylarında, 200’ü aşkın sayıda bireyin İspinozlarla karışık grup içinde beslendiği görülmüştür.

Küçük İskete

Türkiye genelinde yerli ya da yaz göçmeni; Ege ve Akdeniz bölgesinde yerlidir. Orman ve korularda, seyrek ve ibrelî ağaçlıklar, ağaç sıraları, park ve bahçelerde bulunur. Yuvasını genellikle çam ağaçları, çalılıklar ve meyve ağaçlarında yapar. Tohumlarla beslenir.

Kasım ile Şubat arasındaki dönemde özellikle ağaçların üzerinde, tek bireyler olduğu gibi ayrı ayrı ya da İspinozlarla karışık durumdaki en fazla 15 bireylik gruplara da düzenli olarak rastlanmıştır.

Florya

Türkiye genelinde yerlidir. Seyrek ormanlar, çalılıklar, yüksek ağaçların bulunduğu bahçeler ve parklarda bulunur. Yuvasını ağaç gövdelerinin, yoğun çalılık ve ağaçlıkların üzerinde yapar. Büyük tohumlarla ve otlarla beslenir.

Ağaçlık alanlarda Kasım ayında ve Mart ile Nisan döneminde 1 ile 5 arasında değişen sayıda bireyler halinde kaydedilmiştir. Nisan ayı başında bir erkek ile bir dişi Floryanın, bir ağacın dalı üzerinde en az 15 dakika süreyle birlikte durdukları gözlenmiştir.

Saka

Türkiye genelinde yerlidir. Karışık ormanlar, çam ağaçları, orman açıklıkları, otsu bitkilerin zengin olduğu ağaçlık alanlar, parklar, bahçeler ve yerleşim yerlerinde bulunur. Yuvasını ağaçlarda, en dıştaki ince dallarda yapar. Tohumla beslenir.

Kış aylarında artan sayılarda olmak üzere, özellikle ağaçların ya da dikenli otların üzerinde yıl boyunca gözlenmektedir. Nisan ve Mayıs aylarındaki ötüşleri, bu dönemde çiftler halindeki uçuşları gözlenmiş, Temmuz ayında genç bireyler ve olasılıkla "aile" durumundaki, birlikte hareket eden 5 bireylik gruplar görülmüştür.

Kara Başlı İskete

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Özellikle ladin ve huş ağaçlarının bulunduğu karışık ve ibrelî ormanlarda, kışın açık arazilerde bulunur. Yuvasını genellikle çam veya ladin ağaçlarının yüksek kesimlerinde yapar. Çoğunlukla kozalaklardaki tohumlarla, üreme döneminde çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kasım ayından Mart ayına kadarki dönemde, birey sayıları 15'e varan gruplara düzenli olarak rastlanmaktadır. Şubat ayı sonunda gözlenen bir grubun çınar ağacı tohumlarıyla beslendiği belirlenmiştir.

Ketenkuşu

Türkiye genelinde yerlidir. Alçak çalılıklar ve seyrek bitkili kurak ve kayalık yamaçlarda, bahçelerde ve açık arazilerde bulunur. Yuvasını alçakta, yoğun çalılıklarda veya yerde yapar. Küçük ve orta boy tohumlarla beslenir.

Aralık ile Nisan ayları arasında kalan dönemde, 50'yi aşkın bireyden oluşabilen grupların yerde ya da ot çalı gibi alçak bitkilerin üzerinde beslendikleri gözlenmektedir.

Boz Alamecek

Türkiye’de Güneydoğu Anadolu bölgesinde ve güney kıyılarında az sayılarda yerlidir. Seyrek ağaçların ve yüksek çalılıkların bulunduğu kurak açık araziler, sulanan tarlalar, fıstık bahçeleri ve bahçe kenarlarında bulunur. Yuvasını yerden 1-5 m yükseklikte, ağaçlarda veya meyve bahçelerinde yapar. Tohumlarla ve diğer bitkisel besinlerle, üreme döneminde bazı böceklerle beslenir.

Tek kaydı 25 Mayıs 1993 tarihinde Kabaklı Göleti yakınında görülen bir bireye ilişkindir.

Kocabaş

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde nadir kış göçmenidir. Nehir ve göl kenarlarındaki yaşlı ağaçlarda, karışık ve ibrelî ormanlar, koruluklar ve eski parklarda bulunur. Yuvasını yaşlı ağaçlarda, özellikle meşe ve meyve ağaçlarında yapar. Sert ve büyük tohumlar, tomurcuklar ve filizlerle beslenir.

Kampusta düzenli olarak gözlenen bir tür değildir. Yalnızca 2002 yılı Aralık ve Ocak aylarında aynı ağaçlık alanda kaydedilmiş olan birer bireyin, sert kış koşulları nedeniyle güneye (daha alçak rakımlı yerlere) inmiş kuşlar oldukları sanılmaktadır.

Çinteler

Sarı Çinte

Türkiye’de kış göçmenidir. Tarım alanlarında, meralarda, çalılıklarda, kurak, zengin ve çeşitli bitki örtüsüne sahip arazilerde ve orman kenarlarında bulunur. Yuvasını yere çok yakın olarak bitkilerin arasında gizleyerek yapar. Tohumlarla, üreme döneminde ise çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Aralık ile Mart ayları arasındaki dönemde ağaçlık alanlarda ve yerde kalabalık gruplar halinde düzenli olarak gözlenmektedir.

Kaya Çintesi

Türkiye genelinde yerli, kış göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Bozkırlar, kayalıklar, ağaç sırasının hemen üstündeki açık dağ yamaçlarında, seyrek ağaçların ve çalılarının olduğu çayırlarda bulunur. Yuvasını yerde veya kayalıklar arasında yere yakın yapar. Tohumlar ve bitkilerle, üreme döneminde omurgasız hayvanlarla beslenir.

2002 yılı Kasım ve Aralık aylarında, en fazla 10 birey kaydedilmiştir.

Kirazkuşu

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçer; Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaz göçmenidir. Orman açıklıkları, ağaçlı, seyrek bitkili ya da taşlık yamaçlar, çam ağaçları, tarım arazileri ve bahçelerde bulunur. Yuvasını yerde, tahıl ekili ya da boş tarlalarda yapar. Çeşitli omurgasız hayvanlarla, üreme dönemi dışında tohumlarla beslenir.

Kabaklı Göleti civarında, 1993 yılının Nisan ayında ve Ağustos-Ekim ayları arasında düzenli olarak, 120’ye varan sayılarda gözlenmiştir.

Küçük Çinte

Türkiye için rastlantısal konuktur. Tundradaki fundalıklar ve açık ormanlarda bulunur. Yuvasını yerde bitkiler arasında yapar. Üreme döneminde çeşitli omurgasız hayvanlarla, diğer zamanlarda tohumla beslenir.

2004 yılı ilkbahar döneminde bir birey halkalanmıştır.

Bataklık Çintesi

Türkiye genelinde yerli ya da kış göçmeni; Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış göçmenidir. Orman içindeki açık bataklıklar, göl ve bataklıklardaki sazlıklar, uzun çalılar, kışın su kenarındaki bitkilerde ve tarlalarda bulunur. Yuvasını yerde, sazlıkların ve diğer bitkilerin arasında gizler. Tohumlarla ve diğer bitkisel besinlerle, üreme döneminde çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kasım ile Mart ayları arasındaki dönemde, özellikle sulak alanların yakınlarındaki ağaçların üzerinde ya da yerde, kalabalık gruplar halinde görülmektedir.

Kara Başlı Çinte

Türkiye genelinde yaz göçmeni ya da transit göçerdir. Açık çalılık alanlar, seyrek ağaçlı tarlalar, orman kenarları ve bahçelerde bulunur. Yuvasını yoğun çalılılar içinde yerden yüksekte yapar, Tohumlarla ve bitkilerin diğer bölümleriyle, üreme döneminde çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Ağaç, çalı ve boylu otların uç noktaları, direklerin tepesi gibi yüksek yerlerde öten erkek bireyler Nisan ayı ortalarından itibaren, özellikle Mayıs ayı boyunca yaygın olarak gözlenmektedir. Yaz ortalarında çok daha az görülmekle birlikte kampus içinde birçok yerde ürediği bilinmektedir. 2004 yılı ilkbahar döneminde bir birey halkalanmıştır.

Tarla Çintesi

Türkiye genelinde yerli ya da yaz göçmenidir. Seyrek çalılıkların bulunduğu açık arazilerde, bozkırlarda ve tarlalarda bulunur. Yuvasını yerde yoğun bitki örtüsü içinde yapar. Tahıllarla ve diğer bitkisel besinlerle, özellikle üreme döneminde çeşitli omurgasız hayvanlarla beslenir.

Kışın küçük gruplar halinde yaygın olarak görülürken ilkbahar aylarında özellikle elektrik telleri üzerinde öten bireylere sık rastlanır. Kampusta büyük olasılıkla üremektedir.

4. Tartışma

Türkiye genelinde, aralarında özel yaşam birliklerine (biyom) bağımlı ya da nadir türlerin de bulunduğu toplam 453 kuş türünün bulunduğu (KIRWAN ve ark. 1998) dikkate alındığında, 189 türün saptandığı araştırma alanında oldukça önemli bir kuş varlığının söz konusu olduğu görülmektedir. Bu kayda değer kuş çeşitliliğinin en önemli nedeni, kampus alanının tekdüze bir arazi olmayıp doğal yaşamın gelişmesine uygun çeşitli alanlara sahip olmasıdır.

Küçük sayılabilecek bir alanı kapsamasına karşın, Dicle Üniversitesi kampusu, sınırları içinde bulundurduğu çeşitli tipteki habitatlarla Güneydoğu Anadolu bölgesinin iyi bir temsilcisi durumundadır. Doğal olarak kurak bozkırların, güney kesimlerinde yer yer yarı çöllerin egemen olduğu bu coğrafi bölgede, Dicle ve Fırat nehirleri ile irili ufaklı kollarının oluşturduğu akarsu sistemleri, bunlara bağlı sığ sular, bataklık ve sazlıklar, hızlı akan ya da durgun sular, mevsimlik gölcükler gibi çeşitlilik gösteren karakterlerde sulak alanlar, özellikle bölgeyi diğer coğrafi bölgelerden ayıran dağlık alanlardaki ve diğer yüksek kesimlerdeki ormanlar ve ağaçlıklar, küçük ölçeklerde de olsa kampus içinde temsil edilmektedir. Doğal yaşam alanlarının çeşitliliği, ayrıca bu alanları birbirinden ayıran bölgelerde de çeşitliliklerin ortaya çıkmasına neden olmakta, örneğin açık arazilere komşu korulukların; sazlarla, seyrek ya da sık bitkilerle kaplı ya da tamamen çıplak olabilen kıyıların; killi, kumlu ya da çakıllı yapıdaki kıyı şeritlerinin oluşmasını sağlamakta, bu tür kombinasyon ve etkileşimler söz konusu yaşam alanları üzerinde zenginleştirici ve çeşitlendirici etki yapmaktadır.

Adını aldığı Dicle nehrinin, yukarı kesimlerindeki en önemli ana kolunun geçtiği yerde, akarsuyun genişlemiş yatağı içinde bulunması Dicle Üniversitesi kampusuna özel bir konum kazandırmaktadır. Bölge topraklarının yaklaşık 4000 km²'lik bölümünü kaplayan Karacadağ'ın oluşturduğu bazalt plato ile dağınık ve alçak tepelerle kaplı geniş ova alanının sınırında yer alması, ayrıca kuzeyinde yükselen Güneydoğu Toroslar'a yakınlığı, bu küçük alanda uzun bir geçmişten gelen yaşam çeşitliliği üzerinde etkili olmaktadır.

Özellikle Dicle Üniversitesi yerleşkesi olarak kullanılmaya başlandıktan sonraki son 20 yıllık dönemde olmak üzere, günümüzde gerek coğrafi, topografik ya da demografik açıdan, gerekse doğal peyzaj ve bitki örtüsü bakımından orijinal özelliklerini yitirmiş olan alanda zaman içinde geniş doğal bozkırların yerini kuru ve sulu tarım yapılan araziler almış, bağ ve bahçelerin yanı sıra ibre ya da yayvan yapraklı ağaçlardan oluşan koruluklar kurulmuş, su rejimi değiştirilerek bazı alanlar tamamen kuru hale getirilirken bazı yerlerde yapay gölcükler oluşturulmuş, insanların doğrudan kullanımına yönelik bina, yol gibi yapıların kapladığı arazinin toplamdaki payı gitgide artmıştır ve bu artış hızlanarak devam etmektedir. Bu hızlı değişim, alanda jeolojik çağlara değin uzanan çok uzun bir zamandan beri aralıksız ya da dönemsel kesintilerle sürekli olarak yaşamakta olan çok sayıda ve çeşitlilikte canlıyı temelden etkilemektedir. Üreme, beslenme ya da dinlenme alanı olarak muhtaç oldukları alanların yok edilmesi birçok tür için bu bölgelerde yaşama şansını doğrudan doğruya ortadan kaldırırken, yapay olarak yeni oluşturulan ya da genişletilen habitatlar başka bazı türlerin yararına olabilmekte, ancak bu durum, av-cı ilişkileri, yuva yeri ve beslenme rekabeti, parazitlik gibi etkileşimlerin doğal seyrini, dolayısıyla o yöredeki doğal ekolojik dengeleri hızla bozmakta, kimi zaman öngörülemeyen yeni sorunlara yol açmaktadır.

Değişen ölçeklerde bütün dünyada yaşanmakta olan temel sorunlardan biri durumundaki, insan etkisiyle doğal yaşam alanlarının çok çeşitli nedenlerle yok edilmesi, ortaya çıkan değişimlere duyarlı birçok canlı grubunun yanı sıra kuşları da yakından etkilemektedir. Doğal dengelerin bozulması bağlamında kuşları diğer canlı türlerinden ayıran bir özellik, belli bir alanın niteliklerinde oluşan değişimlerin

izlenmesi için ekolojik bir gösterge olarak kolayca kullanılabilirlerdir (örn. KILIÇ & EKEN 2004); çoğu zaman, belli bir alanda yaşayan kuşların gözlenmesi, o alanda bulunan, incelenmeleri daha güç ve karmaşık diğer canlılar ve bunlar arasındaki ekolojik ilişkiler hakkında aydınlatıcı bilgiler verebilmektedir.

Araştırma alanında gözlenerek saptanan kuş türleri ile son yıllarda izlenen değişimler değerlendirildiğinde şu çarpıcı sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Sulak alanlar (nehir, dere, gölet ve gölcükler) en önemli sayı ve çeşitliliğin görüldüğü alanlardır. Doğrudan doğruya su içinde yaşayan canlıların yanı sıra kıyılarda, su yüzeyinde ve tabanında yaşamaya özelleşmiş bitkiler, hayvanlar ve diğer mikroskobik canlılar bu çeşitliliğin temelinde yer almaktadır. Beslenme kaynaklarını oluşturan organizmaların yeterli miktar ve çeşitlilikte yaşamlarını sürdürmesi kuşların sulak alanlardaki varlıklarının önkoşuludur. Sulak alanlar kuşlara yalnızca besin değil, yuvalanma, gizlenme, dinlenme gibi gereksinimlerine yönelik olanaklar da sağlar. Bu işlevlerini yerine getirebilmesi ise bir sulak alan ekosisteminin bütün öğeleriyle sağlıklı bir bütünlük oluşturması sayesinde mümkün olabilmektedir.

Dicle Nehri, tarımsal etkinliklerden ya da havzasındaki yerleşimlerden kaynaklanan organik ve katı atıklar ve kısmen de sanayiden kaynaklanan kimyasal atıklarla kirletilmektedir. Ancak nehirdeki doğal yaşamı etkileyen çok daha önemli etken, nehre yapılan doğrudan insan müdahaleleridir. Barajların neden olduğu büyük ölçekli köklü değişimlerden başka, yapılaşma, kıyıların tahrip edilmesi, set ve kanallarla su düzeyinin, akış yönünün ve debisinin değiştirilmesi, nehirde kum çıkarma, su çekme, taşımacılık, balıkçılık ve avcılık, geçici yerleşimler gibi çok çeşitli insan etkinlikleri bu çevrelerdeki doğal yaşamın bozulmasının asıl nedenlerini oluşturmaktadır. İlk su kaynaklarından itibaren Dicle Nehri ve kollarının izlediği akış yolu boyunca yapılan genel bir gözlem, başta Diyarbakır kent merkezine yakın kesimler olmak üzere bölgenin büyük kesiminde yoğunluk gösteren sulu tarım nedeniyle nehrin ağır bir insan baskısı altında olduğunu açıkça göstermektedir. Kuşların üreme döneminde daha da yoğunlaşan, yuvalanma bölgelerine müdahaleler gibi etkiler sonucunda, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan ve bölgemize özgü bir tür sayılabilecek durumdaki Alaca Yalıçapkını başta olmak üzere Kum Kırangıcı, ... gibi türler yuva yapacak yer bulamaz hale gelmekte ya da kuluçka girişimleri gitgide artan oranda başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Dicle Nehri aynı zamanda, kıyıları ve bitki örtüsüyle göç sırasında kuşlara beslenme ve konaklama alanları sunan, vazgeçilmez bir kaynaktır. Dicle vadisi içindeki konumuyla Dicle Üniversitesi kampusu, etkili önlemlerin alınması ve denetim altında tutulması halinde, yaşamı nehre bağımlı birçok tür için gerçek bir sığınak durumuna gelebilir.

Kabaklı Göleti, çevresinde gözlenmiş olan, aralarında bölge için nadir türlerin de bulunduğu, zengin tür ve sayıdaki kuşlarını geçen on yıl içinde önemli ölçüde yitirmiş gibi görünmektedir. Göletteki su miktarının genel olarak azalması, yakın çevresindeki yapılaşmalar ve artan insan etkinlikleri bu olumsuz değişimin başlıca nedenleridir. Ancak, yörede yıl boyu tükenmeyen su kaynaklarının kısıtlılığı göz önünde bulundurulduğunda mütevazı boyutlarına karşın bu alan doğal yaşam açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Kabaklı Göleti, etkili önlemlerle küçük ama örnek bir doğa köşesi, bir "kuş cenneti" haline getirilebilir.

Dereler, doğal yaşam üzerine, taşıdıkları suyun miktarıyla oranlanamayacak ölçüde önemli etkilere sahiptir. Kaynaklardan çıkan ve tarım alanlarını sulamada kullanılan temiz suların ya da üniversite birimlerinden toplanan atık suların aktığı dereler, yatakları boyunca doğal olarak oluşmuş ya da sonradan dikilmiş çeşitli türden ağaç, ağaççık, çalı, ot ve sazlıkların hayat bulmasını sağlayarak bu bitki örtüsü içinde zengin bir yaşam çeşitliliğine zemin hazırlamaktadır. Dere kenarlarındaki habitata uyum gösteren, başta ötücüler olmak üzere sayısız kuş türü bulunmakla birlikte, Birecik ve Ceylanpınar'daki çok dar yayılış noktaları

(WELCH 2004) dışında Türkiye'deki hiçbir yerde daha önce bilinmeyen ve kampaştaki varlığı 2003 yılı sonbaharındaki kuş halkalama çalışmalarıyla ortaya çıkan Çizgili İshakkuşu bunlar arasında özel bir yer tutmaktadır. Yapay olarak oluşturulmuş habitatlarla karşılaştırılmayacak önem ve değerdeki bu alanlar kurutma, kirlenme, yoğun ağaç kesimi, yakma ve özellikle tarıma açma etkinliklerinin tehdidi altındadır.

- Korular, kampus içinde kapladıkları alanların yıldan yıla artmasına bağlı olarak, barındırdıkları türler açısından önemleri de artan bölgelerdir. Yörenin doğal bitki örtüsü içinde yer almayan ağaç türlerinden oluşan tek tip korular gerçek ormanlar kadar verimli, canlı çeşitliliğini destekleyici özellikler taşımazlar. Bununla birlikte, kampaşa son yıllarda yaşanan habitat değişiminin etkileri en iyi bu alanlarda gözlenebilmektedir. Kulaklı Orman Baykuşu ve Tahtalı, ağaçlandırma çalışmalarının sonuçlarından açık biçimde olumlu yönde etkilenen iki tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarım alanlarının ağaçlık alanlara dönüştürülmesi Kumru ve Saksagan sayısında da belirgin artışa neden olmaktadır. Sık çam koruları kalabalık Gece Balıkcılı gruplarının göç sırasında haftalarca dinlendiği yerler olması açısından da önem taşımaktadır. Yangın tehlikesine karşı bir önlem olarak ağaç aralarında tabanın sürülmesi gerekliliği, toprak yüzeyi katmanında doğal yaşamı çok büyük ölçüde engellemektedir. Düzenli aralıklarla sürülmeyen, otların yükselme imkânı bulduğu bölgelerde, yerde ya da ot ve çalılarının üzerinde yuva yapan türlerin Mayıs ayı içinde başlayabilen kuluçka girişimleri, bu alanların daha sonra sürülmesiyle başarısız olmakta, yumurta ve yavru kayıplarıyla sonuçlanmaktadır. Budama çalışmaları kuşların üreme mevsimi dışındaki dönemlerde yapıldığından herhangi bir olumsuz etkiye yol açmamaktadır. Bilindiği kadarıyla, ülkenin birçok yerinde ortaya çıkarak büyük tahribatlara yol açan çam kese böceği (*Thaumetopoea pityocampa*) gibi zararlılar kampus çam korularında söz konusu olmadığından ilaçlamaya bağlı kimyasal maddelerin yol açtığı kirlilik de bulunmamaktadır.
- Tarım alanları, Toygarlar başta olmak üzere, bazı dönemlerde Buğdaycıl, Bildircin, Tarla Çintesi gibi bazı türlerin de yaşadıkları alanları oluşturmakla birlikte, doğal çeşitlilik açısından yoksul arazilerdir. Doğal bozkırlar, orman alanları, çalılıklar, hatta kumullar gibi çok çeşitli habitatların tarıma uygun hale dönüştürülmesi, bütün dünyada, soyu tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalan türlerin yok olma nedenleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu süreç ne yazık ki Dicle Üniversitesi kampusu içinde de hâlen devam etmektedir. Mevcut tarlalara komşu ağaçlık ve çalılıklar kesilerek, sökülerek ya da yakılarak ortadan kaldırılmakta, yaban hayvanları için korunak durumundaki engebeli araziler tesviye edilerek düzleştirilmekte, küçük sulak alanlar ve su kaynakları kurutulmaktadır. Arazinin sürülerek "değerlendirilmesi" adına yapılan bütün bu işlemler, gitgide yoksullaşan doğa yaşamının zaman içinde daha da daralan küçük alanlara sıkışmasına, bu alanların birbirlerinden kopararak bütünlüklerinin bozulmasına, dolayısıyla yok oluş sürecinin daha da hızlanmasına neden olmaktadır.
- Yapılar da Dicle Üniversitesi kampusu içinde yıldan yıla belirgin bir artış göstermektedir. Binalar özellikle Serçe ve Kır Kırangıcı gibi en yaygın türlerin, ayrıca Kerkenez, Kukumav ve Peçeli Baykuş gibi gündüz ve gece avlanan türlerin yuvalandıkları yerlerdir. Ancak yoğun ve aşırı yapılaşma, kuşların besin buldukları açık arazileri ve diğer yeşil alanların ortadan kalkmasına yol açtığından bu türler için de zararlı sonuçlar doğurmaktadır. Üniversitenin gelişmesiyle inşa edilen yeni binalara bağlı olarak, yeni açılan ya da genişletilen yollar da, insan etkinliklerinin artması, alanların bölünerek birbirleriyle bağlantılarının kopması gibi dolaylı etkilerle, en başta toprak yüzeyi üzerindeki yaşamı, bunlarla etkileşim içinde olan kuşları ve diğer canlıları olumsuz etkilemektedir.

Dicle Üniversitesi kampusunda, kuşların da içinde yer aldığı doğa çeşitliliğinin yaşatılması ve geliştirilmesi için şu önlemlerin alınması gerekmektedir:

* Sulak alanların, bu alanları besleyen su kaynaklarının ve özellikle suya yakın bölgelerde uzun yıllar içinde oluşmuş doğal ya da yarı doğal ağaçlık, çalılık ve sazlıkların, kıyıların ve diğer doğal arazi şekillerinin tahrip edilmesi önlenmeli, bozulmuş durumdaki bu değerli oluşumların kendi kendini onarması ve gelişmesi için gerekli koşullar sağlanmalıdır.

* Nehirden kum alınması, araziye çöp ve moloz dökülmesi engellenmelidir.

* Kampus içinde avlanan ve ağ balıkçılığı yapan kişilere karşı caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır.

* Yeni yapılaşmalarda ve ağaçlandırma çalışmalarında olası çevresel etkiler iyi değerlendirilmeli, gerektiğinde uzmanların görüşlerine başvurulmalıdır.

* Tarım alanlarının sınırları sabit tutulmalı, kiralanmış tarlaların sözleşmeye esas arazi ölçülerine uygunluğu denetlenmeli, çevre alanların sürülerek tarlalara katılması engellenmelidir.

* Doğa ve çevre sorunları konularında geniş kitlelere yönelik, kapsamlı bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

* Kuşların besin bulmakta güçlük çektiği sert geçen kış aylarında çeşitli yerlerde uygun yöntemle besin takviyesi sağlanmalıdır.

5. Kaynakça

- ADIZEL, Ö. & KIZIROĞLU, İ. (1995): Van Gölü Havzası Kuş Faunası ve Kırmızı Listelere Giren Türler.- II. Ulusal Ekoloji ve Çevre Sorunları Kongresi, 11-13 Eylül 1995, Ankara, II. *Ulusal Ekoloji ve Çevre Sorunları Kongresi Bildirileri* 534-540.
- AYVAZ, Y. (1982): Elazığ Hazar Gölü Kuşları.- *Atatürk Üniv. Fen Fakültesi Dergisi*, C. 2, Özel Sayı 1, 54-64.
- AYVAZ, Y. (1990): Malatya Pınarbaşı Gölü Kuşları.- *Tr. J. Zool.* 14: 139-143.
- AYVAZ, Y. (1991): Çıldır Gölü Kuşları.- *Tr. J. Zool.* 15: 53-58.
- AYVAZ, Y. (1993): Elazığ Bölgesi Kuşları.- *Tr. J. Zool.* 17: 1-10.
- BEAMAN, M. (1986): Turkey Bird Report 1976-81.- *Sandgrouse* 8: 1-41.
- BEYAZIT, V. (1982): Malatya Pınarbaşı Gölü Kuşları.- *Atatürk Üniv. Fen Fakültesi Dergisi*, C.1, Özel Sayı 1, 80-87.
- BİLGİN, C. C. & AKÇAKAYA, H. R. (1990): Kuşlar.- In: Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri.- Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yay, Ankara.
- BİRİCİK, M. (1995): Halkalı Yeşil Papağanlar Diyarbakır'ın da Konukları!- *Cumhuriyet Bilim Teknik* 413: 3.
- BİRİCİK, M. (1996): Birds of Kabaklı Reservoir, Diyarbakır. *Tr. J. Zool.*, 20:155-160.
- BİRİCİK, M. & KARAKAŞ, R. (2004): Yeşil Arıkuşu'nun (*Merops persicus*) Türkiye'de bilinen tek güncel üreme alanı.- I. Uluslararası Avrasya Ornitoloji Kongresi, 8-11 Nisan 2004, Antalya, In: KIZIROĞLU, İ., ERDOĞAN, A., TURAN, L. & ALBAYRAK, T. (Eds.): *I. Uluslararası Avrasya Ornitoloji Kongresi* 52.
- CRAMP, S. (1998): The complete birds of the Western Palearctic, on CD-ROM.- Oxford University Press.
- EAMES, J. (1990): Selected bird observations from Turkey: Spring and summer 1987.- *OSME Bulletin* 23: 6-13.
- EAMES, J. (1991): More selected bird observations from Turkey: Spring and summer 1990.- *OSME Bulletin* 27: 29-31.
- ERGENE, S. (1945): Türkiye Kuşları.- İst. Üniv. Fen Fak. Monografiler, İstanbul.
- HEINZEL, H., FITTER, R. & PARSLow, J. (2001): Türkiye ve Avrupa'nın Kuşları - Kuzey Afrika ve Ortadoğu dahil.- Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD) Yay., İstanbul.
- KARAKAŞ, R. & KILIÇ, A. (2001): GAP'ta yeni bir baraj (Dicle) avifaunası.- IV. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 5-8 Ekim 2001, Bodrum.
- KARAKAŞ, R. & KILIÇ, A. (2002): Birds of Göksu Dam (Diyarbakır) and new records in south-east Turkey.- *Sandgrouse* 24(1): 38-43.
- KARAKAŞ, R. & KILIÇ, A. (2004): The birds of Dicle Dam (Diyarbakır).- *Tr. J. Zool.* (baskıda).
- KASPAREK, M. (1992): Die Vögel der Türkei.- Max Kasperek Verlag, Heidelberg.
- KASPAREK, M. & BİLGİN, C. C. (1996): Kuşlar (Aves).- In: Türkiye Omurgalılar Tür Listesi, KENCE, A. & BİLGİN, C. C. (eds.), TÜBİTAK, Ankara.
- KILIÇ, A. (2001): Güneydoğu Anadolu bölgesi avifaunası üzerine bir lokalite çalışması.- IV. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 5-8 Ekim 2001, Bodrum.
- KILIÇ, A. (2004): Yeşil Papağan (*Psittacula crameri*) Diyarbakır'da.- İbibik. (baskıda).
- KILIÇ, A., KARAKAŞ, R. & BİRİCİK, M. (2002): Diyarbakır kuşları üzerine genel bir değerlendirme.- XVI. Ulusal Biyoloji Kongresi, 4-7 Eylül 2002, Malatya.
- KILIÇ, A., KARAKAŞ, R. & BİRİCİK, M. (2003): Observations on a newly detected breeding site of Bonelli's Eagle, *Hieraetus fasciatus*, in south-eastern Anatolia.- *Zool. in the Middle East* 30: 37-41.
- KILIÇ, A., BİRİCİK, M. & KARAKAŞ, R. (2004a): Diyarbakır-Bismil avifaunası.- XVII. Ulusal Biyoloji Kongresi, 21-24 Haziran 2004, Adana.
- KILIÇ, A., BİRİCİK, M. & KARAKAŞ, R. (2004b): Güneydoğu Anadolu'da Leylek *Ciconia ciconia* üreme popülasyonu.- I. Uluslararası Avrasya Ornitoloji Kongresi, 8-11 Nisan 2004, Antalya, In: KIZIROĞLU, İ., ERDOĞAN, A., TURAN, L. & ALBAYRAK, T. (Eds.): *I. Uluslararası Avrasya Ornitoloji Kongresi* 45-46.

- KILIÇ, D. T. & EKEN, G. (2004): Önemli Kuş Alanı (ÖKA) Nedir?- In: Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları – 2004 Güncellemesi, Doğa Derneği, Ankara.
- KIRWAN, G. & MARTINS, R. P. (1994): Turkey Bird Report 1987-91.- *Sandgrouse* 16: 76-117.
- KIRWAN, G. & MARTINS, R. P. (2000): Turkey Bird Report 1992-1996.- *Sandgrouse* 22(1): 13-35.
- KIRWAN, G. (1995): Recent records of rare birds in Turkey.- *Zool. in the Middle East* 11: 37-46.
- KIRWAN, G., MARTINS, R. P., EKEN, G. & DAVIDSON, P. (1998): A Checklist of the Birds of Turkey.- *Sandgrouse*, Suppl. 1: 1-32.
- KIRWAN, G., MARTINS, R. P., EKEN, G. & DAVIDSON, P. (1998): A checklist of the birds of Turkey.- *Sandgrouse*, Suppl. 1, 1-32. [Türkçe çevirisi için bkz.: ÖZEN, M. & KURT, B. (2001): Türkiye'nin Kuşları 2000 yılı Kuş Gözlem Raporu.- Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD), İstanbul.]
- KIRWAN, G., ÖZEN, M., KURT, B. & MARTINS, R. P. (2003): Turkey Bird Report 1997-2001.- *Sandgrouse* 25: 8-31.
- KIZIROĞLU, İ. (1989): Türkiye Kuşları.- OGM Yay., Ankara.
- KIZIROĞLU, İ. (1993): The birds of Turkey (Species list in red data book).- Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Yay., Ankara.
- KUMERLOEVE, H. (1963): Zur Kenntnis der Avifauna Kleinasiens.- *Bonn. Zool. Beitr.* 12, 1-318.
- KUMERLOEVE, H. (1967): Neue Beiträge zur Kenntnis der Avifauna von Nordost- und Ost-Kleinasien. *İstanbul Üniv. Fen Fak. Mecmuası*, XXXII (3-4): 79-213.
- KUMERLOEVE, H. (1969): Zur Avifauna des Van Gölü- und Hakkâri Gebietes (E/SE-Kleinasien). *İstanbul Üniv. Fen Fak. Mecmuası*, XXXIV (3-4): 245-312.
- MARTINS, R. P. (1989): Turkey Bird Report 1982-86.- *Sandgrouse* 11: 1-41.
- MURPHY, C. (1984): Recent trips to eastern Turkey, 1983.- *OSME Bulletin* 13: 8-2.
- MYCOCK, J. (1987): Some autumn observations in Turkey.- *OSME Bulletin* 18: 1-3.
- PARR, D. (1981): Notes on a journey through Turkey, Spring 1981.- *OSME Bulletin* 7: 4-6.
- PERRINS, Ch. M. (1992): Die Grosse Enzyklopädie der Vögel.- Mosaik Verlag, München.
- TURAN, N. (1990): Türkiye'nin Av ve Yaban Hayvanları – Kuşlar.- OGM Yay., Ankara.
- URL 1: home.planet.nl/~by000012/SM/Split/SplitOWWarblers.htm
- URL 2: www.bsc-eoc.org/avibase/avibase.jsp?region=tr&pg=checklist&list=clements
- VIELLIARD, J. (1968): Résultats ornithologiques d'une mission à travers la Turquie.- *İstanbul Üniv. Fen Fak. Mecmuası*, XXXIII (3-4): 67-170.
- WELCH, H. J. (ed.) (2004): GAP Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi 2001-2003 – Sonuç Raporu.- DHKD (Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği), İstanbul, Türkiye.

6. Bilimsel Adlar Dizini

Bu bölümde kullanılan kısaltmalar: a.: ailesi, a.a.: alt ailesi

Ağaç İncirkuşu.....*Anthus trivialis*
Ağaç Kamışçını *Locustella fluviatilis*
Ağaçkakanlar Picidae a.
Ak Gerdanlı Ötleğen *Sylvia communis*
Ak Gözlü Ötleğen *Sylvia hortensis*
Ak Kanatlı Sumru *Chlidonias leucopterus*
Ak Kuyruksallayan *Motacilla alba*
Ak Mukallit.....*Hippolais pallida*
Ak Sırtlı Kuyrukkakan *Oenanthe finschii*
Ala Doğan *Falco vespertinus*
Ala Sığircık..... *Sturnus roseus*
Alaca Ağaçkakan.....*Dendrocopos syriacus*
Alaca Balıkçıl *Ardeola ralloides*
Alaca Baykuş.....*Strix aluco*
Alaca Sinekkapan.....*Ficedula semitorquata*
Alaca Yalıçapkını *Ceryle rudis*
Angit *Tadorna ferruginea*
Ardıçgiller Turdidae a.
Arı Şahini *Pernis apivorus*
Arıkuşları Meropidae a.
Arıkuşu *Merops apiaster*
Atmaca *Accipiter nisus*
Atmacagiller Accipitridae a.
Aynaklar ve Kaşıkçılar Threskiornithidae a.
Bahri *Podiceps cristatus*
Balaban *Botaurus stellaris*
Balıkçılar Ardeidae a.
Baştankaralar Paridae a.
Batağanlar Podicipedidae a.
Bataklik Çintesi.....*Emberiza schoeniclus*
Bataklik Düdükçünü *Tringa stagnatilis*
Bataklik Kamışçını *Locustella luscinioides*
Bataklik Suyelvesi *Porzana parva*
Bataklikkirlangıcı..... *Glaireola pratincola*
Bataklikkirlangıcıgiller..... Glarolidae a.
Baykuşlar..... Strigidae a.
Benekli Bülbül *Luscinia luscinia*
Benekli Sinekkapan *Muscicapa striata*
Benekli Suyelvesi *Porzana porzana*
Bildircin Kilavuzu *Crex crex*
Bildircin *Coturnix coturnix*
Bıyıklı Kamışçını..... *Acrocephalus melanopogon*
Boğmaklı Toygar.....*Melanocorypha calandra*
Boyunçeviren *Jynx torquilla*
Boz Alamecek.....*Rhodospiza obsoleta*
Boz Kaz *Anser anser*
Boz Kuyrukkakan *Oenanthe isabellina*
Boz Ördek..... *Anas strepera*

Boz Ötleğen *Sylvia borin*
Buğdaycıl..... *Luscinia svecica*
Bülbül *Luscinia megarhynchos*
Büyük Ak Balıkçıl *Egretta alba*
Büyük Baştankara.....*Parus major*
Büyük Kamışçını.....*Acrocephalus arundinaceus*
Büyük Karabaş Martı *Larus ichtyaetus*
Çalı Kamışçını..... *Acrocephalus palustris*
Çalıbülbülü..... *Cercotrichas galactotes*
Çamurcun..... *Anas crecca*
Çamurçulluğu *Limosa limosa*
Çayır İncirkuşu *Anthus pratensis*
Çayır Taşkuşu *Saxicola rubetra*
Çeltikçi *Plegadis falcinellus*
Çıkrıkçın *Anas querquedula*
Çıvgın *Phylloscopus collybita*
Çinteler Emberizidae a.
Çitkuşları Troglodytidae a.
Çitkuşu.....*Troglodytes troglodytes*
Çizgili İshakkuşu.....*Otus brucei*
Çizgili Ötleğen *Sylvia nisoria*
Çobanaldatan *Caprimulgus europaeus*
Çobanaldatanlar Caprimulgidae a.
Çöl Kuyrukkakanı.....*Oenanthe deserti*
Çulhakuşları Remizidae a.
Çulhakuşu..... *Remiz pendulinus*
Çullukgiller..... Scolopacidae a.
Dağ İspinozu..... *Fringilla montifringilla*
Delice Doğan.....*Falco subbuteo*
Dere Düdükçünü.....*Actitis hypoleucos*
Dik Kuyruklu Ötleğen *Prinia gracilis*
Doğanlar Falconidae a.
Doğu Söğütbülbülü *Phylloscopus orientalis*
Döğüşkenkuş *Philomachus pugnax*
Ebabil..... *Apus apus*
Ebabililer Apodidae a.
Ekin Kargası..... *Corvus frugilegus*
Elmabaş Patka..... *Aythya ferina*
Erguvanî Balıkçıl *Ardea purpurea*
Ev Kirlangıcı *Delichon urbica*
Ev Serçesi..... *Passer domesticus*
Fiyu *Anas penelope*
Florya *Carduelis chloris*
Gece Balıkçılı.....*Nycticorax nycticorax*
Gökçe Delice *Circus cyaneus*
Gökkuşgun *Coracias garrulus*
Gökkuşgunlar Coraciidae a.
Gri Balıkçıl *Ardea cinerea*

Guguk *Cuculus canorus*
 Guguklar Cuculidae a.
 Gülen Sumru *Sterna nilotica*
 Güvercinler Columbidae a.
 Halkalı Küçük Cılibit *Charadrius dubius*
 İbibik *Upupa epops*
 İbibikler Upupidae a.
 İncirkuşları ve Kuyruksallayanlar Motacillidae a.
 İshakkuşu *Otus scops*
 İspinoz *Fringilla coelebs*
 İspinozgiller Fringillidae a.
 İzmir Yalıçapkını *Halcyon smyrnensis*
 Kamışbülbulü *Cettia cetti*
 Kara Alınlı Örümcekkuşu *Lanius minor*
 Kara Başlı Çinte *Emberiza melanocephala*
 Kara Başlı İskete *Carduelis spinus*
 Kara Başlı Ötleğen *Sylvia atricapilla*
 Kara Boyunlu Batağan *Podiceps nigricollis*
 Kara Çaylak *Milvus migrans*
 Kara Kızılkuyruk *Phoenicurus ochruros*
 Kara Sinekkapan *Ficedula hypoleuca*
 Karabaş Martı *Larus ridibundus*
 Karabaşlı İskete *Carduelis spinus*
 Karabatak *Phalacrocorax carbo*
 Karabataklar Phalacrocoracidae a.
 Karatavuk *Turdus merula*
 Kargagiller Corvidae a.
 Kaşıkgağa *Anas clypeata*
 Kaya Çintesini *Emberiza cia*
 Kaya Güvercini *Columba livia*
 Kerkenez *Falco tinnunculus*
 Ketenkuşu *Acanthis cannabina*
 Kılıçgağa ve Uzunbacaklar .. Recurvirostridae a.
 Kilkuyruk *Anas acuta*
 Kınalı Keklik *Alectoris chukar*
 Kındıra Kamışçını *Acrocephalus schoenobaenus*
 Kır İncirkuşu *Anthus campestris*
 Kır Kırlangıcı *Hirundo rustica*
 Kırlangıçlar Hirundinidae a.
 Kızıl Başlı Örümcekkuşu *Lanius senator*
 Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu *Lanius collurio*
 Kızıl Şahin *Buteo rufinus*
 Kızılback *Tringa totanus*
 Kızılca Kuyrukkakan .. *Oenanthe xanthopyrma*
 Kızılgerdan *Erithacus rubecula*
 Kızılkuyruk *Phoenicurus phoenicurus*
 Kızkuşu *Vanellus vanellus*
 Kirazkuşu *Emberiza hortulana*
 Kocabaş *Coccothraustes coccothraustes*
 Kukumav *Athene noctua*
 Kulaklı Orman Baykuşu *Asio otus*
 Kum Kırlangıcı *Riparia riparia*
 Kumru *Streptopelia decaocto*
 Kuyrukkakan *Oenanthe oenanthe*

Kuyruksallayangiller Motacillidae a.
 Kuzey Kamışçını *Acrocephalus dumetorum*
 Kuzgun *Corvus corax*
 Kuzungiller Coraciidae a.
 Küçük Ak Balıkçıl *Egretta garzetta*
 Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen *Sylvia curruca*
 Küçük Balaban *Ixobrychus minutus*
 Küçük Batağan *Tachybaptus ruficollis*
 Küçük Çinte *Emberiza pusilla*
 Küçük İskete *Serinus serinus*
 Küçük Karga *Corvus monedula*
 Küçük Kartal *Hieraaetus pennatus*
 Küçük Kuğu *Cygnus columbianus*
 Küçük Serçe *Passer moabiticus*
 Küçük Sinekkapan *Ficedula parva*
 Küçük Sumru *Sterna albifrons*
 Leylek *Ciconia ciconia*
 Leylekler Ciconiidae a.
 Macar Ördeği *Netta rufina*
 Mahmuzlu Kızkuşu *Hoplopterus spinosus*
 Martıgiller Laridae a.
 Martılar Larinae a.a.
 Maskeli Örümcekkuşu *Lanius nubicus*
 Maskeli Ötleğen *Sylvia melanocephala*
 Mavi Baştankara *Parus caeruleus*
 Orman Söğütbülbulü *Phylloscopus sibilatrix*
 Orman Toygarı *Lullula arborea*
 Ökse Ardıcı *Turdus viscivorus*
 Ördengiller Anatidae a.
 Örümcekkuşları Laniidae a.
 Öter Ardıç *Turdus philomelos*
 Ötleğengiller Sylviidae a.
 Ötücü Kuğu *Cygnus cygnus*
 Papağanlar Psittacidae a.
 Paspas Patka *Aythya ferina*
 Peçeli Baykuş *Tyto alba*
 Pelikanlar Pelecanidae a.
 Pembe Göğüslü Ötleğen *Sylvia mystacea*
 Pembe Siğircik *Sturnus roseus*
 Puhu *Bubo bubo*
 Saka *Carduelis carduelis*
 Sakarca *Anser albifrons*
 Sakarmeke *Fulica atra*
 Saksığan *Pica pica*
 Sarı Başlı Kuyruksallayan *Motacilla citreola*
 Sarı Çinte *Emberiza citrinella*
 Sarı Kuyruksallayan *Motacilla flava*
 Sariasıma *Oriolus oriolus*
 Sariasmalar Oriolidae a.
 Saz Delicesi *Circus aeruginosus*
 Saz Kamışçını *Acrocephalus scirpaceus*
 Serçeler Passeridae a.
 Siğir Balıkçılı *Bubulcus ibis*
 Siğircik *Sturnus vulgaris*

Siğircıklar *Sturnidae* a.
Sinekkapanlar *Muscicapidae* a.
Söğütbülbülü *Phylloscopus trochilus*
Söğüt Serçesi *Passer hispaniolensis*
Su Çulluğu *Gallinago gallinago*
Su Kılavuzu *Rallus aquaticus*
Su Tavuğu *Gallinula chloropus*
Sumru *Sterna hirundo*
Sumrular *Sterninae* a.a.
Suna *Tadorna tadorna*
Suyelveleri *Rallidae* a.
Şahin *Buteo buteo*
Tahtalı *Columba palumbus*
Tarla Ardıcı *Turdus pilaris*
Tarla Çintesi *Miliaria calandra*
Tarlakuşu *Alauda arvensis*
Tarlakuşugiller *Alaudidae* a.
Taşbülbülü *Irania gutturalis*
Taşkuşu *Saxicola torquata*
Tavukgiller *Phasianidae* a.

Tepeli Patka *Aythya fuligula*
Tepeli Pelikan *Pelecanus crispus*
Tepeli Toygar *Galerida cristata*
Toy *Otis tarda*
Toygarlar *Alaudidae* a.
Toylar *Otididae* a.
Turna *Grus grus*
Turnalar *Gruidae* a.
Ulu Doğan *Falco cherrug*
Uzunbacak *Himantopus himantopus*
Üveyik *Streptopelia turtur*
Van Gölü Martısı *Larus armenicus*
Yağmurcungiller *Charadriidae* a.
Yalıçapkını *Alcedo atthis*
Yalıçapkınları *Alcedinidae* a.
Yeşil Dödükcün *Tringa ochropus*
Yeşil Papağan *Psittacula krameri*
Yeşilbaş *Anas platyrhynchos*
Yılan Kartalı *Circaetus gallicus*

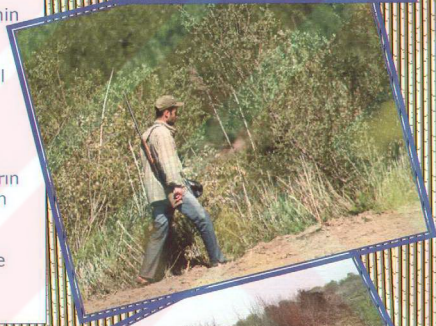
7. Fotoğraflar

Bu bölümde, özellikle kampus içinde bulunduğu belirlenmiş olan türlerin tanıtılması amacıyla kullanılan görüntülerin tümü, tez danışmanı Prof.Dr. Murat BİRİCİK tarafından, 2003 ve 2004 yılları içerisindeki çeşitli tarihlerde ve önemli bir bölümü araştırma alanında olmak üzere, dijital fotoğraf makinesiyle elde edilmiştir.

Dicle Üniversitesi kampusunda, başta kuşlar olmak üzere yabancı hayvan ve bitkileri tehdit eden etkenlerin başında yaşam alanlarının kaybı yer alıyor. İnşa edilen her yeni bina, yol gibi yapılar ve bunların çevre düzenlemeleri, bu canlılar için büyük değer taşıyan, bugüne dek doğal özelliğini kısmen de olsa koruyabilmiş az sayıdaki alanın ve buralardaki toprağın yok edilmesi anlamına geliyor.

Yapılaşma sonucu hızlanan insan etkinliklerinin yoğunlaştığı bölgelerde yaban türlerinin yaşama şansı kalmıyor. Ağaçların kesilmesi, çalıkların yakılması gibi müdahalelerle doğal bitki örtüsü hızla ortadan kaldırılıyor. Parça parça bitkiszleştirilen ve tesviye edilerek tarlalara katılan arazilerin böylece "değerlendirildiği" sanılıyor. Dicle nehrinden kum çıkarılması gibi, kıyılara çöp ve molozların dökülmesi de çeşitli hayvan ve bitki türlerinin yaşadığı yerleri bozuyor. Kampus içinde kesinlikle önlenmesi gereken avcılık ve balıkçılık faaliyetlerinin denetimsiz bir şekilde sürdürüldüğü ve gitgide yaygınlaştığı gözleniyor.

Serçe

Kara çaylak

Kumru

Sakarmeke

Bataklık kirazkuşu

Ak kuyruksallayan

Kocabaş

Kara başlı kirazkuşu

Küçük akbaba

Kulaklı orman baykuşu

İzmir yalıçapkını

İbik

Buğdaycıl

Leylek

Boyuçeviren

Arıkuşu

Saksağan

Tepeli toygar

Kerkenez

Çizgili ishakkuşu

Peçeli baykuş

Kır kırlangıcı

Kukumav

Boz kuyrukkakan

Çalibülbülü

Taşkuşu

Özgeçmiş

1979 yılında Diyarbakır'da doğdum. İlk orta ve lise eğitimini Diyarbakır'da yaptım. 1997-2001 yılları arasında Dicle Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji eğitimi aldım. 2001 yılında Dicle Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü Biyoloji Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladım. Halen bir sivil toplum kuruluşunda bilgi teknolojileri uzmanı olarak çalışmaktayım.

